

Міністерство освіти і науки України
Бахмутська міська громада
Українська інженерно-педагогічна академія
Навчально-науковий професійно-
педагогічний інститут УПА (м. Бахмут)
Дубницький інститут технологій в Дубниці над Вахом
Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського
Азербайджанський технологічний університет

СТУДЕНТИ ТА МОЛОДЬ – ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО КРАЇНИ

Матеріали VII Міжнародної
науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених

17 листопада 2023 року

Том 1
Гуманітарні науки

м. Бахмут, м. Харків

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНСЬКОЇ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ (м. БАХМУТ)

**VII МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ
«Студенти та молодь – для майбутнього країни»**

Том 1
Гуманітарні науки

17 листопада 2023 р.

м. Бахмут, м. Харків

УДК 001:378.14:330.1:004:665

Студенти та молодь – для майбутнього країни : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Бахмут, м. Харків, 17 листоп. 2023 р.) : у 3-х т. / упоряд. Г. Г. Михальченко. Бахмут : ННППІ УПА, 2023. Т. 1. 116 с.

Збірник містить тези доповідей молодих учених, викладачів та здобувачів з актуальних проблем філософії, соціології, мовознавства, психології, конфліктології, педагогічних освітніх технологій та методики професійного навчання, патріотичного виховання та історії, молодіжного самоврядування та молодіжного руху.

Том 1. Гуманітарні та психолого-педагогічні науки
Молодь – для майбутнього країни

*Редакційна колегія та оргкомітет не завжди поділяють думку авторів.
Повну відповідальність за достовірність і правильність поданого матеріалу несуть автори.*

*Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового професійно-педагогічного інституту Української інженерно-педагогічної академії (м. Бахмут)
(протокол № 4 від 30.11.2023 року)*

© ННППІ УПА (м. Бахмут), 2023

© Колектив авторів, 2023

ЗМІСТ

ГУМАНІТАРНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВИПУСКНИКІВ КОЛЕДЖУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 10

Автор: Абіх О. П.

АКТИВНІ ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ 12

Автор: Антонова А. М.

МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ 14

Автор: Антонова А. М.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ 16

Автор: Арестова Л. Ю.

Науковий керівник: Ворошилова Є. І.

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ОСВІТИ..... 18

Автор: Аркуш А. А.

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С.

МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ВЧИТЕЛІВ ТА СТУДЕНТІВ 19

Автор: Аркуш А. А.

Науковий керівник: Малазонія С. В.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ТА МОТИВАЦІЇ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ 21

Автор: Аркуш А. А.

Науковий керівник: Ставрулов Е. М.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ 22

Автор: Бабенко О. А.

Науковий керівник: Мальована В. В.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ 24

Автор: Бардіна А. Д.

Науковий керівник: Єфімов Д. В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ..... 27

Автор: Березніченко З. О.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ..... 29

Автор: Василеженко О. О.

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С.

ПІДЛІТКОВА АГРЕСІЯ ЯК ФОРМА ВІДХИЛЕНОЇ (ДЕВІАНТНОЇ) ПОВЕДІНКИ 30

Автор: Галка М. Р.

Науковий керівник: Кошелева Н. Г.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЧЕРЕЗ ПРОФЕСІЙНЕ СПРЯМУВАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЕЛЕКТРИЧНІ АПАРАТИ»..... 32

Автор: Горюшин С. І.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ 34

Автор: Горячко Д. О.

Науковий керівник: Височин О. А.

ПОРІВНЯННЯ ЗАСОБІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ..... 36

Автор: Гурова В. І.

Науковий керівник: Мальована В. В.

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ І ЗДОРОВИХ УМОВ ДЛЯ ПРАЦІ ТА НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ..... 38

Автор: Дегтярьов О. В.

Науковий керівник: Богданова Н. Г.

МОЛОДЬ ТА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ 40

Автор: Діденко А. С.

Науковий керівник: Єфімов Д. В.

ПРИЧИНИ ЗНИЖЕННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ЧИТАННЯ 42

Автор: Кабанова О. В.

Науковий керівник: Можаровська Т. В.

РОЗВИТОК SOFTSKILLS НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ	44
<i>Автор: Кабанова О. В.</i>	
<i>Науковий керівник: Можаровська Т. В.</i>	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В ДНЗ «БАХМУТСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ»	46
<i>Автор: Калитюк Р. О.</i>	
<i>Науковий керівник: Аксакова Н. О.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКІВ	47
<i>Автор: Калініченко С. В.</i>	
<i>Науковий керівник: Кошелева Н. Г.</i>	
РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	49
<i>Автор: Колесников К.</i>	
<i>Науковий керівник: Шемизон Н. Ю.</i>	
ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК ЗАПОРУКА БЕЗПЕКИ ЗДОРОВ'Я І ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ	51
<i>Автор: Коритіна К. В.</i>	
<i>Науковий керівник: Бобрикова Ю. С.</i>	
МОВА, МИСЛЕННЯ, СВІДОМІСТЬ: ФІЛОЛОГІЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ РАКУРСИ.....	53
<i>Автор: Куніцина А. Л.</i>	
<i>Науковий керівник: Єфімов Д. В.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОНЛАН-НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	55
<i>Автор: Милицькова Т. В.</i>	
<i>Науковий керівник: Родняна І. В.</i>	
РОЗДІЛИ ПОЛЬЩІ У 1772-1939 РР. ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ	57
<i>Автор: Новіков Д. М.</i>	
<i>Науковий керівник: Тавшунський О. М.</i>	
ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ.....	59
<i>Автор: Орлов О. С.</i>	
<i>Науковий керівник: Малазонія С. В.</i>	

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	60
<i>Автор: Орлов О. С.</i>	
<i>Науковий керівник: Ставрулов Е. М.</i>	
РОЛЬ ЕСТЕТИЧНОЇ ОСВІТИ У МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ.....	62
<i>Автор: Петрашвілі А. М.</i>	
<i>Науковий керівник: Богданова Н. Г.</i>	
ВПЛИВ КОЛЬОРІВ НА ЕМОЦІЙНЕ СПРИЙНЯТТЯ.....	64
<i>Автор: Петрашвілі А. М.</i>	
<i>Науковий керівник: Малазонія С. В.</i>	
ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	66
<i>Автор: Петрашвілі А. М.</i>	
<i>Науковий керівник: Ставрулов Е. М.</i>	
МЕТОДИ ВИХОВАНОЇ РОБОТИ В ПТЗО	67
<i>Автор: Рибін Д. І.</i>	
<i>Науковий керівник: Бобрикова Ю. С.</i>	
ІДЕАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	69
<i>Автор: Рибін Д. І.</i>	
<i>Науковий керівник: Малазонія С. В.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ.....	70
<i>Автор: Рябополов О. Ю.</i>	
<i>Науковий керівник: Бобрикова Ю. С.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА.....	72
<i>Автор: Рябополов О. Ю.</i>	
<i>Науковий керівник: Малазонія С. В.</i>	
ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ З МЕТОЮ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	73
<i>Автор: Скиба А. І.</i>	
<i>Науковий керівник: Мальована В. В.</i>	

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ..... 75

Автор: Скубій А. Д.

Науковий керівник: Тахтарова І. А.

ВПЛИВ СТИЛІВ ВЧИТЕЛЯ НА НАВЧАННЯ УЧНІВ..... 77

Автор: Слепньов Д. С.

Науковий керівник: Малазонія С. В.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ 79

Автор: Стріонова Т. В.

Науковий керівник: Богданова Н. Г.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ..... 81

Автор: Тахтарова А. С.

Науковий керівник: Залужна Г. В.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ 83

Автор: Тренбач І. Є.

Науковий керівник: Єфімов Д. В.

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВИНИКНЕННЯ СТРЕСОВИХ СТАНІВ У СТАРШОКЛАСНИКІВ..... 85

Автор: Тренбач І. Є.

Науковий керівник: Кошелева Н. Г.

ФЕНОМЕН ВЛАДИ ЮЗЕФА ПІЛСУДСЬКОГО 87

Автор: Чепіга Д. М.

Науковий керівник: Тавшунський О. М.

ВПЛИВ СПІЛКУВАННЯ НА ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ..... 88

Автор: Черноусов М. Д.

Науковий керівник: Малазонія С. В.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ..... 89

Автор: Черноусов М. Д.

Науковий керівник: Ставрулов Е. М.

СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (WERIC, TOME, GAMMA APP)..... 91

Автор: Шишка М. І.

Науковий керівник: Тахтарова І. А.

МОЛОДЬ – ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО КРАЇНИ

МОЛОДЬ У ПЛАНУВАННІ МАЙБУТНЬОГО..... 94

Автор: Біленець С. В.

Науковий керівник: Сбітнєва С. О.

КУРС НА МАЙБУТНЄ ЗА МОЛОДДЮ..... 95

Автор: Конотопчик В. С.

Науковий керівник: Єршова Г. С.

ПОНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ – ШЛЯХ ДО СТАЛОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ЕНЕРГЕТИКИ..... 97

Автор: Кужиль Д. М.

Науковий керівник: Дзівінська Т. О.

НОВІТНЄ УСТАТКУВАННЯ В КРАЇНІ – ПІДНЕСЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ..... 98

Автор: Лубенець Б. С.

Науковий керівник: Дзівінська Т. О.

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ 99

Автор: Мережко В. М.

Науковий керівник: Кашаба О. Ю.

НОВІ ЗАСОБИ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ. WEB-ДОДАТОК DISCORD 101

Автор: Орлов О. С.

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С.

МОЛОДІЖНА РАДА ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ 103

Автор: Осадча В. В.

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН: ЗНАЧЕННЯ В ЖИТТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА..... 105

Автор: Петрашвілі А. М.

Науковий керівник: Залужна Г. В.

МОЛОДЬ – БАГАТСТВО НАЦІЇ, ДОРОЖЧЕ ЗА ЗОЛОТО І ВАЛЮТУ 107

Автор: Пирожкова С. В.

Науковий керівник: Корнійчук С. Г.

МОЛОДЬ – НАДІЯ УКРАЇНИ 108

Автор: Придятько Є. В.

Науковий керівник: Нефьодова Л. Б.

МОЛОДЬ – ЦЕ НАША НАДІЯ ТА МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ..... 110

Автор: Серебрянський Є. Д.

Науковий керівник: Сбітнев В. В.

МАЙБУТНЄ КРАЇНИ У РУКАХ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕНЕРГЕТИКІВ..... 112

Автор: Шунь Д. Є.

Науковий керівник: Железнякова Н. В.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ПИШАЄТЬСЯ СВОЇМ ГРОМАДЯНСТВОМ 114

Автор: Якубів О. М.

Науковий керівник: Сбітнева С. О.

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВИПУСКНИКІВ КОЛЕДЖУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Автор: Абіх Олена, зав. відділення
Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури*

В сучасному світі формування готовності до професійної діяльності є одним з нагальних питань та важливою психолого-педагогічною проблемою. Саме психологічна готовність до професійної діяльності забезпечує швидке засвоєння професійних вмій та навичок, і є гарантією продуктивної діяльності в обраній професії.

Професійна діяльність – це невід'ємна частина життя будь-якої людини. У час, коли будь-яка спеціалізація може втрачати свою актуальність або ж навпаки, стрімко розвиватися, студент повинен бути готовим до зміни професії, до безперервного розвитку, підвищення кваліфікації.

Реальна практика й життя демонструють, що найчастіше успіху в професійній кар'єрі домагаються далеко не випускники з дипломом з відзнакою, а ті з них, які виявляли активність, реалізовували себе в різних видах діяльності: громадській, економічній, культурній, комунікативній, науковій тощо, а навчальна діяльність – лише одна з них. Можна констатувати, що оцінка якості підготовки випускника за його знаннями та вміннями, що демонструються на поточних і підсумкових іспитах, вузько характеризує дійсний рівень їх готовності до успішної професійної діяльності.

Важливим фактором забезпечення належного виконання своїх обов'язків є психологічна готовність та адаптація працівника до професійної діяльності. Психологічна готовність до успішної професійної діяльності передбачає не тільки успішне навчання майбутнього працівника, але й оптимальне входження його у трудовий колектив, прийняття завдань, норм і цінностей професійного середовища. Така готовність найменш сформована у працівників з невеликим досвідом практичної роботи, яка розпочинається відразу після закінчення навчального закладу. Особливого значення для зміцнення психологічної готовності набуває період адаптації молодих працівників, при умові, що цей процес буде забезпечувати злагоджена робота психолога, менеджера, керівника, наставника, колег по роботі, які мають досвід практичної роботи.

Разом з поняттям «психологічна готовність» дослідники використовують такі різні терміни як: професійна готовність психіки фахівця, готовність до сприйняття і рішення професійних завдань, психологічна готовність до діяльності, соціально-психологічна готовність до вирішення різного виду професійних завдань. Готовність до професійної діяльності починається з дитячого віку, коли при грі, дитина відіграє різні професійні ролі. Саме в цей час починають формуватися професійні інтереси та схильності. Професійна готовність пов'язана з соціальним статусом особистості, її самовизначенням.

Серед чинників, від яких залежить рівень і успіх діяльності залізничника особливе значення має психологічна готовність до різних життєвих ситуацій та психологічна стійкість. Психологічна готовність такого працівника до професійної діяльності – це сукупність якостей працівника, на основі яких виникає стан мобілізованості психіки, спрямованості на професійні дії в умовах практичної діяльності.

Стан готовності має складну динамічну структуру і включає в себе такі компоненти:

- мотиваційний (відповідальність за виконання обов'язків, завдань, почуття обов'язку);
- орієнтаційний (знання та уявлення про особливості та умови діяльності, її вимоги до особистості);
- операційний (володіння прийомами та способами професійної діяльності);
- вольовий (самоконтроль, мобілізованість, саморегуляція дій);
- оціночний (самооцінка підготовленості, критичність виконання). [1]

Для підтримання психологічної готовності працівника до професійної діяльності як сукупності його морально-психологічних та професійних характеристик, що дають змогу виконувати всі покладені на нього функціональні обов'язки доцільно використовувати прості й ефективні методи та прийоми саморегуляції психічного стану: самопереконання, самонавіювання, керування уявою, тощо.

Процес психологічної готовності залізничника до професійної діяльності протікає у нерозривній єдності з процесом адаптації. Проблема адаптації стосується, насамперед, молодих фахівців. Особливості адаптації молодих працівників транспортної сфери обумовлена специфікою професійної діяльності, а також умовами, у яких вона здійснюється. Однією із важливих складових професійної адаптації молодих працівників є цілеспрямований процес формування та підтримання їх готовності до виконання обов'язків. Молодий спеціаліст зустрічається зі значним обсягом відповідальної роботи, етичними особливостями роботи, нормами і цінностями колективу, складною системою міжособистісних комунікацій. Йому необхідно зайняти своє місце в колективі, самоствердитися, реалізувати свої здібності, інтереси і можливості, тобто адаптуватися до умов праці.

При аналізі чинників та умов адаптації молодого працівника доцільним є трирівневий підхід, що передбачає їх задіяність на особистісному, поведінковому та соціальному рівнях [4].

Психофізіологічний аспект психологічної готовності складають впевненість у своїх силах, прагнення наполегливо і до кінця доводити розпочату справу, здатність вільно керувати своєю поведінкою і поведінкою інших, професійна працездатність, активність і саморегулювання, урівноваженість і витримка, рухомий темп роботи. Ці властивості і здібності забезпечують майбутньому фахівцю високу працездатність у виконанні професійних функцій.

Формування і розвиток у студентів-майбутніх фахівців названих якостей – невідкладне завдання коледжу. Щоб студент міг сам оцінити свою професійну підготовку, міг керувати своїм удосконаленням, не треба давати йому готових рецептів майбутньої професійної діяльності, а правильно орієнтувати його в самостійних пошуках цих рецептів. Достатня розвиненість, виразність і цілісне поєднання всіх компонентів забезпечать психологічну готовність студента до професійної діяльності. Готовність випускника коледжу до професійної діяльності складається з таких блоків, як професійна орієнтація (готовність до професійного навчання), безпосередній процес опанування знаннями і вміннями у руслі відповідної професії (професійна готовність), наявність адекватних змісту діяльності якостей особистості (особистісна готовність), що забезпечують професійну адаптацію після завершення навчання до професії.

Список використаних джерел

1. Городняк І.В. Соціальна адаптація учнівської молоді в умовах суспільної трансформації (регіональний аспект) // Соціологічні дослідження. Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Луганськ. – 2003. – №3. - С.181-188.
2. Калюжна Ю. І. Особливості розвитку психологічної готовності до професійної діяльності студентів. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Психологічні науки. - 2015. - № 2. - С. 46-51.
3. Карамушка, Л. М., Т. М. Канівець. "Психологічна готовність студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри: зміст, структура, рівень і чинники." Правничий вісник Університету КРОК 16 (2013): 211-219.
4. Пачковський Ю.Ф., Городняк І.В. Соціальне розуміння економічних процесів у контексті соціології знання // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. пр. – Харків: Видавничий центр Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. – 2004. – С. 123-125.

АКТИВНІ ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

*Автор: Антонова А. М., ст. вик. каф. ОТ та ОП
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)*

Креативність це здатність дивуватися і пізнавати, вміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, націленість на відкриття нового і здатність до глибокого усвідомлення свого досвіду.

Креативні технології готують здобувачів вищої освіти до самостійного вивчення не тільки під час занять, а й протягом усього життя, так як створюють умови для безперервної самостійної освіти.

Використання креативних технологій передбачає відмову від готових знань. У навчальному процесі поряд з поняттям «знання», активно використовується поняття «інформація». Креативні технології дають можливість розвивати здібності учня створювати і витягувати знання з конкретної інформації. Креативні технології допомагають учням придбати міцні і глибокі знання, вміння використовувати їх, а також, в подальшому самому набувати їх в процесі своєї професійної діяльності. Навчання на основі використання креативних технологій розвиває також навички аналітичного мислення,

інтелектуальні та творчі здібності. Тому необхідно розробити ефективні методи і засоби підвищення креативності, так як для безперервного розвитку творчого процесу необхідне певне середовище [1, с. 55].

Таким чином, слід зазначити, що для оптимізації процесу навчання застосування сучасних активних прийомів в навчанні є необхідною умовою при формуванні загальнокультурних і професійних компетенцій. Проблеми формування та розвитку особистості, здатної до саморефлексії і самооцінки, що володіє культурою професійного і міжособистісного спілкування, стоять на першому місці в силу вимог часу.

Відомо, що компетенції складаються не тільки з суми знань, умінь і навичок, хоча вони і є інтегральною частиною компетенції. Навчання орієнтоване не на запам'ятовування інформації і закінчується не відповіддю біля дошки; той, якого навчають освоює нові види досвіду, виявляючи проблеми, знаходячи навички дослідження і проектування, створюючи нові технології отримання продукту і оцінюючи якість результату, формуючи тим самим компетентність - складний синтез когнітивного, предметно-практичного і особистісного досвіду.

Якості знань можна досягти, якщо посилити мотивацію. Необхідно підтримувати інтерес для успішної реалізації завдань в навчанні. Креативні технології сприяють тому, щоб інтерес учнів до предмету, який спостерігається у них на початку навчання, залишався постійним і стійким, а також розвивають у них творче мислення і самостійність.

В рамках нової, інноваційної освітньої парадигми уявлення про людину та її розвиток через освіту істотно змінилися. Сьогодні в освіті дотримуються принципів гуманізації та демократизації. Той, якого навчають займає центральне місце як суб'єкт навчального процесу і як суб'єкт міжкультурної комунікації [2, с. 87].

Педагог повинен створити такі умови практичного оволодіння матеріалом для кожного учня, і вибрати такі методи навчання, які дозволили б кожному, кого навчають проявити свою активність, свою творчість. Навчання у співпраці передбачає використання активних прийомів, інтенсивний обмін діяльністю, як на занятті, так і після. Включення зв'язку «той, хто навчає - той, кого навчають» збагачує пізнавальний процес, викликає активність і творчість.

Активні прийоми навчання це види діяльності, що вимагають творчого підходу до матеріалу і створюють оптимальні умови для самостійної роботи здобувачів вищої освіти: рольові ігри, ділові ігри, різні види дискусій, творчі проекти, кейс-технології. Процес навчання при особистісної та діяльнісної орієнтації залучає майбутніх інженерів-педагогів в захоплюючу творчу переробку засвоєного матеріалу. Адже мета освіти на даному етапі не тільки оволодіння системою знань і закономірностей, а й розвиток особистості здобувачів вищої освіти, розкриття творчих здібностей, самостійності мислення. З метою підвищення ефективності навчального процесу в цілому і щоб той, кого навчають був задоволений результатами своєї діяльності, рекомендується застосування сукупності технологій в навчальному процесі.

Таким чином, креативні технології займають значне місце в навчанні, так як повністю відповідають вимогам модернізації системи вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Горностай П. П. Креативність і гармонійність особистості (психотерапевтичний аспект) / П. П. Горностай // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – № 9 (33). – С. 3-7. – (Серія № 12 «Психол. науки»).

МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ

*Автор: Антонова А. М., ст. вик. каф. ОТ та ОП
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)*

Впровадження масштабної реформи середньої освіти, відомої як «Нова українська школа», спрямоване на модернізацію і розвиток системи освіти.

Освіта в Україні розвивається швидкими темпами, модифікуються нові стандарти змісту освіти, якості та ефективності освітніх програм, більш динамічними стають прояви нетрадиційних форм, методів і засобів навчання та виховання. В таких умовах зростають вимоги до педагога. Рівень професіоналізму педагога залежить від його вміння керувати своїм станом в процесі освоєння великої кількості професійно значущої інформації, а також комунікативних переважень через необхідність міжособистісного спілкування при великому числі конфліктних і стресових ситуацій.

Дослідження показують, що 73,6% шкільних вчителів відзначають у себе порушення в емоційній сфері (поганий настрій, дратівливість, образливість), відчувають труднощі пов'язані з регуляцією свого емоційного стану [1, с.7].

52% вчителів спостерігають у себе порушення пам'яті та уваги, у 43,5% відбувається зниження розумової та фізичної працездатності. Найбільш типові для педагогів нервово-психічні розлади - перевтома, зниження зору, біль у різних відділах хребта, серцево-судинні захворювання і алергічні стани. Все частіше зустрічається феномен психоемоційного «вигорання», який характеризується порушенням сну, зниженням рівня активності, проявом астеничних реакцій, підвищенням роздратованості і в кінцевому підсумку зниженням ефективності професійної праці [2, с.25].

Провідна роль у подоланні стресу і оптимізації несприятливих емоційних станів починає належати психічній саморегуляції, в процесі якої розкриваються внутрішні психофізіологічні та особистісні ресурси педагога. Вона виступає своєрідним психогігієнічним засобом, що запобігає накопиченню проблем перенапруженню, адекватному аналізу ситуації і дійсності.

Аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми показав, що сучасна психологія може підвищити ефективність і оптимізувати професійну діяльність педагога за допомогою спеціальних методів психопрофілактичного впливу – методів психологічної саморегуляції стану.

Виявлені методи саморегуляції є універсальними, як для зниження інтенсивності і продовження позитивних, так і для зниження інтенсивності негативних станів.

Одним з таких методів впливу на особистісний стан є нервово-м'язова релаксація – це система спеціальних вправ для розслаблення різних груп м'язів. Метою цього тренування є зняття м'язового тонусу, який безпосередньо пов'язаний з різними формами негативного емоційного збудження: страх, тривожність, збентеження [3, с.7].

Регулярне застосування методики нервово-м'язової релаксації покращує загальне самопочуття, рятує від хронічної втоми, допомагає боротися зі стресом, підвищує тонус організму, поліпшує емоційний стан людини, зміцнює нервову систему.

Іншим методом впливу на особистісний стан є технологія нейролінгвістичного програмування, яка дозволяє оздоровити психіку людини, змінити її ставлення до негативних подій або трагічних ситуацій, які раніше відбувалися в житті, розкрити і загоїти минулі душевні рани, що перешкоджають отримувати задоволення індивіду від життя.

Універсальним способом саморегуляції є регуляція функції уваги, відключення-перемикання, арт-терапія. Це метод психотерапії, що використовується для лікування і психокорекції. Основна мета арт-терапії пов'язана з гармонізацією особистості через розвиток її здібностей самовираження і самопізнання. Метод заснований на двох базових психологічних здібностях людини: символічній функції мислення і уяви та творчих процесах самовираження, пов'язаних із спрямованістю на пошук нових шляхів вирішення проблеми. Мистецтво як символічна діяльність стимулює креативні (творчі) можливості людини, тому арт-терапія заснована на мистецтві і творчих продуктивних формах активності. Символічна мова мистецтва дозволяє подолати дію захисних механізмів, виділити проблеми і проаналізувати їх.

Таким чином, оволодіння педагогічною професією пов'язано не тільки з розвитком особистості вчителя, його здібностей, вмінь, навичок, що допомагають успішно виконувати роботу, але й негативними наслідками, такими як порушення самопочуття, конфліктність, втома, що проявляється у взаєминах з дітьми, колегами, адміністрацією. Тому знання закономірностей саморегуляції станів у педагогічній діяльності, вміння керувати власними станами, а також оволодіння прийомами та способами регуляції є важливими компонентами процесу самовдосконалення вчителя та психологічної освіти майбутніх вчителів.

Список використаних джерел

1. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для ХХІ століття. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство / І. Єрмаков. – К., 2000. – С. 18.
2. Сбруєва А.А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англосовієтських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): Монографія. – Суми: ВАТ “Сумськаобласна друкарня”. Видавництво “Козацький вал”, 2004. – 500 с. Globalization and education: critical perspectives / Ed. by N.C. Burbules, C.A. Torres. – New York: Routledge, 2000. – 376 p.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ

*Автор: Арестова Л. Ю., магістр
Науковий керівник: Ворошилова Є. І.,
науковець-викладач кафедри спортивної, фізичної
та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії
Харківський національний медичний університет*

Стрес – це частина нашого повсякденного життя, і хоча його викликають різноманітні чинники (стресори), біологічна реакція запускається однаково. Стресу можна протидіяти, його можна послабити або взагалі усунути з людського життя за допомогою зміни ставлення до реальності, управляючи своїми думками. Стрес – це неспецифічна відповідь організму на будь-яку вимогу. Наслідком існування проблеми стресу стала необхідність вивчення стресостійкості як здатності людини протистояти впливу стрес-факторів і розвитку патологічних станів. Однак це завдання надзвичайно складне, оскільки існує неоднозначність у розумінні того, що собою являє стрес як стан. Це, в свою чергу, стало причиною розбіжностей і у визначенні поняття “стресостійкість”. Стресостійкість – це загальна якість особистості, яка характеризується здатністю протистояти стресовим факторам за період часу, який необхідний для організації нових умов, в яких даний стресор не буде загрозливим. Стресостійкість забезпечує високу ефективність діяльності і зберігає здоров’я людини. Характер і інтенсивність стресової ситуації в основному визначаються ступенем розбіжності між вимогами, які пред’являє конкретна ситуація, діяльність, і тими потенціалами, якими володіє суб’єкт. Стресостійкість буде забезпечувати високу ефективність діяльності й збереже здоров’я людини, якщо вона буде керуватися креативним мисленням у вирішенні своїх проблем. Формування стресостійкості є процесом засвоєння людиною різних способів адаптації до стресових ситуацій.

Незалежно від першопричин стрес, в основному, має однотипну динаміку, тобто протікає за певними правилами. Спочатку виникає стан тривоги, потім організм мобілізує усі свої ресурси на боротьбу із стресом і з причинами, що викликали його. А ось на третій фазі – декілька варіантів розвитку подій: або людина і його організм справляються із стресом і все нормалізується, або настає виснаження захисних сил організму, які обмежені. Це буває, коли ситуація стресу триває тривалий час або ж ці стреси настільки часті, що організм не встигає відновитися і стан людини перетворюється на один тривалий стрес. А це вже перед хворобливий стан, з характерною невротизацією (негативними змінами), або з порушеннями функціонування організму. Рівень стресостійкості кожної людини змінюється впродовж життя і залежить від безлічі чинників. Чим вище стресостійкість, тим більші навантаження він може витримати, тобто рівень його можливих життєвих досягнень потенційно вище. Нині найбільш

поширені стреси, що викликаються соціальними чинниками: конфлікти, позамежні професійні вимоги, відсутність необхідних соціальних умінь, кар'єрна конкуренція, дефіцит часу, високий темп роботи та інше.

Відомі також індивідуально-психологічні та поведінкові особливості, які знижують стресостійкість: підвищена чутливість нервової системи, нетерплячість і дратівливість, підвищені вимоги до себе, надмірна відповідальність за виконувану роботу, почуття дискомфорту у вільний час.

Наслідки зниження стресостійкості можуть проявлятися в зниженні професійної і загальної результативності, зниженні життєвого тону і ділової активності, зміні здатності вирішувати життєві проблеми, наростаюче незадоволення собою, проблеми із здоров'ям, порушення сну, психічна напруженість, зниження інтересу до роботи тощо.

Проблема корекції емоційного стресу зводиться до використання таких засобів і методів, які передбачають або усувають патологічні прояви, обумовлені психологічними або іншими стрес- впливами. Серед основних напрямів регулювання емоційного стресу виділяють: медикаментозне (фармакологічне), не медикаментозне (психокорекцію, психотерапію, рефлексотерапію, фізіотерапію) і комплексне. Усі вищеперераховані шляхи спрямовані на подолання несприятливих проявів стресу, на усунення їх і на заміщення небажаних симптомів сприятливими або нейтральними для людини симптомами, тобто корекцією станів емоційного стресу.

Вплив стресових ситуацій буває не лише шкідливим, але і корисним. Вступ до вузу – це корисний стрес, а наприклад, проблеми з навчанням частіше є шкідливим стресом. Але реакція на ситуацію багато в чому залежить від того, як ця ситуація сприймається. Стресова подія – це і можливість для розвитку. Легкість процесу адаптації до змін також залежить від вашого сприйняття. Якщо ви відчуваєте позитивний стрес, відбувається мобілізація сил організму, щоб найефективніше справлятися з виникаючими завданнями. У разі негативного стресу мобілізація організму полягає в готовності бігти або нападати, ви напружені, оскільки відчуваєте загрозу своєму благополуччю. Сприймаючи стресову подію як можливість, яку можна ефективно використати, ви дістаєте доступ до додаткових ресурсів.

Стрес – це психологічний стан, але реакції на цей стан проявляються і на фізіологічному рівні. Підвищити стійкість організму до стресу може повноцінний сон; збалансоване, збагачене вітамінами, харчування; регулярні фізичні вправи; перебування на природі: свіже повітря і сонечко роблять свою справу, позитивне сприйняття світу, все до кращого. Якщо ви фізично добре себе почуваєте, вам буде легше і впоратися з повсякденними справами, не допускаючи розвитку стресових станів. Контроль свого відношення до життєвих ситуацій важливий, оскільки ваш психологічний стан безпосередньо залежить від ваших думок. Якщо намагатися бачити в кожній події щось корисне і позитивне для себе, то шкідливі стреси рідше виникатимуть у вашому житті.

Список використаних джерел

1. Жигайло Н., Харко Н. Онлайн-освіта: вимушена самоізоляція чи система отримання знань студентами закладів вищої освіти. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2021. Випуск 8. С. 36–49.
2. Жигайло Н.І. Психологія духовного становлення особистості майбутнього фахівця: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 336 с.
3. Максименко С.Д. Психологія особистості: підручник. Київ: КММ, 2007. 296 с.
4. Психологія стресостійкості студентської молоді / за заг. Ред. В. Шмаргуна. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2018. 198 с.

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ОСВІТИ

Автор: Аркуш А. А., бакалавр

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С., к. пед.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

На сучасному етапі розвитку суспільства освіта розглядається як важливий фактор становлення й розвитку особистості.

У сучасному світі, в якому інформація летить надзвичайно швидко, критичне мислення стає надзвичайно важливою навичкою для кожного освіченого громадянина. Формування цієї навички учнями вже на етапі навчання стає важливою метою освіти.

Актуальність проблеми розвитку критичного мислення майбутніх фахівців зумовлена тим, що сучасне життя вимагає інтелектуально розвиненої особистості, яка здатна швидко адаптуватися до професійної діяльності, вміє знаходити оптимальні шляхи вирішення професійних і соціальних завдань у будь-яких ситуаціях. Сучасний здобувач освіти повинен вміти логічно опрацьовувати інформацію, систематизувати та узагальнювати фактичний матеріал, ставити інформацію під сумнів [1].

Розвиток критичного мислення сприяє покращенню рівня освіти: формування критичного мислення у майбутніх фахівців спонукає їх активно аналізувати і оцінювати інформацію, яку вони отримують. Це допомагає підвищити якість освіти, оскільки вони можуть критично ставитися до знань, розрізняти правдиву і неправдиву інформацію, а також розвивати навички розуміння складних концепцій.

Критичне мислення підвищує самостійність майбутніх фахівців: фахівці, які мають розвинене критичне мислення, стають більш самостійними в навчанні. Вони можуть самостійно знаходити і аналізувати джерела інформації, розв'язувати проблеми та робити обґрунтовані висновки. Ця навичка є важливою для подальшого успіху в освіті і професійному житті [1,3].

Критичне мислення підвищує креативність та інноваційність: люди з розвиненим критичним мисленням здатні дивитися на проблеми з різних сторін і знаходити нестандартні рішення. Це сприяє розвитку креативних інновацій та сприяє розвитку суспільства.

Критичне мислення розвиває аналітичні навички: навичка аналізувати інформацію, виявляти відносини та причинно-наслідкові зв'язки є важливою для розв'язання проблем і прийняття обґрунтованих рішень. Критичне мислення сприяє розвитку цих аналітичних навичок.

Критичне мислення збільшує критичний суд та етичність: майбутні фахівці, які навчаються критично мислити, стають більш обізнаними громадянами, які здатні адекватно оцінювати етичні аспекти різних питань. Вони розуміють важливість етичних норм і цінностей в суспільстві.

Критичне мислення сприяє розвитку комунікативних навичок: здатність критично оцінювати і аргументовано висловлювати свої думки сприяє розвитку комунікативних навичок, які вміють виразити свої ідеї та думки, здатні конструктивно співпрацювати з іншими та впливати на розв'язання проблем [2].

Формування критичного мислення майбутніх фахівців є створення інтерактивного освітнього середовища, організація активної педагогічної взаємодії між викладачем та студентами, коли основою здобуття педагогічних знань повинно бути виконання різноманітних інтелектуальних дій, таких як: доведення, абстрагування, узагальнення, виділення головної думки тощо.

Створюючи інтерактивне середовище в закладах освіти, ми сприяємо формуванню студента як суб'єкта майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Тягло О.В. Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії): посіб. для вчителя. Запоріжжя: Вид-во Запорізького національного університету. 2011. 105 с.
2. Пометун О.І. Критичне мислення як педагогічний феномен. Український педагогічний журнал. 2018. № 2. С. 89–98.
3. Піскун, Р. Критика чистого розуму. Retrieved from: <http://surl.li/epddn>.

МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ВЧИТЕЛІВ ТА СТУДЕНТІВ

Автор: Аркуш Аліна

Науковий керівник: Малазонія С. В., к.психол.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УППА (м. Бахмут)

Ментальне здоров'я – це невід'ємний компонент загального стану здоров'я і гармонії як для вчителів, так і для студентів. У навчальному середовищі ментальне здоров'я виконує критичну роль, оскільки воно безпосередньо впливає на якість навчання та загальну продуктивність.

Для вчителів ментальне здоров'я вкрай важливе, оскільки вони стикаються зі стресами та викликами, пов'язаними зі своєю професійною діяльністю. Робоче навантаження, вимоги до результатів, конфлікти та труднощі в відносинах з колективом – це лише деякі з факторів, які можуть впливати на ментальне здоров'я вчителів. Збереження ментального здоров'я є важливим для їхнього ефективності в роботі з учнями.

Ментальне здоров'я вчителів може бути суттєво позначене різними факторами, які належать до їхнього професійного та навколишнього середовища.

Ось деякі з основних факторів, що можуть впливати на ментальне здоров'я вчителів:

- Робоче навантаження: Вчителі часто стикаються з великим обсягом роботи, включаючи підготовку до уроків, проведення класів, оцінювання завдань і екзаменів. Високий робочий навантаження може призвести до стресу та вигорання.

- Конфлікти в колективі: Міжособистісні конфлікти з колегами або адміністрацією можуть стати джерелом психологічних труднощів для вчителів і вплинути на їхнє ментальне здоров'я.

- Тиск на результати: Системи оцінювання та вимоги до досягнень учнів можуть створювати надмірний тиск на вчителів, що може призвести до стресу та тривоги.

- Брак підтримки: Вчителі можуть відчувати відсутність підтримки з боку адміністрації або батьків, що може впливати на їхнє ментальне здоров'я.

- Робочий час та баланс між роботою і особистим життям: Довгі робочі години та недостатній час для відпочинку можуть викликати втому та стрес.

- Зміни в освітній системі: Постійні зміни у вимогах до освіти та навчальних програм можуть призвести до відчуття невпевненості та стресу серед вчителів.

Збереження ментального здоров'я вчителів вимагає уваги до цих факторів і розробки стратегій для управління стресом, який виникає під час професійної діяльності. Сприятливе робоче середовище, психологічна підтримка та можливість професійного розвитку можуть значно полегшити завдання збереження ментального здоров'я вчителів.

Ментальне здоров'я студентів відіграє важливу роль у їхньому навчанні та загальному благополуччі. Студенти можуть стикається зі стресами, пов'язаними з вивченням складного матеріалу, виконанням завдань, здачею іспитів та адаптацією до нових соціальних та академічних вимог. Важливою частиною їхнього ментального здоров'я є здатність керувати стресом та розвивати різноманітні стратегії подолання.

Фактори, які можуть впливати на ментальне здоров'я студентів, включають навчальне навантаження, конкуренцію, відсутність підтримки та негативний вплив соціальних чинників. Для забезпечення ментального благополуччя студентів важливо створювати сприятливе середовище навчання, включаючи доступ до психологічної підтримки та ресурсів для здорового способу життя.

Збереження та підтримка ментального здоров'я вчителів та студентів важливі для досягнення якісної освіти та загального благополуччя. У навчальний процес важливо впроваджувати психологічну підтримку, яка включає в себе психологічні консультації, форуми, тренінги з управління стресом.

У підсумку, ментальне здоров'я вчителів та студентів відіграє важливу роль у навчальному процесі та загальному благополуччі. Збереження та підтримка ментального здоров'я вимагають спільних зусиль навчальних

закладів, адміністрації, вчителів та студентів. Це сприяє покращенню якості освіти та зростанню ефективності навчання та виховання.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ТА МОТИВАЦІЇ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

*Автор: Аркуш А. А., здобувач освіти
Науковий керівник: Ставрулов Е. М., ст. виклад. каф. ЕПМ
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)*

Формування інтересу та мотивації студентів до заняття фізичного виховання є надзвичайно важливим завданням освіти. У сучасному суспільстві фізична культура та спорт займають важливе місце в формуванні особистості студентської молоді. Здоровий спосіб життя та фізична активність є необхідними складовими забезпечення фізичного та психічного благополуччя кожної людини. Однак, формування мотивації студентів до занять фізичною культурою є складною задачею, вимагаючи системного та комплексного підходу.

Насамперед необхідно визначити, що таке мотивація і чому вона важлива для студента. Мотивація - це внутрішнє спонукання до досягнення мети або результату. У контексті фізичного виховання мотивація допомагає студентам відчувати себе залученими в діяльність, ставити цілі та досягати їх. Важливим компонентом мотивації є інтерес, який виникає, коли студенти отримують задоволення від фізичної активності.

Розвиток мотивації студентів у фізичному вихованні починається з розвитку інтересу. Інтерес виникає тоді, коли студенти бачать цінність фізичної активності у своєму житті. Для цього важливо створити сприятливе середовище, в якому вони могли б знайомитися з різними видами спорту та фізичної активності. Навчальні заклади повинні надавати студентам можливість займатися різними видами фізичної активності з урахуванням їхніх індивідуальних інтересів і потреб.

Один зі способів формування інтересу до фізичної культури - це робити заняття цікавими та захоплюючими. Викладачі фізкультури повинні мати великий вибір методів та вправ, які стимулюють зацікавленість студентів. Різноманітність та ігровий підхід можуть сприяти покращенню інтересу до занять.

Для формування мотивації також важливо встановлювати мету та надихати студентів до їх досягнення. Цілі можуть бути різними – від поліпшення фізичної форми до змагань на спортивних заходах. Важливо, щоб студенти бачили зв'язок між своїми зусиллями та досягненням певної мети.

Також слід враховувати індивідуальні особливості студентів. Кожна людина має власний рівень фізичної підготовки та індивідуальні потреби. Деякі студенти можуть виявити більший інтерес до командних видів спорту, тоді як інші можуть віддавати перевагу індивідуальним заняттям. Розробка

індивідуальних підходів та програм може значно полегшити формування мотивації студентів.

Узагальнюючи, формування інтересу та мотивації студентів до занять фізичним вихованням - важлива задача, яка вимагає комплексного підходу. Створення сприятливого середовища, захоплюючих занять, встановлення певної мети та індивідуальних підходів допоможе залучити студентів до фізичної активності та сприяти їхньому здоров'ю та розвитку.

Список використаних джерел

1. Карпова І. Б. Фізична культура та формування здорового способу життя: навч. посібник – Київ: КНЕУ, 2018.
2. Королінська, С. В. Вивчення мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури серед студентів [Текст] / С. В. Королінська, П.О. Сіренко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. моногр. / за ред. Є.Є. Єрмакова. – Х. 2012 – №7. – С. 77–79.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Автор: Бабенко О. А., магістр

Науковий керівник: Мальована В. В., к.пед.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Одним із важливих напрямів країни на шляху до європейського майбутнього є реалізація здоров'язбережувальних технологій у системі сучасної освіти.

Збереження і зміцнення здоров'я студентів відповідно до модернізації освітньої системи є однією з важливих умов підготовки професійно-компетентних, конкурентоспроможних і мобільних фахівців. Сучасні вимоги передбачають наявність у молодих фахівців не тільки ґрунтовних професійних знань, умінь і навичок, а й міцного здоров'я, високої розумової і фізичної працездатності.

Стратегія і тактика здоров'язбереження в освіті набула нового сенсу з розвитком уявлень щодо використання здоров'язберігальних технологій.

Вирішенню проблеми здоров'язберігальних технологій присвячені роботи В.І. Бобрицької, А.Р. Вірабової, М.С. Гончаренко, В.П. Горащука, О.М. Іонової, Ю.С. Лук'янової та ін. Дослідження колективу авторів з проблеми формування здоров'язберігаючого освітнього середовища із використанням здоров'язберігаючих освітніх технологій в навчально-виховному процесі (Антонова Л.Н., Борисова І.П., Науменко Ю. В., Севрук А.І., Вайнер Е.Н., Смірнов Н.К., Сонькін В.Д., Серіков В.В., Вашлаєва Л.П., Петров О.В., Паніна Т.С та інші) свідчить про спроби науковців переглянути існуючу систему формування здоров'язберігального освітнього середовища, з'ясувати новий

зміст, форми, методи реалізації даної проблеми в умовах сучасної освітньої реформи.

«Здоров'язберігальні технології умовно поділяються на дві великі групи – здоров'язберігаючі – ті, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в школі, та ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог) і здоров'яформуючі технології, спрямовані на зміцнення фізичного здоров'я молоді, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я» [1,2].

Поняття «здоров'язберігаючі технології» передбачає комплекс напрямів щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів: програми, засоби, методи, спрямовані на виховання в учнів культури здоров'я, особистісних рис, що сприяють його збереженню та зміцненню; формування уявлень про здоров'я як цінність, а також мотивації на здоровий спосіб життя. Збереження здоров'я молодого покоління залежить від взаємодії педагогів, медичних і соціальних працівників та є одним з головних напрямів роботи сучасного закладу професійно-технічної освіти.

Сучасні здоров'язбережувальні освітні технології представлені у вигляді технологій організації навчального процесу, технологій організації пізнавальної діяльності учнів (студентів), технологій виховної роботи, предметних технологій тощо. Проведений аналіз наявних технологій у галузі здоров'язбереження дає можливість виокремити такі:

- технології для створення безпечних умов перебування, навчання та праці в закладі освіти;
- технології для вирішення завдань раціональної організації виховного процесу;
- технології щодо відповідності навчального і фізичного навантаження реальним можливостям студента;
- оздоровчі технології для зміцнення фізичного здоров'я учнів [1].

Сьогодні в країні значно зросли вимоги до професійної підготовки фахівців з охорони праці для закладів професійно-технічної освіти. Майже всі підприємства активно впроваджують нові технології, ефективну організацію праці, а це породжує потребу в нових робітниках, конкурентоспроможних на ринку праці. Відтак актуальною стає проблема якісної професійної підготовки фахівців з охорони праці для закладів професійно-технічної освіти в сучасних умовах.

Головною вимогою до них є стан здоров'я і рівень фізичного розвитку, які дозволяли б успішно і в установлені терміни оволодіти професією та ефективно працювати тривалий час без шкоди для здоров'я [2,3].

Тому виникає нагальна потреба в розробці здоров'язбережувальних технологій, спрямованих на підвищення інтересу молодого покоління до здорового способу життя в закладах професійно-технічної освіти.

Тож завданням закладу освіти та конкретно педагогічних працівників є здатність організувати навчально-виховний процес згідно вимог безпеки життєдіяльності; здатність відстежувати і фіксувати позитивні та негативні зміни

в стані власного здоров'я і здоров'я оточуючих; здатність формувати ефективну та дієву програму збереження здоров'я всіх суб'єктів навчально-виховного процесу; здатність створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище; здатність організовувати профілактичні заходи для запобігання захворюваності учнів.

Питання збереження та зміцнення здоров'я належать до стратегічних завдань суспільства.

Отже, відповідальність за здоров'язбережувальну діяльність покладається на освітню систему, яка має значний потенціал для переорієнтації традиційного навчального процесу. Тож завданням закладу освіти є виховання, у молодого покоління, якостей спрямованих на усвідомлення цінності власного здоров'я та престижу здорового способу життя через здоров'язбережувальні технології.

Задля підготовки дійсно конкурентоздатних фахівців на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел

1. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія [за заг. ред. Л.М. Рибалко]. Тернопіль: Осадца В.М., 2019. 400 с.
2. Коцур Н.І. Безпека життєдіяльності та охорона здоров'я нації в контексті національної безпеки держави // Безпека життєдіяльності: Всеукраїнський науково-популярний журнал. - № 11 (лист.). – К.: Вид-во «Основа», 2013. - С. 24-28.
3. Ціборовський О.М. Здоров'я населення і фактори ризику, що впливають на його стан, як об'єкт управління (огляд літератури) // Україна. Здоров'я нації. - 2015. - № 2 (34). - С. 13-17.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Автор: Бардіна Алла, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Єфімов Д. В., к.п.н., доцент

Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «ДДПУ»

Після 1998 року Україна активно починає аналізувати та впроваджувати досвід роботи з інклюзією у освітні навчальні заклади. Через динамічні та глобальні зміни у соціальному середовищі домінантне проблемне місце посідає питання інклюзивного освітнього навчання дітей з особливими потребами. Згідно чинного законодавства України, у статті №19, гарантується кожній дитині доступність та безоплатність дошкільної, повної середньої освіти, професійно-технічної та вищої освіти в державних та комунальних освітніх закладах держави [6, с. 5]. З цього положення центральною постаттю є дитина, яка за своєю психофізіологічною та фізичною природою індивідуальна і неповторна. Тому унікальні особливості не мають ставати перешкодою для дітей у процесі засвоєння культурного-історичного досвіду та надбання людства. Виховання і навчання трансформуються через насущні потреби людства й тому потрібно позитивно відноситися до швидких сучасних змін.

Одразу зазначимо, що увага до дітей з особливими освітніми потребами виникла не так давно, але вже мається низка праць з вивчення певних аспектів

тем. Зокрема, В. Гладуш [3], М. Віднічук та Н. Мельник [2] звернули увагу до опису проблем і засад на теренах України, надали рекомендації та певні корекції. Л. Борисенко [1] та І. Зозуля [5] зробили спробу аналізу стану інклюзивної освіти з детальним вивченням модернізації освітньої галузі. Соціалізацію дітей з особливим потребами ретельно досліджували Н. Сабат [8], О. Таранченко [10], де відзначили соціум, як головний фактор виховання та навчання особистості. Кількість теоретичних праць збільшується через сучасний попит.

Інклюзивне виховання і навчання – це процеси як набуття цінних знань, так й формування практичних умінь і навичок, які необхідні дитині у процесі соціалізації [7, с. 94]. Соціалізація – це складне явище, яке має певні особливості. Через багатогранність визначень даного поняття висувуються певні проблемні аспекти. Наприклад, В. Городяненко пояснює, що це певна інтеграції в соціум, у типи соціальних спільнот шляхом засвоєння ним елементів культури, соціальних норм і цінностей, на основі яких формуються соціально значущі риси особистості [4]. В. Сергієнко інакше дає визначення та стверджує, що це способи формування умінь та соціальних установок індивідів, які відповідають їх соціальним ролям [9]. Отже, помічаємо різницю лише у перевазі засвоєння певного компонента для ствердження того, що соціалізація як явище було здійснено.

Соціалізація супроводжує людину впродовж всієї вікової категоризації, починаючи від народження і закінчуючи смертю, маючи певні типові характеристики. Виходячи з цього, процеси виховання та навчання невід’ємно пов’язані з соціалізацією, допомагаючи засвоїти загальні та специфічні знання, уміння, навички. Лише взаємодія усіх компонентів дає можливість всебічно розвивати особистість.

Початковий етап соціалізація проходить через залучення у сім’ю. Розуміючи, що дитина має певні особливості та потреби, родина може бути не готова до прийняття певного факту. У разі чого, сімейний інститут проходить певні стадії для адекватного розуміння реальності. Спочатку виникає розгубленість, яка пов’язана з незнанням діагнозу. Надалі настає стан шоку й заперечення особливості дитини. Іноді може з’явитися депресія, як повільний самостійний процес усвідомлення та пошуку альтернатив. Після певної кризи, яка може тривати у всіх по різному, сім’я приймає власну дитину і адаптується до специфіки, намагаючись максимально допомогти соціалізуватися і набути культурно-історичний досвід. В ідеальній моделі такої сім’ї можна припустити активний інтегрований процес виховання, згодом і навчання, які надають можливість дитині з особливими потребами самопізнати себе і визначитися зі своїм майбутнім. Нажаль, не велика кількість родин з дітьми ООП після кризи досягають позитивних результатів [7, с. 96].

Наступний етап, спираючись на вікову періодизацію, пов’язаний із залучанням навчання у закладі освіти. Саме тут вже педагогічний колектив формує процес соціалізації дитини з особливими потребами. Для того, щоб учень не став аутсайдером або «білою вороною», потрібно дотримуватися педагогом, якій ще й проводить виховну роботу, певних стимульних принципів. Основними є підтримка у складних ситуаціях, створення довірливою атмосфери, активне

залучання в життя класу або школи. У разі виконання даних дій процес соціалізації для учня з особливими потребами буде протікати безболісно й результативно. Трапляються випадки, коли колектив навчального закладу зневажає, ображає або сторониться особливих учнів, через такий чинник сутність навчання для дитини порушена та не відповідає засвоєнню морально-етичних та культурно-історичних знань.

Заключним етапом є самоусвідомлення учня власної унікальності, особливості та прийняття цього явища. Воно характерне входженням у певні соціальні групи, засвоєнням умінь і навиків, моделей поведінки та розуміння власного «Я» у ньому.

Отже, соціалізація дитини з особливими потребами є складним явищем, яке має специфіку та труднощі. Тема привертає все більше уваги науковців та фахівців за для здійснення компетентного, результативного освітнього середовища, яке залучає та допомагає дітям з особливими освітніми потребами подолати труднощі та соціалізуватися, враховуючи усі переваги й недоліки. Відмітимо, що взаємодія виховання і навчання через характерні соціальні інститути має вдосталь важливе значення. Ігнорування або часткове залучення складних процесів може негативно вплинути на життя дитини.

Список використаних джерел

1. Борисенко Л.Л. Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного навчального закладу: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Лисичанськ 14 грудня 2016 року). Лисичанськ: ВП «ЛПК ЛНУ», 2016. С.23 - 26.
2. Віндчук М., Мельник Н. Інклюзивна освіта: наукові засади, проблеми та перспективи впровадження в загальноосвітній навчальний заклад. Рівне, 2011. 109 с.
3. Гладуш В. Інклюзивна освіта в Україні: успіхи, проблеми, перспективи. Кам'янець – Подільський, 2021. 16 с.
4. Городяненко, В. Г. Соціологія: навч. посіб. Київ: Академія, 2003. 559 с.
5. Зозуля І. Є. Розвиток інклюзивної освіти в Україні (досвід Вінничини): вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. *Педагогічні науки*. 2017. Випуск № 4. С. 31-38.
6. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с.
7. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство Україна», 2019. 300 с.
8. Сабат Н. Соціально-педагогічний аспект інклюзивного навчання. *Соціальний педагог*. 2008. Випуск №3. 2008. С. 42–46.
9. Сергієнко Н. В. Соціалізація в Інтернет-середовищі: Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2013. Випуск №13. С. 116–125.
10. Таранченко О. Соціальне інтегрування: ключовий концепт інклюзії. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2017. Випуск №3. С. 7–14.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Автор: Березніченко Захар,
викладач електротехнічних дисциплін
ВСП «Костянтинівський індустріальний фаховий коледж ДВНЗ «ДонНТУ»*

Незважаючи на очну або дистанційну форму навчання освітній процес повинен забезпечувати компетентності спеціальності і тому проведення лабораторних робіт є невід'ємною частиною набуття відповідного кваліфікаційного рівня.

Сучасний розвиток технологій дозволяє проводити симулятивне моделювання більшості процесів і явищ, в тому числі електромагнітних.

В освітньому процесі при вивченні електротехніки та електроніки вже давно здобули широкого застосування системи автоматизованого проектування такі як NI Multisim (нащадок Electronics Workbench), Proteus, Matlab SimPowerSystems тощо [1]. Всі вони є потужними інструментами проектувальників та дослідників, проте не завжди відповідають завданням навчання, особливо на початковому етапі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Програмне забезпечення зазвичай застосовує умовні графічні позначення країни розробника або навіть власні (в межах певного програмного продукту), натомість здобувачі освіти можуть бути ще не знайомі з позначеннями

Важливо забезпечити чіткий зв'язок із реальними об'єктами, процесами та явищами, які здобувачі освіти можуть спостерігати в повсякденному житті чи професійній діяльності та схематичним зображенням при моделюванні.

Також провідну роль в виконанні робіт виграє вміння збирання схеми експерименту за принциповими схемами, принципи побудови яких відрізняються від монтажних. Це ще раз призводить до висновку, що програмне середовище віртуальної лабораторії має відтворювати досліджувані елементи не тільки з математичного боку, але і по можливості враховувати їх геометричні та фізичні властивості. Подібний підхід використовується в віртуальних лабораторіях Labster [3], тощо.

Ще одним важливим критерієм вибору середовища проведення віртуальних лабораторних робіт є його доступність, яка полягає в:

- можливість безкоштовного користування (наявність навчальних безкоштовних ліцензій);
- мультиплатформеність;
- наявність онлайн версій.

Можливість використання мобільних пристроїв, чи користування через браузер набуло найбільшої актуальності у зв'язку із масового переміщення населення України пов'язане з повномасштабною військовою агресією з боку РФ.

NI Multisim [2] має безкоштовну обмежену онлайн версію, проте питання фізичного моделювання залишається не вирішеним. Продукти Labster

пропонують тривимірне моделювання, проте не можуть повноцінно функціонувати на мобільних пристроях, до того ж розповсюджується на плтній основі.

Компромісним рішенням для початківців в засвоєнні електротехнічного напрямку може виступати симуляції віртуальної онлайн-лабораторією PhET Interactive Simulations, що є некомерційним проектом з відкритими освітніми ресурсами.

PhET – це проект University of Colorado Boulder для створення і використання безкоштовних інтерактивних симуляцій з математики і наук про природу у веб просторі розроблених з використанням технологій HTML5, що дозволяє використовувати їх на будь-якому пристрої та браузері. PhET - сими створені на основі наукових педагогічних досліджень і спонукають учнів до навчальних досліджень і експериментування використовуючи інтуїцію в середовищі, подібному до гри [4].

PhET – сими мають зручні лабораторії (пісочниці) для вивчення електричних кіл постійного та змінного струму з можливостями перемикання режиму відображення зовнішнього вигляду електричних елементів та їх графічного позначення (ANSI, DIN, ДСТУ). Приємною особливістю для початківців є наочне відображення протікання струму або напрямку руху електронів в електричних колах при їх дослідженні та відображення вимірювальних приладів у наближеному до реального вигляду.

Симуляції PhET в поєднанні з гугл сайтами можна вибудувати повноцінні платформи для проведення віртуальних онлайн лабораторних робіт [5]

Епідемія COVID-19 призвела до значного розвитку дистанційних методів навчання, платформ та сервісів, в тому числі присвячених забезпеченню проведення лабораторних робіт в різноманітних галузах, що дозволяє вибудувати освітній процес забезпечуючи отримання необхідних професійних компетентностей.

Список використаних джерел

1. CAD-програми URL: https://cxem.net/software/soft_CAD.php (дата звернення: 27.10.23).
2. NI Multisim URL: <https://cxem.net/software/multisim.php> (дата звернення: 27.10.23).
3. Labster URL: <https://www.labster.com/> (дата звернення: 27.10.23).
4. Інтерактивні симуляції для природничих наук і математики PhET URL: <https://phet.colorado.edu/uk/> (дата звернення: 13.09.23).
5. Віртуальна лабораторія «Теоретичні основи електротехніки» URL: <https://sites.google.com/view/toevirtuallab> (дата звернення: 27.10.23).

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Автор: Василеженко О. О., магістр

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С., к.пед.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Нині у суспільстві роль інноваційних технологій в освітньому процесі вкрай вагома. Сьогодні вони посідають центральне місце в процесі інтелектуалізації суспільства, розвитку його системи освіти та культури. Широке використання інноваційних технологій у різних галузях життєдіяльності людини диктує доцільність як найшвидшого ознайомлення із ними, розпочинаючи із ранніх етапів пізнання та навчання. Саме система освіти та науки виступає як один із об'єктів процесу інновації суспільства. Інновація освіти в силу специфіки самого процесу передачі знань потребує ретельного відпрацювання використовуваних технологій інформатизації та перспективи їх широкого тиражування.

Останнім часом невпинно відбувається зміна освітніх парадигм від концепції знаннево-орієнтованої освіти «на все життя» до освіти впродовж життя, освіти через життя, тобто неперервної освіти, що переважно здійснюється на засадах самодіяльності й активності особистості. Унаслідок трансформації в організації освітнього процесу великої значущості набуває проблема самостійної навчальної діяльності учнів і студентів та шляхів і засобів її організації.

Розв'язання широкого кола питань, пов'язаних зі створенням освітнього середовища, потребує використання інноваційних технологій як таких, що забезпечують можливість для розвитку особистості, її навчання, індивідуалізації та соціалізації. Запорукою впровадження інноваційних педагогічних технологій є наукові доробки вчених, які розробили загальну методологію удосконалення освітнього процесу закладу освіти – Ю. Бабанський, В. Безпалько, С. Гончаренко, І. Зязюн, Н. Тализіна, М. Ярмаченко; інформатизацію освіти – Б. Гершунський, М. Жалдак, Є. Машбиць, В. Монахов, Б. Скіннер, Р. Тайлер Дж. Хартлі; використання інноваційних технологій у сфері підготовки майбутніх фахівців (М. Кларін, М. Чошанов та інші).

Проблема створення освітнього середовища не є новою у психолого-педагогічній науці. Освітнє середовище вивчали вітчизняні (Г. Балл, І. Бех, Є. Бондаревська, О. Пехота, В. Рибалка, С. Сисоєва та інші) та зарубіжні (Дж. Гібсон, У. Мейс, В. Ясвін та інші) дослідники.

Упровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій і методів дає змогу модернізувати освітню систему. Під інноваціями розуміють нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства. Зазначимо, що немає єдиного визначення поняття «інновація»: системні зміни (Н. Лапін, А. Пригожий); часткові (В. Онушкін); процес (М. Кларін), результат (В. Паламарчук) тощо.

Основна мета впровадження інновацій – оптимізація і підвищення ефективності освітнього процесу і створення освітнього середовища, що задовільнятиме потреби здобувачів освіти.

Впровадження інноваційних технологій – це не самоціль, основне завдання – це формування творчої особистості, здатної до освіти та навчання упродовж життя, гнучкої у вирішенні проблем, мобільної, здатної комунікувати і приймати рішення, працювати в команді, критично мислити.

Таким чином, використання інноваційних технологій сприяє створенню сприятливого освітнього середовища, надає можливості до саморозвитку й оволодіння комплексом умінь, навичок та якостей, з яких складається професійна компетентність. Зокрема таких, як: взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу, комунікувати; працювати в команді; шукати і опрацьовувати необхідну інформацію, оцінювати, порівнювати, доповнювати і засвоювати її; приймати рішення у нестандартних ситуаціях; створювати умови для творчості, давати необхідні повноваження, оперативно приймати рішення; критично оцінювати наслідки своїх рішень, вчитися на власних помилках.

Список використаних джерел

1. Ковальчук В. І., Федотенко С. Р. Інноваційні технології навчання – основа модернізації професійної освіти. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12/97.pdf>. (дата звернення: 03.05.2020).

2. Новітні технології навчання. Із досвіду впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес. Матеріали науково-методичної конференції педагогічних працівників. Хорол, 2007.

3. Шмигер Г. П., Василенко Я. П. Особливості впровадження адаптивного навчання. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи: матеріали IV міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., м. Тернопіль, 30 квітня 2020 р. Тернопіль, 2020. С.150–153.

ПІДЛІТКОВА АГРЕСІЯ ЯК ФОРМА ВІДХИЛЕНОЇ (ДЕВІАНТНОЇ) ПОВЕДІНКИ

Автор: Галка Марія, бакалавр

Науковий керівник: Кошелева Н. Г., к. пед. н., доц.

Горлівський інститут іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Дніпро)

Актуальність дослідження визначається складнощами психофізичного розвитку в підлітковому віці, наявністю великої кількості психологічних проблем і суперечностей, до конструктивного вирішення яких підлітки часто не готові через брак життєвого досвіду, підвищену емоційність та імпульсивність, несформованість навичок саморегуляції, типові реакції протесту й опозиції тощо. Тому достатньо часто підлітки можуть вдаватися до різних форм відхиленої (девіантної) поведінки.

При оцінюванні будь-якої поведінки передбачається порівняння її з певною нормою, тобто зразком. Відповідно, визначають поведінку, яка відповідає нормі, і відхилену (девіантну) поведінку. Девіантна поведінка являє

собою систему вчинків особистості, що відхиляється від загальноприйнятої норми: психічного здоров'я, морального, права, культури тощо. Однією з форм девіантної поведінки є агресія як поведінка, що відхиляється від етичних та моральних норм [2, с. 4-5].

Один зі способів дати визначення агресії полягає у тому, щоб детально описати агресивну поведінку, як порушення соціальних норм. Американський психолог Л. Берковіц запропонував визначення агресії як форми поведінки, що націлена завдати фізичну або психологічну шкоду [1, с. 111-112].

Саме наявність мотиву завдання шкоди є головним чинником для агресивних дій людини. І.С. Мазоха виділяє такі основні форми агресії: фізична (завдання фізичної шкоди опоненту); гнівна або ворожа (виникає через емоції гніву та злості); гетероагресія (спрямована на інших); аутоагресія (спрямована на себе); пряма відкрита агресія (безпосередньо спрямована на опонента); непряма (плітки, псування чужого майна, насмішки та ін.); зміщена (спрямована не на опонента, а на якийсь інший об'єкт чи суб'єкта); конструктивна агресія (виявляється в соціально прийнятній формі, наприклад у спорті); деструктивна агресія (має соціально неприйнятні вияви); реактивна агресія (виникає як реакція на якісь фруструючі події чи дії інших людей); спонтанна агресія (злорадство); навмисна агресія (свідоме бажання зашкодити іншим) і т.ін. [3, с. 60].

У підлітковому віці збільшується ймовірність появи агресивної поведінки. Серед підлітків може посилюватися негативізм, демонстративність, нездатність до саморегуляції, з'являється жорстокість. Найчастіше агресія у підлітків – це наслідок зниженої самоповаги та люті внаслідок пережитих життєвих несправедливостей та невдач, результат вікової кризи в різних сферах (психологічній, інтелектуальній, сексуальній, сімейній, ціннісній тощо).

Основними причинами підліткової агресії є такі [4, с. 310-312]:

- особливий вплив на формування агресивної поведінки підлітка мають агресивне ставлення батька до оточення та фізичні покарання дитини. У поведінці матері сприяє формуванню агресивної поведінки дитини потуральний стиль виховання, вседозволеність. Таким чином, неправильні стилі сімейного виховання можуть сприяти агресивній поведінці дитини;

- вплив середовища закладу освіти. Агресивна поведінка є проявом професійної деформації у вчителів середніх шкіл. Наслідками цього є агресія підлітка до вчителя у відповідь, шкільні конфлікти, різке зниження навчальної мотивації та успішності, прогули, зухвала поведінка підлітка в школі, знущання, зрив уроків та ін.;

- сцени агресії у фільмах, відео, комп'ютерних іграх;

- великий вплив на агресивність підлітка може мати рок-музика або музичні композиції, в яких описується позитивне ставлення до вживання психотропних речовин (наркотики, алкогольні напої, куріння) та фізіологічні забаганки (секс); наявність синдрому «агресивної активності» з елементами протесту, чорного гумору, песимізму, насильства;

- наслідування лідерів неформальних молодіжних угруповань, які можуть здаватися підліткам сміливими, привабливими, викликати захоплення і прагнення копіювати їхню поведінку, часто асоціальну та агресивну;

- агресія підлітків може бути породжена деякими специфічними проявами темпераменту, акцентуаціями характеру, психологічними особливостями, такими як запальність, неврівноваженість, афективність, слабкі навички самоконтролю та саморегуляції, неадекватна самооцінка, підвищена чутливість, тривожність, напруженість, несформованість емоційного інтелекту, наявність внутрішнього конфлікту, заздрість, невміння позитивно комунікувати і вирішувати конфлікти та ін.;

- підставою для агресивної поведінки може бути бажання підлітка самоствердитись в очах однолітків за рахунок більш слабких або молодших дітей і таким чином через булінг підняти свій авторитет як сильної особистості та ін.

Отже, агресія – це відхилення від норм поведінки, дія або система дій людини, головним мотивом якої є завдання комусь або чомусь шкоди. У підлітковому віці посилюється ймовірність появи агресивної поведінки. Головними причинами агресії підлітків є неправильне сімейне виховання; приклади агресії з боку дорослих (батьків, учителів) або однолітків (зокрема лідерів неформальних молодіжних угруповань); сцени агресії у фільмах, відео, комп'ютерних іграх; психологічні особливості особистості.

Список використаних джерел

1. Астремська І.В., Жайворонок Ю.Г. Теоретичні аспекти проблеми дослідження агресивної поведінки особистості. *Наукові праці Чорномор. держ. ун-ту ім. Петра Могили. Сер.: Соціологія*. 2013. Т. 225. Вип. 213. С. 111-115.
2. Бондарчук О.І. Психологія девіантної поведінки: курс лекцій. К.: МАУП, 2006. 88 с.
3. Мазоха І.С. Аналіз теоретико-емпіричних досліджень феномена агресії та агресивності. *Наука і освіта*. 2011. № 1. С. 59–61.
4. Мойсеева О.Є. Соціально-психологічні агресії підлітків. *Актуальні проблеми психології*. 2015. №5. С. 309-317.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЧЕРЕЗ ПРОФЕСІЙНЕ СПРЯМУВАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЕЛЕКТРИЧНІ АПАРАТИ»

*Автор: Горюшин Сергій,
викладач електротехнічних дисциплін
ВСП «Костянтинівський індустріальний фаховий коледж ДВНЗ «ДонНТУ»*

Удосконалення навчального процесу через професійне спрямування при викладанні дисциплін електротехнічного циклу, з урахуванням провадження нових освітніх технологій, дозволяє разом з традиційними методами і прийомами навчання, впроваджувати інноваційні розробки, сприяти інтеграції знань, творчому розвитку мислення, активізувати навчальну діяльність здобувачів освіти.

Однією із стратегічних завдань - є формування особистості, здатної швидко адаптуватися до мінливих умов сучасного життя, мобілізувати знання та вміння до розв'язання практичних проблем, орієнтуватися у великих потоках інформації, розробляти й втілювати важливі проекти.

Тільки така особистість здатна сьогодні до конкуренції в ринкових умовах при керуванні електроустаткуванням різних механізмів за допомогою електричних схем, до складу яких входять апарати керування і захисту, командні апарати, реле, пускові пристрої тощо.

Тому головною метою є підготовка здобувачів освіти до усвідомленого і поглибленого вивчення навчальних спеціальних дисциплін електротехнічного циклу, та прищеплення їм первинних умінь і практичних навичок з монтажу, експлуатації, налагодження та ремонту електроустаткування промислових підприємств, електроустановок і пристроїв.

Із розвитком промисловості актуальним стає питання до відповідної підготовки кваліфікованих фахівців.

В умовах ринку підвищуються вимоги до робітників, які повинні вміти швидко освоїти технологічні процеси, розвивати технічне, аналітичне мислення, орієнтуватися в потоках технічної інформації, ефективно її використовувати, працювати з комп'ютером при розрахунках і виборі електричних апаратів, а також при побудові електричних схем керування різними механізмами.

Завдяки чому здобувачі освіти повинні навчитися правильно розраховувати та обирати апарати керування і захисту, реле, вимірвальні трансформатори, електричні двигуни та інше, і саме головне, повинні навчитися виконувати монтаж електричних апаратів, застосовуваних для запуску асинхронних двигунів з короткозамкненим і фазним ротором в нереверсивних і реверсивних схемах автоматизації виробничих процесів, складати і читати принципові електричні схеми керування і схеми електричних з'єднань.

Так як конструкційні особливості електричних апаратів розраховані заводами - виробниками на загальні для кожного апарату значення напруги, струму і потужності, то вибір апаратури по всім значенням відбувається на підставі довідників для кожного споживача окремо.

Для захисту силових ланцюгів асинхронних електродвигунів застосовують автоматичні вимикачі, в якості апаратів керування електроприводом широко застосовують електромагнітні контактори, магнітні пускачі, реле та інше.

Вибір автоматичних вимикачів здійснюється за номінальними струмом і напругою, а також за струмом спрацьовування (струмом уставки) електромагнітних, комбінованих і максимально струмових розчеплювачів автоматичних вимикачів.

Вибір апаратів керування здійснюється за напругою, номінальним струмом, і максимально припустимим струмом вмикання контактора.

Для визначення необхідних величин виконуються розрахунки на підставі методичних розробок ВСП КІФК ДВНЗ «ДонНТУ», і за каталогом обирають необхідні апарати керування і захисту.

Але розрахунок і вибір електричних апаратів можливо виконувати завдяки застосування інноваційних комп'ютерних технологій.

Microsoft Excel - це програма для роботи з електронними таблицями, створена корпорацією Microsoft, що входить до складу Microsoft Office, і на сьогоднішній день Excel є одним із найбільш популярних додатків в світі при вивченні навчальних дисциплін.

Він не складний і дуже зручний, і з його допомогою можна провести всі вище перераховані розрахунки в наведених таблицях.

Програма автоматично все розраховує і вибирає тип апаратів керування і захисту.

Тому в ВСП КІФК ДВНЗ «ДонНТУ» розроблені методичні вказівки по розрахункам, вибору і перевірки максимально струмових розчеплювачів автоматичних вимикачів, по розрахункам електромагнітних контакторів і магнітних пускачів з використанням програми EXCEL.

Також розроблені принципові схеми керування промисловими механізмами із застосуванням програми «Компас, розроблені схеми електричних з'єднань електричних апаратів відповідно до принципових схем.

Зібрана матеріально-технічна і інформаційна база апаратів захисту і керування нових серій, які представлені у вигляді плакатів, довідників, а також в електронному варіанті у вигляді слайдів, що виконують роль додаткових довідникових посібників при виконанні курсових проєктів.

Роботи в цьому напрямку, як і розробки нових методичних вказівок по розрахунком електроустаткування різних механізмів тривають.

Закріплення в виробничих умовах знань, отриманих здобувачами освіти при вивченні спеціальних дисциплін електротехнічного циклу, ознайомлення з особливостями електрообладнання підприємств, додаткове вивчення основних засобів монтажу, експлуатації, ремонту та налагодження діючого обладнання виробничих підприємств, все це стане в нагоді майбутнім електрикам для формування конкурентноспроможного фахівця, який живе за сучасними інноваційними законами, є всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю, яка керується в житті власними знаннями і переконаннями.

Список використаних джерел

1. Б.В.Клименко. Електричні апарати. Електромеханічна апаратура комутації, керування та захисту: навч. посіб. Харків, 2012. 340 с.
2. Р.В. Телюта, О.А. Козловський, В.В. Зінзура. Експлуатація та монтаж електрообладнання: навч. посіб. Кропивницький, ЦНТУ, 2018.200 с.
3. Завалевський Ю.Ю. Сутність інноваційної педагогічної діяльності: посіб. 2014. 69 с.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ

*Автор: Горячко Дмитро, здобувач освіти
Науковий керівник: Височин О. А., викладач вищої категорії
Бахмутський коледж транспортної інфраструктури*

У сучасному світі відбуваються швидкі зміни, спричинені технологічним прогресом та інноваціями. Штучний інтелект (ШІ) відіграє важливу роль у багатьох сферах людського життя, зокрема в освіті. Використання ШІ у навчальному процесі призвело до значних змін у методиках виховання та навчання молодого покоління. Штучний інтелект у освіті відкриває широкі

можливості для індивідуалізації навчання, підвищення його ефективності та залучення учнів до активних процесів навчання. Проте, хоча використання ШІ у освіті має багато переваг, воно також пов'язане з певними ризиками та недоліками, такими як порушення особистого спілкування, проблеми з конфіденційністю даних і нерівний доступ до технологій. Тому для забезпечення збалансованого та ефективного навчання для всіх здобувачів освіти необхідно провести комплексний аналіз переваг і недоліків використання штучного інтелекту в освітніх системах.

Для проведення комплексного аналізу переваг і недоліків використання штучного інтелекту (ШІ) в освіті, необхідно враховувати різні аспекти, такі як педагогічні, соціальні, економічні та технічні.

Педагогічний аспект полягає в оцінці впливу ШІ на процес навчання та розвитку учнів.

Соціальний аспект передбачає аналіз впливу ШІ на міжособистісні відносини та розвиток соціальних навичок здобувачів освіти.

Економічний аспект передбачає оцінку доступності технологій для всіх учасників освітнього процесу.

Технічний аспект передбачає оцінку можливостей та обмежень ШІ в освітньому процесі.

Отже, для проведення комплексного аналізу переваг і недоліків використання ШІ в освітніх системах необхідно враховувати різні аспекти, що допоможе зробити обґрунтоване рішення щодо використання цих технологій у навчальному процесі.

Переваги штучного інтелекту в освіті:

- Персоналізований підхід: Штучний інтелект дозволяє створювати персоналізовані навчальні програми з урахуванням індивідуальних потреб кожного учня.
- Ефективність навчання: автоматизація процесу оцінювання та адаптації навчальних матеріалів допомагає підвищити ефективність навчання та засвоєння знань.
- Глобальний доступ: онлайн-платформа на основі штучного інтелекту забезпечує рівний доступ до якісної освіти для студентів у всьому світі.

Недоліки використання штучного інтелекту в освіті:

- Втрата особистого спілкування: використання ШІ може відштовхнути здобувачів від особистого спілкування з учасниками освітнього процесу, що впливає на їхні соціальні навички.
- Занепокоєння щодо конфіденційності даних: використання штучного інтелекту вимагає суворого контролю за захистом персональних даних студентів і викладачів, оскільки вони можуть бути вразливими до кібератак і порушень конфіденційності.
- Технологічна залежність: не учасники освітнього процесу мають доступ до сучасних технологій, що може призвести до збільшення нерівності в якості освіти.

Отже, однією з переваг використання ШІ в освіті є можливість індивідуалізації навчання. Завдяки алгоритмам машинного навчання, системи

ШІ можуть аналізувати потреби кожного здобувача освіти і надавати персоналізовані матеріали та завдання, що допомагає кожному здобувачеві розвиватися відповідно до його потенціалу. Крім того, використання ШІ може допомогти викладачам в плануванні занять, оцінці навчальних досягнень здобувачів та виявленні можливих проблем у навчанні. Проте, одним з недоліків використання ШІ в освіті є ризик порушення особистого спілкування. Важливо, щоб викладачі забезпечували баланс між використанням технологій та особистим спілкуванням з здобувачами, оскільки останнє грає важливу роль у формуванні міжособистісних навичок та розвитку емоційного і соціального інтелекту. Також, існують певні обмеження щодо доступу до технологій, які можуть створити ризик нерівності в навчанні. Не всі учасники освітнього процесу мають доступ до сучасних технологій, що може призвести до подальшого збільшення розриву у якості освіти між різними групами здобувачів.

Використання ШІ в освіті має багато переваг, але також потребує уважного розгляду можливих негативних наслідків. Важливо забезпечити баланс між використанням технологій та збереженням людського фактору в навчанні, щоб забезпечити ефективне та збалансоване навчання для всіх здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Вишнякова Олена. "AI в освіті: як штучний інтелект змінює сучасну школу". lb.ua. URL: https://lb.ua/blog/olena_vyshniakova/547626_ai_osvita_yak_shtuchniy_intelekt.html (дата звернення 08.11.2023).
2. Удовенко Олександр. "Переваги та недоліки впровадження штучного інтелекту в освітній процес". zarobitchany.live. URL: <https://zarobitchany.live/2023/10/02/udovenko-oleksandr-perevahy-ta-nedoliky-vprovadzhenia-shtuchnoho-intelektu-v-osvitnij-protses/> (дата звернення 08.11.2023).
3. Прес-служба IntBoard. "Вчитель, штучний інтелект - це майбутнє освіти". intboard.ua. URL: <https://intboard.ua/pres-sluzhba/blog/vchytel-shtuchnyy-intelekt-tse-maybutnye-osvity/> (дата звернення 08.11.2023).

ПОРІВНЯННЯ ЗАСОБІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВИТИ

*Автор: Гурова В. І., бакалавр
Науковий керівник: Мальована В. В., к.п.н., доц.
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УППА (м. Бахмут)*

У сучасному світі, де вища освіта стає все більш доступною та різноманітною, дистанційне навчання та онлайн-ресурси відіграють важливу роль у забезпеченні доступу до якісної освіти. Пандемія COVID-19 та воєнний стан в Україні ще більше акцентували увагу на розширенні можливостей навчання в інтернеті. У цьому контексті дослідження та порівняння різних онлайн-ресурсів для дистанційного навчання стає доречним завданням, оскільки воно сприяє вибору оптимальних інструментів для забезпечення освіти студентів та молоді, яка відіграє ключову роль у майбутньому країни.

По-перше, розглянемо дистанційні платформи, які надають доступ до різноманітних курсів. Перша платформа – Coursera. Вона пропонує курси від провідних університетів та організацій з можливістю отримання сертифікатів та

спеціалізованих дипломів. Coursera відома високою якістю курсів, які включають в себе відеолекції, завдання, оцінювання та форуми для обговорення. Курси Coursera часто мають строки та оцінювання завдань. Учні можуть отримати сертифікати або дипломи після успішного завершення курсу. Друга платформа – Udeу. Ця платформа створення для навчання з акцентом на індивідуальні курси від різних авторів. Курси на Udeу створюються незалежними інструкторами та фахівцями, що дозволяє різноманітність змісту та підходів. Якість курсів на Udeу може варіюватися від відмінної до менш високої, оскільки це залежить від конкретного автора. Udeу також надає сертифікати про завершення курсу [2].

Наступна онлайн-платформа для навчання та розвитку навичок у форматі курсів і майстер-класів – Promiteus. Курси на Promiteus можуть бути створені різними тренерами, викладачами та експертами у своїх галузях. Якість освіти на Promiteus може варіюватися в залежності від конкретного курсу та викладача. Оцінювання на Promiteus може бути більш гнучким і різноманітним, але не завжди включає в себе офіційні сертифікати або дипломи.

По-друге, розглянемо платформи для відеозв'язку, бо вони відіграють важливу роль при проведенні онлайн занять. Перша платформа відеозв'язку – Zoom. Zoom є однією з найпопулярніших платформ для відеоконференцій та відеозв'язку. Вона підтримує групові конференції з великою кількістю учасників, можливість спільної роботи над файлами, чат, запис відеодзвінків, віртуальний фон та інші функції. Zoom має безкоштовний план та платні плани для більш розширених можливостей. Друга платформа для спільної роботи та відеозв'язку – Microsoft Teams. Ця платформа має чат, відеоконференції, обмін файлами, спільну роботу над документами та інші інструменти. Teams ідеально підходить для користувачів, які вже використовують інші продукти Microsoft, такі як Office 365 та SharePoint. Наступна інструмент для відеоконференцій від Google – Google Meet [3]. Дозволяє проводити відеозв'язок з до 250 учасниками, обмінюватися екраном, записувати конференції та використовувати інтегрований календар. Meet інтегрується з іншими продуктами Google, такими як Gmail та Google Calendar.

По-третє, розглянемо декілька прикладів онлайн-дошок. Вони дозволяють викладачам та учням візуалізувати інформацію, взаємодіяти та спільно працювати над завданнями в реальному часі, що підвищує активність та ефективність навчального процесу в віртуальному середовищі. Ці інтерактивні інструменти створюють можливість для більш глибокого засвоєння знань. Перша онлайн-платформа, яка озволяє створювати інтерактивні заняття – Miro. Miro надає велику віртуальну дошку, де можна створювати та розміщувати текст, малюнки, форми та інші об'єкти. Miro підтримує спільну роботу багатьох користувачів одночасно, що робить його ідеальним для групової роботи та колективного навчання. Miro дозволяє додавати інтерактивні елементи, такі як гіперпосилання, кнопки, графіки та інші елементи. Також ця дошка надає доступ до великого вибору готових шаблонів та рішень для створення різних видів матеріалів. Наступна дошка – Jamboard. Jamboard – це віртуальна дошка для спільної роботи, де можна малювати, писати текст, додавати фотографії та інші

об'єкти. Jamboard підтримує спільну роботу багатьох користувачів, що полегшує колективне навчання та роботу. Jamboard дозволяє додавати інтерактивні елементи та гіперпосилання. Ця дошка також інтегрується з іншими інструментами та послугами Google. Остання онлайн-дошка, яку ми розглянемо – Padlet. Padlet надає можливість створювати віртуальні дошки, де можна додавати текст, фотографії, відео, файли та інші об'єкти. Дана дошка також підтримує можливість спільної роботи Padlet має дружній та інтуїтивний інтерфейс для створення та редагування дошок [1,3].

Порівнюючи різні онлайн-платформи для дистанційного навчання, можемо зробити декілька важливих висновків. Кожна платформа має свої переваги та недоліки, і вибір платформи повинен враховувати конкретні потреби та цілі навчання. Однак загальний висновок полягає в тому, що якість освіти та доступність для студентів та викладачів є важливими факторами при виборі онлайн-платформи для дистанційного навчання. Дослідження таких аспектів допомагає визначити найкращі інструменти для підготовки молоді до майбутнього країни та забезпечення їхнього успіху в освіті та кар'єрі.

Список використаних джерел

1. Дистанційні платформи для навчання. URL: <http://surl.li/bpkrc> (дата звернення: 08.11.2023).
2. Технології дистанційного навчання. URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/1303/> (дата звернення: 08.11.2023).
3. Освітні платформи дистанційного навчання. URL: <http://surl.li/mzcsh> (дата звернення: 08.11.2023).

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ І ЗДОРОВИХ УМОВ ДЛЯ ПРАЦІ ТА НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

*Автор: Дегтярьов О. В., магістр
Науковий керівник: Богданова Н. Г., д.філос.н., професор
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)*

Питання безпеки життєдіяльності та охорони праці під час військового стану та бойових дій на території України наразі є надзвичайно актуальним. В умовах війни стан охорони праці в нашій державі можна охарактеризувати як такий, що викликає серйозне занепокоєння та потребує невідкладного опрацювання та вдосконалення.

Створення безпечних умов праці – це невід'ємна частина соціально-економічного розвитку держави, складова державної політики, національної безпеки та державного будівництва, одна з найважливіших функцій органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад, підприємств [3, с. 3]. Збереження найвищої суспільної цінності – людини, її життя і здоров'я у державах, де сповідаються європейські цінності, є головним завданням влади, бізнесу, усього громадського суспільства. Проблема

безпеки праці та цивільного захисту є загальносвітовою, над нею працюють усі члени міжнародної спільноти [1].

Охорона праці і безпечне освітнє середовище є в організації освітнього процесу закладу фахової передвищої освіти наразі є надзвичайно пріоритетними питанням. Дотримання встановлених законодавчих норм з охорони праці – це одна з найважливіших складових її ефективної діяльності. Необхідно поставити пріоритет на безпечності умов під час проведення навчально-виробничого процесу, вживанні конкретних заходів щодо збереження життя і здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

В загальному вигляді законодавство України про охорону праці являє собою систему взаємозв'язаних нормативних актів, що регулюють відносини в галузі реалізації державної політики щодо правових, соціально-економічних, організаційно-технічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

У закладах фахової передвищої освіти особа готується до повноцінного життя в умовах існуючого в Україні рівня безпеки, а, значить, її необхідно навчити запобігати нещасним випадкам через формування активної соціальної позиції щодо власної безпеки та безпеки оточуючих, розвинути практичні навички із самозахисту в умовах зростаючого психологічного навантаження, забезпечити нормальний та здоровий спосіб життя в умовах нашої суворої дійсності. Успішна професійна діяльність значною мірою залежить від мотивації та стресостійкості педагога, яким чином він мобілізує власні сили та ресурси. Педагогічний колектив, обслуговуючий і технічний персонал закладу освіти повинен з великою відповідальністю ставитися до питання охорони праці і безпеки життєдіяльності.

Системній підхід до управління охороною праці та створення безпечних умов життєдіяльності учасників навчально-виховного процесу – це добре продумана, творча, дієва і результативна робота, один із найважливіших аспектів управління, спрямована на: бездоганне виконання посадових обов'язків працівниками і правил для учнів, ознайомлення з принципами і способами захисту від небезпечних ситуацій у повсякденному житті та надзвичайних умовах, знання про юридичну відповідальність за порушення правопорядку; навчання, передбачення результатів своєї небезпечної поведінки на всіх етапах реального життя і праці; профілактику шкідливих звичок, своєчасне прийняття рішень щодо запобігання їх; формування розуміння про здоров'я і життя як найважливішого, що є у людини [2].

У зв'язку зі зростанням ризиків застосування ворогом зброї масового ураження, зокрема, хімічної зброї, необхідністю стає набуття знань та навичок дії в надзвичайних ситуаціях та використання їх при навчанні працівників і учнів. Обов'язкового потрібно проводити навчання та інструктажі не лише щодо охорони праці, а й безпеки учасників освітнього процесу під час бойових дій, правила поведіння у разі небезпечної ситуації та інше. В умовах воєнного стану особливу увагу необхідно приділяти укриттям фонду захисних споруд цивільного захисту, їх утриманню та експлуатації у разі необхідності.

У разі безпосередньої загрози життю та здоров'ю учасників освітнього процесу на об'єктах освіти вводити в дію плани евакуації закладів освіти.

Функціонування та подальший розвиток будь-якого закладу фахової передвищої освіти не буде ефективним, якщо на першому плані не стоятиме питання створення безпечних умов, збереження життя і здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Необхідно докласти максимум зусиль, аби насамперед через систему освіти впливати на умови збереження, зміцнення і відновлення здоров'я особистості.

Список використаних джерел

1. Геревенко А.М. Методика проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Біла Церква: БІНПО, 2022. С.1. – URL: https://drive.google.com/file/d/1mujjEhz21mOy93kJKexziWcGJXodehpr/view?usp=share_link (дата звернення 15.11.2022).
2. Кульчинський О. В. Охорона праці в закладах освіти: методичний посібник. Відділ освіти Новосанжарської РДА, 2010. с. 127 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volodymyrivka-nvk.dp.sch.in.ua/Files/downloads/3278_85_.pdf.
3. Млавець Ю. Ю. Охорона праці: конспект лекцій для студентів математичного факультету і факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. 56 с.

МОЛОДЬ ТА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

*Автор: Діденко А. С., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Єфімов Д. В., к.п.н., доцент
Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «ДДПУ»*

Враховуючи, що молодь становить значну частину населення, розробка та впровадження ефективної молодіжної політики є важливим чинником для стимулювання активності, розвитку та участі молоді в суспільному житті. Молодь є ключовим сегментом на ринку праці, і розробка політики, спрямованої на забезпечення їх соціальної інтеграції та стабільної зайнятості, є критичною для економічного розвитку країни.

Аналіз існуючої молодіжної політики в Україні вказує на необхідність її реформування відповідно до сучасних викликів та потреб молоді. Реформування повинно спрямовуватися на створення ефективних механізмів підтримки розвитку всіх шарів молоді, не обмежуючись лише групами ризику.

Вивчення кращих практик інших країн є ключовим етапом у формуванні молодіжної політики. Приділення уваги моделям, які забезпечили успішний розвиток молодіжної сфери в інших країнах, може визначити пріоритети для української системи.

Основна увага повинна бути приділена створенню можливостей для розвитку молоді, яка не потрапляє в категорію «молодь групи ризику». Це включає в себе розвиток освітніх та культурних ініціатив, підтримку підприємництва, інновацій та інших аспектів, що сприяють самореалізації молоді.

Особлива увага повинна бути приділена розробці механізмів для підвищення рівня зайнятості серед молоді та запобігання масової еміграції молодих кадрів. Це може включати програми підтримки молодих підприємців, стимулювання розвитку інноваційних галузей та інші заходи.

Реформування молодіжної політики повинно враховувати трансформаційні процеси в суспільстві та економіці України. Системні зміни враховуються в контексті забезпечення стабільності та зростання країни.

Удосконалення молодіжної політики має передбачати активну участь молоді у процесі прийняття рішень. Створення платформ для діалогу, консультацій та залучення молоді до формування політики сприятиме більш ефективному впровадженню реформ.

Свобода слова, мислення, відкритість інформації та всебічний розвиток особистості стають основою формування реального громадянського суспільства. Молодь виступає як активний учасник цього процесу, де важливою запорукою є цілісна система правових норм.

Державна молодіжна політика визначається як системна діяльність держави у відносинах з молоддю. Вона орієнтована на створення соціально-економічних, політичних самовизначень, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, а також реалізацію її творчого потенціалу. Державна молодіжна політика повинна враховувати і сприяти різноманіттю взаємин рівноправних і вільних індивідів в умовах ринку та демократії.

Цільова соціальна програма «Молодь України» (2021-2025) ґрунтується на позитивному досвіді вирішення питань молоді в Україні, але визначає виклики, пов'язані із самореалізацією та розвитком потенціалу молоді. Заснована на соціологічному дослідженні «Молодь України – 2018», програма спрямована на підвищення рівня громадянських компетентностей, активізацію участі молоді в різних сферах суспільного життя, та формування національної свідомості на основі цінностей та відповідального громадянства.

Дослідження сучасного стану молодіжної політики в Україні свідчить про поступовий перехід від традиційної моделі взаємодії «держава-молодь» до більш конструктивного підходу. Проте існуючі відносини все ще потребують удосконалення та реформ.

Для подальшого розвитку молодіжної політики в Україні важливо зосередитися на координації зусиль різних соціальних інститутів, сприятиме творчій самореалізації молоді, підвищенні громадянських компетентностей та розвитку молодіжних ініціатив. Серед ключових напрямків вдосконалення є вирішення проблем на ринку праці, підтримка економічного розвитку, а також вдосконалення системи навчання та соціальної підтримки для молоді.

Список використаних джерел

1. ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА СОЦІАЛЬНА ПРОГРАМА «Молодь України» на 2021-2025 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#n11>.
2. Жужа Л.О. молодіжна політика в Україні: сучасний стан і шляхи реформування. Регіональні студії, 2019. №19. <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/19/9.pdf>.

3. Біляєв Я.М. Кадрове забезпечення державної політики щодо забезпечення соціальної мобільності молоді. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2019/21.pdf.

4. Близнюк В.В., Яценко Л.Д. Молодіжна зайнятість в Україні: виклики та шляхи їх подолання. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2019. № 1–2 (58). URL: <https://ipk-education.com/wp-content/uploads/2019/11/1-2-do-druku2.pdf#page=18>.

5. Васильєв А.О. Організаційно-функціональний механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні: основні напрямки вдосконалення. *Державне будівництво*. 2019. № 1.

6. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.

ПРИЧИНИ ЗНИЖЕННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ЧИТАННЯ

*Автор: Кабанова О. В., магістрантка
Науковий керівник: Можаровська Т. В., к.п.н., доц.
Поліський національний університет*

Програма української літератури базової школи визначає мету вивчення української літератури в школі: «формування компетентного читача; підвищення загальної освіченості молодого громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння прилучатися через художню літературу до фундаментальних цінностей, культури, розширення культурно-пізнавальних інтересів школярів; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі; виховання національно свідомого громадянина України; формування і ствердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.» [1, с.3].

Але зараз спостерігається зниження інтересу до читання і художньої літератури у школярів. Серед причин такого явища – зміст творів, які вивчаються в школі. Художній твір – це відображення дійсності, а ставлення до дійсності знаходить відголосок в мозку й переживається як задоволення або незадоволення. К.Д. Ушинський писав, що "ні слова, ні думки, навіть вчинки наші не виражають так ясно нас самих і наше ставлення до світу, як наші почування". [2, с.385]. Судження про значення предметів і явищ у житті формуються на основі емоцій. Якщо явища відповідають очікуванням, у людини виникають позитивні емоції. Позитивні емоції додають оптимізму, впевненості, налаштовують на раціональну поведінку. Негативні емоції погано впливають на відносини з оточуючими, на настрій і навіть на здоров'я. Ті ж емоції людина переживає, читаючи художній твір. Відчуває хвилювання, співчуває, сердиться, радіє, сумує, сміється. Якщо ті переживання позитивні – хочеться читати ще, негативних хочеться позбутися.

У 5 класі вивчається 15 епічних і ліро-епічних творів. З них у шести говориться про смерть героя. Ще в одному смерть стосується тварин. В одному творі говориться про бідність, сльози. Два твори, в яких згадуються історичні події пов'язані з битвами і загибеллю українців.

У 6 класі вивчається 11 епічних і ліро-епічних творів. У трьох з них фінал – смерть героя. У шести йдеться про події, пов'язані з смертю, сирітством,

бідністю, війною. Ще в трьох говориться про історичні події: військові походи, полон, набіги татар і боротьбу з ними.

У 7 класі вивчається 11 епічних і ліро-епічних творів. У чотирьох з них – смерть героїв твору. У чотирьох говориться про бідність, голод, несправедливість, нестатки, війну, страждання заради інших. Ще семикласники вивчають творчість двох поетів, закатованих фашистами.

У 8 класі вивчається 12 епічних і ліро-епічних творів. У шести з них – смерть.

У 9 класі вивчається 22 епічні і ліро-епічні твори. У шістнадцяти – смерть. Ще в одному - про долю дитини, яка змушена жити з собакою в халабуді.

У 10 класі вивчається 14 епічних і ліро-епічних творів. В десяти з них – смерть. Ще в трьох – розорення, поневіряння, зрада, нерозділене кохання, бідність, еміграція, розставання, небезпека.

У 11 класі вивчається 14 епічних і ліро-епічних творів. З них у семи говориться про смерть. Ще один твір про безпритульних, жебрацтво, інвалідність.

Усі твори, що вивчаються в школі, без сумніву, мають високу художню цінність, виховують, навчають, знайомлять з нашою історією, але емоційний фон мають аж надто негативний. Художня література – це образне відображення дійсності. І в нашому житті негативні явища існують поряд з позитивними, й історія нашого народу – це постійна боротьба, але постійні нагадування про смерть, біди, голод, війну, інші негаразди не сприяють вихованню оптиміста, якого прагне бачити сучасна школа.

Останнє десятиліття, тим більше у час війни, ми одержуємо багато негативних емоцій в реальності. Тому людина підсвідомо захищає себе від додаткової порції негативу ще і з художньої літератури. Шкільну програму учні опрацювати повинні, змушені прочитати про бідність, смерть, голод, війну, страх. Важко не взяти до уваги смерть героя і говорити лише про його позитивні риси характеру. Твори, що вивчаються у школі перенасичені негативними емоціями, і цим не сприяють виробленню бажання брати в руки книжку. До кінця навчання у школі в учнів уже спостерігається підсвідоме негативне ставлення до художньої літератури. Тому зменшується кількість людей, які цікавляться художньою літературою.

Отже, художні твори, як образне відображення дійсності, відіграють важливу роль у розвитку дитини, її емоційної сфери. Більшість художніх творів, що вивчаються в школі, не сприяють розвитку позитивних емоцій. Тому важливо переглянути шкільну програму з літератури, адже, крім художньої цінності, ці твори повинні мати ще й позитивний емоційний фон, який би сприяв вихованню в учнів оптимістичного сприйняття дійсності, спонукав би діяти та досягати хороших результатів у житті.

Список використаних джерел

1. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf>.

РОЗВИТОК SOFTSKILLS НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ

*Автор: Кабанова О. В., магістрантка
Науковий керівник: Можаровська Т. В., к.п.н., доц.
Поліський національний університет*

Щоб досягти успіху в житті, зараз важливо мати не лише знання в галузі певної науки, але й мати навички успішної комунікації. Тобто розвивати м'які навички. М'які навички (softskills) включають в себе особистісні та міжособистісні якості, завдяки яким людина може продуктивно взаємодіяти в команді для розв'язання поставлених робочих завдань, вирішувати проблеми, керувати емоціями, та досягати успіху в особистому та професійному житті. У наш час softskills є значущими. Вони є доповненням до "твердих" (hard) навичок, таких як знання та технічні вміння. «Дослідницька компанія Wonderlic підрахувала: 93% роботодавців вважають softskills суттєвими під час прийняття рішень щодо найму на роботу. А дехто з них взагалі відстоює думку, що зазначені навички навіть більш цінні та значущі, ніж технічні.»[1]

Автор Деніел Гоулман у праці «Емоційний інтелект. Чому він може означати більше, ніж IQ» спростовує думку тих, хто стверджує, що здатність до мислення дається генетично, а тому життя визначається розумовими здібностями. Автор досліджує питання, чому люди з високим IQ зазнають в житті невдач, а з низьким виявляються успішними. Деніел Гоулман доводить, що причиною тому емоційний інтелект.

Дослідник вважає, що емоціями можна керувати, а також впливати на зміни темперамент. Автор говорить: «Відповідно до законів генетики, ми одержуємо у спадок набір емоційних настанов, що визначають наш темперамент. Але пов'язані з емоціями ланцюги сітчастої формації мозку легко піддаються впливу, а значить, темперамент не є чимось зумовленим (с б).

До м'яких навичок належать емпатія (здатність розуміти та співчувати іншим людям), комунікація (уміння висловлюватись зрозуміло та здатність слухати інших), креативність (здатність генерувати нові ідеї та вирішувати поставлені завдання), аналітичність (навички аналізувати інформацію та робити інформовані висновки), співпраця (здатність ефективно працювати в команді та вирішувати конфлікти), лідерство (уміння надихати і керувати іншими), адаптивність (можливість адаптуватися до змінних умов і навколишнього середовища), саморегуляція (уміння керувати власними емоціями і стресом, рішучість (здатність встановлювати цілі та досягати їх), проблеморозв'язання (здатність виявляти проблеми та розробляти шляхи їх вирішення).

Ці навички корисні у трудовій діяльності адже сучасність вимагає інновацій, а основою будь-яких інновацій є уміння зрозуміти сутність речей, їх механізми, розуміти, як працює система та мати здатність приймати рішення, намагатися зробити діяльність більш ефективною, прагнути відповідати вимогам сучасності. Тобто одна з навичок, яка є бажаною для роботодавця – це критичне

інноваційне мислення. Крім того бажаними особистісними характеристиками є вміння адаптуватися до змін та активно слухати опонента. Роботодавці також цінують вміння ставити цілі і здатність відновлюватись.

М'які навички важливі в професійній діяльності і особистому житті, оскільки вони допомагають покращити взаємодію з іншими людьми, досягти поставлених цілей та бути успішними в різних сферах діяльності.

Розвиток softskills, або м'яких навичок, на уроках літератури є важливою складовою освіти. Ці навички допомагають учням розвивати свою особистість, сприяють комунікації, співпраці та підвищують загальний рівень саморозвитку.

Читання художньої літератури допомагає учням співчувати героям, розуміти їхні почуття та мотивації. Це розвиває емпатію - здатність до співчуття іншим, що є важливим аспектом міжособистісних відносин.

Художні твори часто потребують глибокого аналізу та тлумачення. Учні вивчають роботу автора, його стиль, систематизують і узагальнюють вивчене. Це розвиває аналітичні навички та сприяє критичному мисленню.

Вивчаючи художній твір не можна обійтися без обговорення образів, їх вчинків, не робити висновків щодо прочитаного. Учні роблять власні інтерпретації на уроках літератури. Читаючи досконалий художній твір, учні вчаться самі створювати тексти, висловлювати свої думки. Це розвиває навички виразного мовлення та здатність аргументувати свою точку зору. Читання літературних творів надихає учнів на творчий процес, спонукає писати власні оповідання, вірші або есе. Це розвиває їхню творчу уяву.

Працюючи над текстом в групах, діти розвивають навички співпраці, командної роботи та розв'язання конфліктів.

Література допомагає учням краще розуміти себе через вивчення життєвих ситуацій та внутрішніх конфліктів героїв. Особливо тоді, коли учитель спонукає вжитися в образ героя, відчувати його стан, зрозуміти, що спонукає героя до тих чи інших вчинків.

Учні розвивають свою креативність - здатність творити на задану тему -, аналізуючи художні твори, виконуючи творчі завдання.

Отже, уроки літератури можна використовувати не тільки для отримання знань, але й для розвитку softskills. Розробка уроків літератури з орієнтацією на розвиток м'яких навичок може значно покращити якість освіти та підготувати учнів до успішної соціальної та професійної діяльності в майбутньому.

Список використаних джерел

1. <https://jobs.innovecs.com/uk/blog/soft-skills-vazhlyvi-syogodni/>.
2. Деніел Гоулмен Емоційний інтелект: Чому важливіше, ніж IQ" Деніел Гоулмен file:///C:/Users/38063/Downloads/r9IVk_qk.pdf.
3. Дейл Карнегі. Як подолати неспокій і почати жити <https://www.litlib.net/bk/116190/read>.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В ДНЗ «БАХМУТСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ»

*Автор: Калитюк Ростислав, магістр
Науковий керівник: Аксакова Н. О., к.іст.н., доцент,
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УППА (м. Бахмут)*

В умовах посилення законодавства в галузі охорони праці та реформування економіки в сучасних умовах необхідна цілісна система управління охороною праці (охороною здоров'я і безпекою) співробітників і студентів, яка у вигляді підсистеми могла б бути об'єднана з іншими підсистемами системи управління (менеджменту) організації.

В основі створення і функціонування будь-якої системи управління покладені відомі принципи: "плануй - виконуй - контролюй - вдосконалюй".

Система управління охороною праці студентів призначена для реалізації політики і завдань в області охорони праці, оцінки своєї діяльності в цій галузі і забезпечення управління ризиками в галузі охорони здоров'я та безпеки праці, пов'язаними з діяльністю освітнього закладу.

Система включає організаційну структуру, діяльність з планування, розподілу відповідальності, процедури, процеси і ресурси для розробки, впровадження, досягнення цілей, аналізу результативності політики; заходів охорони праці організації. Успіх функціонування системи управління охороною праці залежить від зобов'язань, взятих на себе на всіх рівнях управління, всіма підрозділами та працівниками організації, особливо її керівництвом (роботодавцем).

Проведений аналіз правових законодавчих і нормативних актів України, діючих в системі освіти, а також локальних нормативних актів, дає можливість виділити систему СУОП студентів як підсистему СУОП інституту. Система охорони праці інституту являє сформовану її керівником впорядковану сукупність органів, посадових осіб і організованих зв'язків, призначених для управління діяльністю по збереженню життя і здоров'я працівників, а також студентів в процесі праці (навчально-виховного процесу).

Основу зазначеної діяльності утворюють узгоджені за цілями, завданнями, місцем і часом заходи, спрямовані на створення, підтримку і вдосконалення в інституті безпечних умов праці, що повністю відповідає вимогам охорони праці.

До органів управління зазначеної діяльності в умовах освітнього закладу відносять відділ охорони праці, комісії, що створені на тимчасовій основі (для проведення атестації РМ, при розслідуванні керівництво СУОП здійснює керівник інституту).

Політика закладу освіти в галузі управління охороною праці студентів полягає в тому, що керівництво визначає та документує політику, цілі та завдання (зобов'язання) у галузі охорони праці; гарантує, що прийнята політика доводиться до відома всіх працівників організації, підтримується на всіх рівнях управління та її реалізації; проводить періодичні огляди (аналізи) та коригує

політику з метою забезпечення її постійної відповідності мінливим потребам організації. А саме:

- визначає загальні цілі щодо поліпшення умов праці та охорони праці працівників, що відповідають характеру та масштабам ризиків, включаючи зобов'язання керівництва щодо дотримання умов праці та охорони праці в організації законодавством у галузі охорони праці (вимоги державного регулювання охорони праці);

- включає зобов'язання керівництва організації щодо постійного поліпшення умов праці та охорони праці, формування державних органів та служб охорони праці, інформування про умови праці на робочих місцях, про існуючі виробничі ризики;

- забезпечує основу для встановлення цілей та завдань з охорони праці та їх аналіз.

При розробці цілей враховуються вимоги державного регулювання охорони праці, які встановлюються для кожної функції та рівня управління в організації. При сертифікації робочих місць оцінюються умови праці та безпека робочих місць від травм. При цьому враховується наявність засобів колективного захисту, забезпечення працівників засобами індивідуального захисту та визначається ефективність цих засобів.

Список використаних джерел

1. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
2. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
3. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКІВ

Автор: Калініченко Стефанія, бакалавр

Науковий керівник: Кошелева Н. Г., к. пед. н., доц.

Горлівський інститут іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Дніпро)

Актуальність обраної теми дослідження визначається тим, що в сучасних умовах переважна більшість наших співвітчизників відчуває тривогу, страх, фрустрацію через війну, втрати, обстріли, руйнування, вимушені переміщення, погіршення соціально-економічної ситуації тощо. Особливо загострюється ця проблема для підліткового віку, оскільки для нього взагалі є характерними підвищена тривожність та інші емоційні розлади й порушення в поведінці. Підліток вчиться встановлювати стосунки з достатньо широким колом оточуючих, визначає рівень своїх амбіцій і домагань, починає критично оцінювати себе й інших, намагається знайти своє місце в соціумі, і цей шлях

містить і помилки, і неуспіх, і розчарування, і образи, що спричиняє тривогу і невпевненість.

Тривожність можна визначити як негативний емоційний стан, який полягає в очікуванні людиною певних несприятливих для неї подій і потенційної загрози. Американський психолог Ч. Спілбергер виділив такі види тривожності: ситуативну (реактивну) і особистісну (що є стійкою характеристикою людини). Ситуативна тривожність виникає як реакція людини на конкретну стресову, загрозливу ситуацію. Особистісна тривожність свідчить про схильність людини до драматизації подій і відчуття загрози навіть там, де її реально не існує, що спричиняє постійну напруженість, занепокоєння, очікування негативу та невпевненість [6].

Розглянемо основні причини підліткової тривожності. Одна з них може бути обумовлена потребою в емансипації від дорослих та самовираженні. Підлітки починають порівнювати свої індивідуальні характеристики з певним еталоном, зіставляють Я-реальне та Я-ідеальне, оцінюють власні можливості щодо самореалізації в соціумі. Підлітки схильні до самоаналізу, рефлексії, самооцінювання, незадовільні результати яких можуть спричиняти в них тривожність як стійкий негативний емоційний стан. Це може викликати депресію, страх та інші негативні наслідки, які перешкоджають соціалізуватися та погіршують стан здоров'я підлітка [2, с. 158].

Другим важливим чинником формування тривожності є відсутність соціального прийняття. Для підлітка є надзвичайно важливими спілкування та міжособистісні стосунки з однолітками, їхнє ставлення і думки, власний авторитет і популярність у своєму колі. Так, дослідження, проведене Тесленко М.М. свідчить, що найвищі показники тривожності відзначаються у підлітків, які є ізольованими та мають низький соціальний статус серед однолітків [5, с.112].

Фізичний образ «Я», зовнішній вигляд підлітка є в його самосвідомості дуже значущим фактором пристосування до навколишнього середовища [3, с. 170]. Якщо він не відповідає «Я-ідеальному», то це також може викликати підвищену тривожність, замкнутість і навіть суїцидальні думки.

Для підліткового віку також є характерним підвищення рівня шкільної тривожності, яка формується через побоювання неприємностей у навчальному процесі (погані оцінки, страх помилки, негативне ставлення вчителів, приниження та насмішки з боку вчителів і однокласників, завищені вимоги з боку батьків щодо оцінок, погані стосунки у шкільному колективі тощо).

Наступним фактором тривожності є несприятливі стосунки в сімейному колі, з батьками та іншими дорослими. Коли батьки надмірно завищують вимоги до своєї дитини, це викликає в неї хронічну незадоволеність собою, відчуття власної неуспішності. Підліток стикається з тим, що його реальні можливості та результати, що вимагають батьки, розходяться. Додатковим фактором виступають докори дорослих, порівнювання з іншими однолітками, знецінювання наявних досягнень, що викликають почуття провини. Унаслідок цього підліток боїться не здійснити очікування батьків, відчуває власну

неповноцінність, занепокоєння, на підставі чого формується тривожність [4, с. 147].

Також, говорячи про причини підліткової тривожності, варто зважати на ситуацію сьогодення, коли громадяни України переживають збройну агресію з боку росії. Держава-терорист принесла загрозу життю і здоров'ю людей, втрати рідних і друзів, житла, погіршення умов життя, руйнування звичних стосунків, ускладнення в організації навчального процесу, самотність. Переживання і страхи, пов'язані з цим, у край негативно впливають на дітей та підлітків.

Отже, проблема тривожності у підлітків є актуальною та потребує на дослідження. Тривожність є негативним емоційним станом, який у підлітковому віці може бути обумовлений незадоволенням підлітка самим собою, власною невідповідністю певним «еталонам», відсутністю соціального прийняття, незадовільними стосунками з однолітками й дорослими, шкільними проблемами, драматичними подіями воєнного часу тощо. Наслідками тривожності найчастіше є проблеми з оточенням, адаптацією та особистою продуктивністю.

Список використаних джерел

1. Барановська Я.Г. Психокорекція тривожності в підлітковому віці. URL: <http://surl.li/myrsu> (дата звернення: 08.11.2023).
2. Матохнюк Л.О., Шпортун О.М. Психологічні особливості прояву тривожності у підлітковому віці. *Габітус*. 2020. Вип. 19. С. 157-163.
3. Сердюк Н. Чинники становлення фізичного «образу я» у підлітковому віці. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки*. 2017. № 1 (17). С. 169-172.
4. Стахів М. Особливості особистісної тривожності старших підлітків. *Магістерський науковий вісник Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. 2019. Вип. 33. С.145-147.
5. Тесленко М.М. Дослідження впливу тривожності підлітка та його статусне положення у групі однолітків. *Психологія і особистість*. 2016. № 2 (10). Ч. 1. С. 105-115.
6. Шкала тривоги Спілбергера (STAI). MosOk: вебсайт. URL: <http://surl.li/dovhq> (дата звернення: 20.10.2023).

РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

*Автор: Колесников Кирило, аспірант
Науковий керівник: Шемигон Н. Ю., к.п.н., доц.
Українська інженерно-педагогічна академія*

Актуальність дослідження. Поняття «рекреація» нині вживається в багатьох галузях. У фізичній культурі рекреація має на меті повноцінну рухову діяльність, фізкультурно-оздоровчі заходи, рухливі ігри, туристичні походи. Відповідно до зазначеного, це – заходи, спрямовані на зняття емоційної та фізичної напруги, нормалізацію психологічного стану.

Науковці виділяють декілька напрямів фізичної рекреації майбутніх фахівців фізичної культури: біологічний, що має на меті оптимізацію фізичного здоров'я, психологічний, що передбачає формування позитивного емоційного

стану, соціальний (застосування досвіду соціуму), освітньо-виховний (всбічний розвиток особистості) та інші. Питання сутності рекреаційної діяльності, у тому числі в галузі фізичної культури, розглядали такі науковці, як О. Берест, 2016 [1, с. 68], Г. Бойко, 2013 [2, с. 98], Ю. Коврига та М. Колос, 2016 [3, с. 112], Ю. Мороз, 2017 [5, с. 62], О. Ліцоєва, В. Кий-Кокарева, Н. Завадська, 2020 [4, с.76]. Оскільки фізична рекреація є нині популярною, варто говорити про рекреаційно-оздоровчу діяльність майбутніх фахівців з фізичної культури в даному напрямку.

Постановка проблеми. Беручи до уваги той факт, що нині здоров'я сучасної молоді відповідає низькому рівню, існує необхідність пошуку ефективних засобів покращення такої ситуації. Тому важливо в даному контексті говорити про створення якісних умов для ефективної підготовки фахівців з фізичної культури у закладах вищої освіти.

В той же час спостерігаємо, що питання формування саме готовності майбутніх фахівців фізичної культури до рекреаційно-оздоровчої діяльності не стали предметом спеціального дослідження.

Для їх повної реалізації в процесі готовності майбутніх фахівців фізичної культури до рекреаційно-оздоровчої діяльності з урахуванням загальних закономірностей навчання ми пропонуємо такі специфічні принципи: пріоритетності розвитку особистості майбутнього вчителя; відповідності змісту навчання особливостями професійнопедагогічної діяльності вчителя фізичного виховання; продуктивності освітнього процесу; інтенсифікації освітнього процесу; урахування в навчанні специфіки фізкультурно-спортивної галузі та екологічного спрямування.

Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури має враховувати нові вимоги, відповідно сучасним, міжнародним, національним вимогам підготовки фахівців. Таким чином, майбутній вчитель фізичної культури розглядається як особистість, яка вмотивовано здобуває відповідну кваліфікацію в процесі навчально-виховної діяльності у вищих навчальних закладах для забезпечення в подальшій професійній практиці застосування вмінь щодо формування здорового способу життя школярів. Беручи до уваги той факт, що нині здоров'я сучасної молоді відповідає низькому рівню, а саме враховуючи воєнний стан в країні, існує необхідність пошуку ефективних засобів покращення такої ситуації. Тому важливо в даному контексті говорити про створення якісних умов для ефективної підготовки фахівців фізичної культури у закладах вищої освіти та подальшої реалізації як майбутніх фахівців з фізичної культури.

Список використаних джерел

1. Берест О. О. Особливості організації рекреаційної діяльності в системі фізичної культури та спорту. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. 2016. Вип. 72. С. 67–71.
2. Бойко Г. М. Рекреаційна діяльність як складова філософії здорового способу життя. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2013. Вип. 112. С. 97–99.

3. Коврига Ю. І., Колос М. А. Роль оздоровчо-рекреаційної діяльності в житті студентів. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2016. Вип. 136. С. 112–114.

4. Ліцосва О. М., Кий-Кокарева В. Г., Завадська Н. О. Фізичний та функціональний стан сучасного студентства в процесі фізичної рекреаційної діяльності та здоров'язберегаючих технологій. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. 2020. №1. С. 74–84.

5. Мороз Ю. М. Сутність рекреації як самостійної галузі наукових досліджень. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2017. Вип. 143. С. 60–63.

ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК ЗАПОРУКА БЕЗПЕКИ ЗДОРОВ'Я І ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ

Автор: Коритіна К. В., бакалавр

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С., к.пед.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Одним з найважливіших державних завдань є охорона життя та здоров'я громадян в процесі їх трудової діяльності, створення безпечних та нешкідливих умов праці. Науково-технічний прогрес вносить принципові нововведення у всі сфери сучасного матеріального виробництва, при цьому докорінним чином змінюються знаряддя та предмети праці, методи обробки інформації.

Актуальність теми полягає у проблемах захищеності працюючого населення; організації охорони праці на підприємстві, в установі, організації, створенні безпечних умов праці.

Метою є забезпечення вимог нормативно-правових актів щодо збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці, створення безпечних та нешкідливих умов праці, покращення виробничого середовища, запобігання травматизму, профзахворювань, пожеж та аварій.

Організація охорони праці на підприємстві. Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Із цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме:

- створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їхні обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання;

- розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;

- забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються;

- впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо;
- забезпечує належне утримання будівель та споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;
- забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;
- організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування;
- здійснює контроль за додержанням працівником технологічних процесів, правил поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва;
- організовує пропаганду безпечних методів праці та співробітництво з працівниками у галузі охорони праці [1].

Особлива увага має приділятися виявленню та усуненню причин, що можуть призвести до нещасних випадків, професійних захворювань, здійсненню профілактичних заходів з метою недопущення аварії на виробництві. Для цього проводяться лабораторні дослідження умов праці, аналізується технічний стан виробничого обладнання та устаткування, здійснюється атестація робочих місць на відповідність їх нормативно-правовим актам з охорони праці, за підсумками якої роботодавець розробляє та впроваджує заходи усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів [4].

Роботодавець повинен впроваджувати сучасні засоби техніки безпеки, що запобігають виробничому травматизму, і забезпечувати санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань у працівників.

На роботодавця покладається обов'язок проведення інструктажу (навчання) працівників з питань охорони праці, протипожежної безпеки [3].

Трудові колективи обговорюють і схвалюють комплексні плани поліпшення умов праці, охорони праці та проведення санітарно-оздоровчих заходів і контролюють виконання таких планів.

Таким чином, дослідження охорони праці працюючого населення дає змогу з'ясувати та визначити її необхідність та важливість. Тому дана тема є актуальною та важливою в процесі її вивчення, адже знаючи і дотримуючись правил і норм охорони праці можна уникнути багатьох летальних випадків, які у нас час стали вже постійним явищем.

Список використаних джерел

1. Бабаскін А. Ю. Трудове право України: Академ. Курс // А.Ю.
2. Охорона праці // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/mxfkx>.
3. Безпечні і нешкідливі умови праці// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/awzqy>.
4. Обов'язки роботодавця щодо створення безпечних умов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/mtxah>.

МОВА, МИСЛЕННЯ, СВІДОМІСТЬ: ФІЛОЛОГІЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ РАКУРСИ

*Автор: Куніцина Анжела, студентка 4 курсу
Науковий керівник: Єфімов Д. В., к.п.н., доцент
Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «ДДПУ»*

Мова. Деякі вчені вважають, що мова – це природний організм, який має процес народження, розвитку, старіння і смерті. Однак мова не є біологічним феноменом, оскільки вона непритаманна біологічній природі людини. Якби вона була біологічною властивістю, діти розмовляли б мовою, щойно народившись. Але такого бути не може.

Інші вчені вважають мову психічним феноменом. Вони впевнені, що мова є «духом», тобто свідомістю людини, і називали цю сферу психологічною. Однак мову не можна розглядати як психічний феномен. Оскільки кожен має свою унікальну психіку та розум, і якби мова мала такі властивості, то у світі було б стільки мов, скільки людей.

Більшість науковців трактують мову як соціальне явище. І це дійсно так. Мова – це суспільне явище. Мова – це засіб філології, який дозволяє вивчати культуру і літературу різних народів світу. Вона виникає із суспільства, служить йому, є однією з найважливіших ознак спільноти і не може існувати окремо від суспільства.

Визначаючи соціальну природу мови, варто звернути увагу на те, що мова має багато аспектів, пов'язаних з біологічними та психологічними явищами. Наприклад, на відміну від інших приматів, лише люди володіють мовними генами, тобто природною схильністю і здатністю до засвоєння мови. Мовлення індивіда відображає його психічні особливості, а національна мова – ментальну структуру та менталітет країни [1. с. 18-20].

Мислення. З філологічного ракурсу мислення також називають мовним мисленням. Цей тип мислення формується під впливом навчання мови і є різновидом професійного мислення з гуманітарною домінантою, основними рисами якого є комунікативна спрямованість, текстова ерудиція, етнокультурна винахідливість, мовно-літературне чуття і творчий світогляд. Сьогодні домінуючим методом виховання педагогічних здібностей залишається метод активного спілкування, основними характеристиками якого є: інтегроване навчання мови і мовлення, формування комунікативної компетенції особистості для вільного володіння мовою в різних ситуаціях спілкування (офіційних, ділових, повсякденних). Комунікативні ресурси формують комунікативну спрямованість, яка є важливою складовою лінгвістичного мислення. [2. с. 3]

З психологічної точки зору, мислення є невід'ємною властивістю людини, яка відображає об'єктивну реальність через поняття та судження. Мислення є вищим етапом пізнавальної діяльності і розвивається на основі чуттєвого сприйняття. У процесі мислення люди досягають зовнішні закономірності явищ навколишнього світу. Думка є одночасно продуктом мислення, продуктивним вираженням психічних процесів і відображеною формою існування свого

об'єкта. Мислення виникає лише тоді, коли є відповідна мотивація, яка спонукає до вирішення проблеми, завдання [3. с. 10-11].

Свідомість. З філологічного ракурсу. У своїх дослідженнях вчені дійшли до висновку, що свідомість означає мати мову. Значення є одиницею свідомості. Свідомість у цьому сенсі є означуваною. Свідомість проявляється в мові, а мова є найкращим вираженням людської думки. Мовна свідомість є стороною свідомості, а її сутність пов'язана з мовленнєвою діяльністю, є формою індивідуального буття, когнітивною свідомістю людини розумної, людини як соціальної істоти, особистості. У той же час лінгвістичні дані відіграють вирішальну роль у виявленні основних закономірностей між різними групами людей [4. с. 191]. З точки зору психології, свідомість – це найвищий рівень психічного відображення об'єктивної дійсності та найвищий рівень саморегуляції, притаманний лише суспільній істоті - людині [5. с. 61].

Психологія пояснює виникнення людської свідомості суспільним буттям і трудовою діяльністю, які спричинили її розвиток. Свідомість характеризується наступними елементами: 1) знання про навколишній світ, природу і суспільство. Рівень свідомості безпосередньо залежить від рівня знань і досвіду індивіда. У процесі суспільно-історичного розвитку люди потребують знань, які є основною рушійною силою і мотивацією пізнавальної діяльності; 2) як суб'єкт пізнання людина виокремлює себе в суб'єктивному світі, розрізняє суб'єкт «Я» і об'єкт «те, чим Я не є», протиставляє себе як особистість об'єктивному світу; 3) цілеспрямованість, планування власної діяльності та вчинків і прогнозування їхніх наслідків. Цей аспект свідомості проявляється в самоконтролі, модифікації своєї поведінки та, за необхідності, перебудові змісту стратегій і тактик; 4) ставлення до об'єктивної реальності, інших людей і самого себе. Ставлення людини до оточення проявляється в оцінці об'єктів і явищ та в здатності до критики власної поведінки, в якій важливу роль відіграють емоційна та волюва сфери [6. с. 23-24].

Отже, мова, мислення та свідомість в філологічному та психологічному ракурсі мають однакові терміни, але кожен з них розставляє свої пріоритети та акценти в характеризованні понять.

Список використаних джерел

1. Кочерган М. П. «Вступ до мовознавства». Київ, 2001. С. 18-20.
2. Боголій М. О.. Основи філологічного мислення: проблема підготовки освітніх кадрів. АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ. Випуск 20. 2023. С. 3.
3. Саржевський С.Н. Психологія та патологія мислення: Навчальний посібник. Запоріжжя, 2019. С. 10-11.
4. Тетяна Семашко. Мовна свідомість, мовна картина світу та стереотипи як сценарій їх взаємодії». Київ, 2023. С. 191.
5. Павелків Р. В. Загальна психологія. Підручник. Київ, 2009. С. 61.
6. Максименко Д., Зайчук В.О., Клименко В.В.. Підручник для студентів вищих навчальних закладів «Загальна психологія». Вінниця, 2004. С. 23-24.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Автор: Милицькова Тетяна, здобувачка освіти
Науковий керівник: Родняна І. В., викладач вищої категорії
Бахмутський фаховий коледж транспортної інфраструктури*

Воєнна агресія з боку росії дуже змінила життя та звичний уклад українців. Не виключення стала освітня сфера, яка має постійно змінюватися аби забезпечити доступ до освітнього процесу всім її учасникам.

Зазнали радикальних змін в умовах воєнного стану заклади фахової передвищої освіти. Багато викладачів і студентів швидко адаптувалися до нових умов, а решта учасників освітнього процесу вимушено перемістилися в межах України або виїхали за кордон, внаслідок загрози життю, бойових дій, втрати домівок. Чимало освітян та здобувачів досі перебувають на тимчасово окупованих територіях.

Війна, крім фізичного насилля, принесла цілу низку психологічних проблем. Ці проблеми потрібно розв'язувати, налагоджувати освітній процес в складних умовах постійної загрози ракетних ударів, артилерійських обстрілів чи бомбардування. Потрібно змінювати норми очного навчання відповідно до можливості закладу, наявністю захисту учасників освітнього процесу.

Всі учасники освітнього процесу відчувають стрес та глибокі переживання, страх, тривогу, як за себе, так і за близьких та рідних. Молодь найбільш вразлива схильна до стресу категорія населення, й особливо така соціально й психологічно вразлива категорія, як студентство, яка попри сучасні реалії навчається у цих надважких умовах [3]. Створює велике навантаження на нервову систему, негативно впливають на ментальне здоров'я, постійний перегляд новин, відключення електроенергії, повідомлення повітряної тривоги, гул шахедів та ракет, звуки вибухів, сумні звістки про смерті українських героїв, мирних жителів, маленьких дітей. Для того, щоб зберегти себе, зберегти фізичне та психічне здоров'я, потрібно розвивати стресостійкість.

Стресостійкість- це ті якості, які дозволяють переживати стрес без шкоди до здоров'я. Важливо за будь- яких умов залишатися спокійним, врівноваженим, емоційно стійким.

В умовах воєнного стану, оголошеного відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [1], заклади освіти стають осередком, який дає змогу молоді отримувати не лише знання, але й психологічну підтримку.

У листі Міністерства освіти і науки України від 06.03.2022 № 1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу» [2] наголошено на необхідності організації навчання у освіті за допомогою дистанційної форми.

Онлайн-освіта є викликом для будь-якого освітнього середовища, вимагає врахування особливостей кожного студента щодо комунікативного, емоційного, психологічного стану та сприйняття матеріалу через онлайн-технології.

Навчання у Інтернет-середовищі вимагає більшої самостійності студентів, підвищенням відповідальності за власне навчання, за прийняття рішень, виконання завдань. Значення набуває академічна доброчесність.

Онлайн-навчання вимагає розвитку студента, формування пізнавальної, ціннісної, мотиваційної, емоційної, вольової, діяльнісної сфер особистості. Велике значення емоційного фактору. Емоції можуть спричинити депресію, конфлікти і тривожність.

Дуже часто у студентів в процесі навчання переважають негативні емоції та емоційна напруженість. Причин може бути багато: неякісний доступ до цифрових ресурсів, відволікання на домашній побут, тощо.

Онлайн-навчання спричинює значні обмеження у соціальному житті, які можуть призвести до сильного стресу і значно погіршити ефективність навчання, іноді це навіть змушує студента припинити навчання.

Одним з найсильніших стресів для студентів, які навчаються дистанційно є недостатньо інформативний зворотній зв'язок. Ця ситуація може спричинити почуття ізольованості і самотності, які часто призводять до виходу навіть найбільш вмотивованих студентів з дистанційного курсу. У віртуальному середовищі викладач повинен надавати оперативний і змістовний зворотний зв'язок на виконанні студентом завдання і забезпечувати регулярний зворотний зв'язок різними методами. Зворотній зв'язок, має містити: розгорнуту оцінку з коментарями щодо виконаного завдання, у якій вказано своєчасність виконання, аналіз сильних та слабких сторін роботи. Для успішного онлайн навчання студенту важлива як внутрішня, так і зовнішня мотивація [4].

Зважаючи на психологічні особливості онлайн освіти, для забезпечення ефективного онлайн навчання необхідно:

- постановка чітких цілей та завдань;
- визначення труднощів у процесі вивчення дисципліни;
- постійний зворотній зв'язок з викладачами;
- розвиток навичок використання інформації та інтернет ресурсів

Врахування психологічних особливостей в побудові освітнього процесу в онлайн середовищі дистанційного навчання значно підвищує його ефективність, а навчання- результативним.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX.
2. Лист Міністерства освіти і науки України від 06.03.2022 № 1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу».
3. Максименко С.Д. Психологія особистості: підручник. Київ: КММ, 2007. 296 с.
4. Підчасов Є.В. Психологічні особливості побудови освітнього процесу із застосуванням дистанційних освітніх технологій (ДОТ).

РОЗДІЛИ ПОЛЬЩІ У 1772-1939 РР. ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ

*Автор: Новіков Д. М., здобувач освіти 3 курсу
Науковий керівник: Тавшунський О. М., канд. істор. наук, доц.
Навчально-науковий інститут педагогіки, психології,
менеджменту та освіти дорослих УІПА*

Великі політичні гравці завжди прагнули поширювати свій вплив на все більші території. В особливо тяжких ситуаціях опинялись країни, землі яких лежали на перехресті інтересів двох світів. Однією з таких країн була Польща, якій за майже два століття не пощастило пережити аж п'ять поділів.

Незважаючи на всебічне вивчення цієї теми, вона не втратила своєї актуальності і сьогодні. Становище сучасної України в чомусь нагадує становище Польщі у кінці XVIII - першій половині ХХ століть, тому нам не можна нехтувати історією нашого західного сусіда, щоб уникнути тих помилок, які неодноразово призводили до катастроф 1772-1939 років.

Становище Речі Посполитої у XVIII ст. було складним. Її сусіди невпинно посилювалися, а пік розвитку Польщі у цей час вже був позаду.

Однією з причин занепаду Речі Посполитої була її внутрішня криза. Зміцнення шляхти після «Німого» сейму (1717 р.), призвело до застою у країні внаслідок дій представників різноманітних знатних родів. Увесь цей безлад, підтриманий сусідами Польщі, був для них вигідний. Після подій сейму Репніна 1767 року, Польща стає протекторатом Росії. 1768 року у місті Бар створюється конфедерація шляхти, починається повстання проти російського протекторату та останнього польського короля Станіслава-Августа Понятовського.

Цей виступ став сигналом для Петербургу, що він не зможе самостійно утримати Польщу, а отже, Росія прийняла прусську пропозицію розділити Польщу, до чого доєдналася і Австрія. В 1772 році було здійснено перший поділ Речі Посполитої. Пруссія отримала Вармію, Західну Пруссію окрім Гданська та частину Великопольщі, Австрія – Галичину (без Кракова), Росія – східнобілоруські землі з Полоцьком, Вітебськом і Мстиславлем та Латгалію.

Завдяки проведеним реформам, у 1791 році була прийнята конституція, яка скасовувала російський протекторат. Сусіди Польщі не могли цього стерпіти. У 1792 р. 100-тисячна російська армія вступила до Речі Посполитої, а у 1793 р. Пруссія і Росія підписали в Петербурзі договір про розділ країни. До Королівства Пруссія відійшли Великопольща, Гданськ та частина Мазовії, до Росії – українські землі окрім Волині та більшість білоруських земель з Мінськом.

Приводом для третього поділу став початок повстання Костюшка. Однак плани остаточного поділу Польщі були вирішені ще у 1793 році, і 24 жовтня 1795 р. Польща перестала існувати. До Пруссії відійшли Варшава, Сувалкія та прикордонні землі між ними, до Австрії – землі північніше від Галичини з Люблінном та Краковом, до Росії – Волинь, Східна Білорусь, Литва та Курляндія.

У Петербурзькій конвенції 1797 року [1, с. 449] визнано припинення існування Речі Посполитої.

Перші три розділи Речі Посполитої були наслідком егоїзму шляхти, помилок польської влади та відсутністю бажання до змін та реформ.

Однак вже незабаром, у 1807 році, за умовами Тільзитського миру, Польща, хоч і у фактичній залежності від Франції, знову постала на політичній арені у вигляді Варшавського Герцогства. До його складу відійшли майже усі землі захоплені Пруссією унаслідок перших трьох поділів, а Гданськ отримав статус вільного міста під протекторатом Франції. У 1809 р. внаслідок війни з Австрією, за Шенбруннським миром, Польща отримала землі, захоплені Віднем у 1795 році.

У влади відновленої Польщі були грандіозні плани по відновленню Речі Посполитої, але повна залежність від Франції мала свої наслідки для Варшави. Катастрофічний похід Наполеона 1812 року та падіння Першої Імперії, поховали сподівання поляків на відновлення Польщі. Згідно з Віденським конгресом 1815 року відбувся четвертий поділ Польщі. Майже усі землі Варшавського Герцогства відійшли до Росії у вигляді Королівства Польського, частина Великопольщі у вигляді Познанського великого князівства та місто Гданськ відійшли до Пруссії, місто Краків отримало статус вільного міста, що перебувало під контролем своїх сусідів: Австрії, Пруссії та Росії. У 1846 році, унаслідок невдалого повстання, місто було анексоване Австрією.

Наступне століття Польща провела у постійній боротьбі проти поневолювачів. Численні заборони, утиски та повстання будуть характерними для цього періоду історії країни.

Падіння та розпад Австро-Угорської, Російської та Німецької імперій унаслідок Першої світової війни, дозволили Польщі знову відновити повну незалежність. Країна повернула багато втрачених земель, а Гданськ (Данциг) отримає статус вільного міста, де Польща мала спеціальні економічні права.

Панування реваншизму та прихід до влади націонал-соціалістів у Німеччині з одного боку та посилення СРСР з іншого, призвели до останнього – п'ятого поділу Польщі.

Таємний протокол до Пакту Молотова-Ріббентропа [2] передбачав поділ сфер впливу у Східній Європі між Москвою і Берліном. Кордон цих сфер проходив прямо по землям Польщі.

Унаслідок війни Польщі з Третім Рейхом та Радянським Союзом, у 1939 році Друга Річ Посполита зникла з політичних карт. Остаточний поділ виглядав так: Східна Галичина, Волинь відійшли до УРСР, західна Білорусь, частина Підляшшя та місто Білосток до БРСР, смуга землі з містом Вільно до Литви (у 1940 році анексована СРСР), інші польські землі та місто Гданськ відійшли до Третього Рейху. У 1945 році Польща була звільнена від німецької окупації, а її нові кордони нагадували кордони старої Польщі, що постала у Х столітті.

Сьогодні складно знайти більш моноетнічну європейську країну ніж Польща – 97% населення якої це поляки. Подолавши розділи, вона стала дійсно єдиною, а приклад її боротьби може допомогти багатьом молодим країнам.

1. Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. Думка, 2012. Т. 9. 944 с.
2. Secret Additional Protocol URL: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/addsepro.asp.

ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Автор: Орлов Олександр, бакалавр

Науковий керівник: Малазонія С. В., к.психол.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Психологія педагогічної діяльності є важливою галуззю психології, яка спрямована на вивчення психологічних аспектів навчання та виховання. Вона є допоміжною наукою для педагогів та вчителів, а також важливою складовою педагогічної науки, яка допомагає розуміти і впливати на психологічні процеси, що відбуваються під час навчання та виховання дітей та дорослих. У цьому тексті ми розглянемо предмет, завдання та методи психології педагогічної діяльності.

Предмет психології педагогічної діяльності: Предмет психології педагогічної діяльності включає в себе різні аспекти, пов'язані з навчанням і вихованням. Основні складові предмету психології педагогічної діяльності включають:

Психологічні процеси навчання та виховання: Психологи досліджують, як люди сприймають, засвоюють та обробляють інформацію під час навчання. Це включає в себе пам'ять, увагу, сприйняття, мислення та інші психологічні процеси, які впливають на успішність навчання.

Психологічні аспекти виховання: Психологія педагогічної діяльності також вивчає, як виховання впливає на формування особистості дитини. Це включає в себе вивчення розвитку емоцій, соціальних навичок та моральних цінностей.

Психологічні аспекти міжособистісних відносин: Психологи аналізують, як взаємини між вчителями і учнями, а також між учнями, впливають на навчання та виховання. Це може включати в себе дослідження комунікаційних навичок, конфліктів та співпраці.

Психологічні аспекти індивідуального розвитку: Кожна людина унікальна, і психологи вивчають індивідуальні різниці у структурі і функціонуванні мозку, а також особливості розвитку та навчання різних людей.

Завданнями психології педагогічної діяльності є:

– **Діагностика психологічних особливостей учнів:** Психологи допомагають вчителям визначити індивідуальні потреби та особливості учнів, щоб підібрати оптимальні методи навчання та виховання.

– **Розробка педагогічних та психологічних програм:** Психологи спільно з педагогами розробляють програми навчання та виховання, які враховують психологічні потреби та можливості учнів.

– **Психологічна корекція та підтримка учнів:** Якщо виникають психологічні проблеми учнів (наприклад, стрес, депресія, агресія), психологи надають підтримку та розвивають програми корекції.

– **Дослідження педагогічних процесів:** Психологи проводять дослідження, щоб зрозуміти, які методи навчання та виховання найефективніші та сприяють найкращому розвитку учнів.

Методи психології педагогічної діяльності: Психологія педагогічної діяльності використовує різні методи дослідження та впливу. Деякі з них включають:

Психологічне спостереження: Психологи спостерігають за поведінкою та реакціями учнів в навчальному середовищі для вивчення їхніх потреб і реакцій на педагогічні впливи.

Анкетування і опитування: Психологи можуть проводити анкетування та опитування учнів, батьків та вчителів, щоб збирати інформацію про психологічні аспекти навчання та виховання.

Психологічні тести: За допомогою психологічних тестів визначаються індивідуальні рівні здібностей, навичок та психологічних характеристик учнів

Психокорекційні та тренінгові програми: Психологи можуть впроваджувати програми для покращення психологічного стану учнів та вчителів, використовуючи методи психокорекції та тренінгів.

У підсумку, психологія педагогічної діяльності є важливою галуззю психології, яка допомагає педагогам краще розуміти психологічні аспекти навчання та виховання, а також розробляти ефективні методи роботи з учнями. Вона сприяє створенню сприятливого навчального середовища, де учні можуть досягати найкращих результатів у своєму розвитку.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Автор: Орлов О. С., студент третього курсу

Науковий керівник: Ставрулов Е. М., ст. виклад. каф. ЕПМ

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УПА (м. Бахмут)

Фізичне виховання завжди визнавалося як важлива складова процесу підготовки студентів у закладах вищої освіти (ЗВО). Здорове та активне фізичний розвиток є не тільки ключовим аспектом загального благополуччя, але і важливим стимулом для успішного навчання та розвитку особистості.

Фізична активність сприяє покращенню фізичного здоров'я, розумовій працездатності, та загальному самопочуттю студентів, а також сприяє соціальній взаємодії та комунікації.

Однак, сучасна система освіти пройшла суттєві зміни, і однією з головних трансформацій ставший дистанційний формат навчання. В контексті глобальних та технологічних змін, а також в умовах пандемії, дистанційне навчання стало не просто альтернативною, але і актуальною реальністю для студентів у ЗВО. Ця

нова реальність призвела до численних викликів і змін у всіх аспектах освітнього процесу.

У цьому контексті, фізичне виховання студентів у ЗВО стає питанням великої важливості. Як забезпечити фізичний розвиток та підтримку здоров'я студентів, коли більшість занять відбувається в онлайн-середовищі? Як максимально використовувати нові технології для навчання та стимулювання фізичної активності? Які психологічні аспекти впливають на мотивацію студентів до фізичного розвитку у віддаленому форматі?

У цьому дослідженні ми розглянемо важливість фізичного виховання для студентів у ЗВО та виклики, пов'язані з його організацією в умовах дистанційного навчання. Також ми дослідимо зміни, що сталися в системі освіти, та роль дистанційного навчання як сучасної реальності, яка вимагає нових підходів до фізичного виховання студентів.. [1, с. 32].

Аналіз сучасного стану фізичного виховання в ЗВО

Фізичне виховання в закладах вищої освіти визнається важливою складовою розвитку студентів, існуючих у вимогливому та стресовому академічному середовищі. Ця частина освіти не лише сприяє здоровому фізичному розвитку студентів, але також має численні інші переваги: підвищення рівня енергії та продуктивності, зменшення стресу та покращення психічного здоров'я, розвиток соціальних навичок, формування здорових звичок.

Незважаючи на важливість фізичного виховання, дистанційне навчання призводить до численних викликів та обмежень в організації та забезпеченні цієї частини освіти: відсутність доступу до фізичних спортивних приміщень, відсутність мотивації через відсутність фізичного взаємодії, виклики психологічного характеру.

Організація фізичного виховання в умовах дистанційного навчання

У контексті дистанційного навчання, використання віртуальних платформ та інтерактивних інструментів стає ключовим аспектом організації фізичного виховання студентів. Віртуальні платформи надають можливість створити спеціалізовані курси та ресурси для фізичної активності, що дозволяють студентам виконувати фізичні вправи, відстежувати свій прогрес та спілкуватися з однокурсниками та інструкторами в онлайн-середовищі: віртуальні тренажери та стимуляційні ігри; відеоуроки та онлайн інструкції. Вони можуть включати детальні демонстрації вправ, пояснення техніки та рекомендації щодо безпеки.

Співпраця зі спортивними тренерами та інструкторами через відеозв'язок відкриває нові можливості для студентів отримувати керівництво та підтримку у фізичній активності, навіть на відстані: онлайн індивідуальні консультації; тренування в режимі реального часу: за допомогою відеозв'язку, студенти можуть брати участь у віртуальних тренуваннях та відстежувати свій прогрес під керівництвом професіоналів.

Мотивація та психологічний аспект фізичного виховання

Зберегти високий інтерес студентів до фізичної активності в онлайн-середовищі є ключовим завданням для успішної реалізації фізичного виховання в умовах дистанційного навчання. Для цього необхідно враховувати

психологічні аспекти та використовувати відповідні педагогічні підходи: мотивація через ігрові та змагальні елементи; інтерактивність та спілкування.

Розуміння психологічних аспектів мотивації студентів до фізичного розвитку у контексті дистанційного навчання є важливим для успіху фізичного виховання:

Самодисципліна та організація; подолання стресу та демотивації; соціальна підтримка та психологічна консультація. [2, с. 203].

Умови дистанційного навчання вносять суттєві зміни у спосіб організації фізичного виховання студентів у ЗВО. Проте, важливо визнати, що фізична активність залишається невід'ємною частиною студентського життя та освіти. Використання віртуальних платформ, онлайн-курсів, співпраця з тренерами та інструкторами через відеозв'язок дозволяють забезпечити певний рівень доступності фізичного виховання в цих умовах.

Проте, існують проблеми, пов'язані з обмеженою доступністю спортивних приміщень, відсутністю фізичного взаємодії та викликами психологічного характеру, які вимагають уваги та розв'язання. Незважаючи на ці труднощі, фізичне виховання залишається важливою складовою освіти студентів у ЗВО.

Список використаних джерел

1. Прибилова В. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. Проблеми сучасної освіти. Вип. 4. 2017. С. 27–36. URL: <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/8791> (дата звернення: 3.11.2023).

2. Нестарук Н. А. Інноваційні технології в освітньому процесі: особливості використання. Академічні студії серія «Педагогіка» 2(4). 2021. С. 201-206. URL: <https://www.researchgate.net/publication/360052725> (дата звернення: 9.11.2023).

РОЛЬ ЕСТЕТИЧНОЇ ОСВІТИ У МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Автор: Петрашвілі А. М., бакалавр

Науковий керівник: Богданова Н. Г., д. філос. н., проф.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Побудова правової держави та громадянського суспільства, інтеграція України в європейське та світове співтовариство передбачають орієнтацію на високорозвинуту особистість, її духовну культуру й визначають основні напрями модернізації навчально-виховного процесу. Одним із таких важливих напрямків є естетична освіта молоді. Естетичний розвиток і формування студентської молоді, їхня підготовка до активної, творчої, соціально значущої, сповненої особистісного смислу життєдіяльності є найважливішою складовою розвитку суспільства і держави.

Оновлення змісту й технологій освіти спрямовує виховні системи на визнання пріоритету естетичного розвитку особистості. Основним змістом виховного процесу стає залучення особистості до створеної людством системи естетичних цінностей, окультурення її життя, сприяння становленню її сутнісних

сил, творчої активності, власного життєтворення на основі певних естетичних орієнтацій.

Естетична освіта відіграє суттєву роль і посідає важливе місце у сучасному виховному процесі та підготовці інженерно-педагогічних кадрів і є сьогодні об'єктом численних досліджень. Майже усі дослідники сходяться на думці, що цей процес пов'язаний з характером зміни типу культурно-історичного наслідування в українському суспільстві в епоху модернізації самого суспільства. Слід зазначити, що українська народна педагогіка накопичила значний досвід залучення молодого покоління до прекрасного [1, с. 157].

У період модернізації динамізм суспільного життя сприяє переміщенню культурних зразків зі сфери масової свідомості та масової поведінки, що функціонують на стихійних засадах, у предмет сфокусованої уваги, аналізу і навіть свідомого перетворення та конструювання. Затверджується новий тип культури та людини, коли культура стає основою самого буття.

Процес модернізації висуває принципово нові вимоги до системи естетичного навчання та виховання. Сучасна освіта більше не може однозначно орієнтуватися на трансляцію зразків минулої культури. Сьогодні, як вважають сучасні дослідники, мета освіти стає більш складною, оскільки вона, з одного боку, повинна виконувати традиційне завдання – підключення майбутнього фахівця до сукупного людського досвіду, зафіксованого у культурних нормах, укорінення підростаючого покоління в історії та культурі, а з іншого – виникають нові завдання освітньої системи: підготовка людини до життя у суспільному оточенні, що постійно змінюється, через розвиток у неї таких універсальних культуротворчих здібностей, як мислення, розуміння, рефлексія, креативність, комунікабельність тощо. Крім того, перехід до інформаційного суспільства примушує переглянути основну парадигму освіти – від передачі знань від покоління до покоління - до розвитку уміння оформити різноманітну інформацію, самостійно генерувати нові знання, у тому числі, й методи їх отримання і при цьому сприймати їх не як абстрактні символи, а як вираз та елемент соціокультурного, значення, що пов'язує пізнання з ціннісними орієнтаціями людини у даному соціальному середовищі [2, с. 63].

Естетична освіта фактично має перейти від вторинної функції підготовки інженерно-педагогічних кадрів до функції джерела та генератора розвитку всього українського суспільства, що принципово змінює її місце у всій системі всього життя і, в першу чергу, її взаємовідносини з культурою. Відтак, на перший план виходять процеси детермінації, самовизначення особою власних ціннісних орієнтирів на основі безпосередньої інтеграції культурних цінностей, що набувають характеру етичного та естетичного виміру індивідуального та соціального буття. Саме такий тип детермінації поведінки людини, на думку М. Романенка, найбільш відповідає динамічним параметрам того соціокультурного проекту, який зараз реалізується в Україні у результаті синтезу модернізаційних та національно-державних процесів [2, с.67].

Виходячи з цього, естетичне навчання та виховання посідає гідне місце у змісті освіти інженерно-педагогічних кадрів, оскільки процес естетичного виховання здійснюється найбільш ефективно саме у процесі навчання, коли

людина систематизовано засвоює основні теоретичні положення естетичної теорії, коли здійснюється формування правильного сприйняття краси у навколишньому середовищі, суспільстві, житті, у самих людях, природі, мистецтві, формування здатності розуміти, цінувати, берегти, співчувати і створювати цю красу, у здатності активно творити, діяти «за законами краси» [3, с. 42]. Іншими словами, у процесі підготовки інженерно-педагогічних кадрів має здійснюватися гармонійне єднання естетичної свідомості та естетичної діяльності майбутніх фахівців, що відображає рівень їх причетності до естетичного досвіду людства та самоусвідомлення у системі духовних ціннісних орієнтацій.

Саме тому естетичне навчання та виховання в умовах динамічних змін в освіті стає запорукою стабільності в розвитку духовного світу майбутнього інженера-педагога. Від того, наскільки широко й глибоко молодь інтегрована в усі сфери життя суспільства, наскільки широко й глибоко осягає своєю активністю усі сфери життя, залежать темпи розвитку і молоді, і суспільства.

Список використаних джерел

1. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка / Стельмахович М. Г. – К.: ІЗМН, 1997. – 232 с.
2. Романенко М. І. Освіта як об'єкт соціально-філософського аналізу: монографія / Романенко М. І. – Дніпропетровськ: Видавництво «Промінь», 1998. – 131 с.
3. Мануйлов Є. М. Естетична культура у вищих юридичних навчальних закладах / Мануйлов Є. М. // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія. Психологія. – Харків: ХУПС. – 2008. – № 2 (31). – С. 39-45.

ВПЛИВ КОЛЬОРІВ НА ЕМОЦІЙНЕ СПРИЙНЯТТЯ

Автор: Петрашвілі А. М.

Науковий керівник: Малазонія С. В., к.психол.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут ВІПА (м. Бахмут)

Кольори грають важливу роль у нашому щоденному житті, впливаючи на наші емоції, настрої і сприйняття навколишнього світу. Перше вивчення впливу кольорів на психологію та емоційний стан людини відбулося в середині 20 століття, і з того часу ця тема залишається актуальною для науковців, дизайнерів і маркетологів.

Кольори мають велике значення в психології та мають здатність викликати певні емоції. Дослідження психологів показують, що кожен колір має свою унікальну емоційну палітру. Ось деякі загальні асоціації, пов'язані із кольорами:

- Червоний: енергія, страсть, агресія.
- Синій: спокій, довіра, глибока роздуми.
- Зелений: гармонія, природа, заспокоєння.
- Жовтий: радість, оптимізм, ентузіазм.
- Чорний: таємниця, сила, солідність.
- Білий: чистота, світлість, добробут[1].

Деякі кольори можуть викликати позитивні емоції та покращувати настрій. Наприклад, жовтий колір асоціюється із радістю та оптимізмом і може бути корисним для створення позитивної атмосфери в приміщенні або дизайну рекламних матеріалів[2].

Є ті кольори які можуть викликати негативні емоції. Наприклад, червоний колір може спричинити агресивність чи подразнення, коли використовується в надмірних кількостях. Синій колір може викликати відчуття суму та холоду, якщо його використовувати без розуміння контексту.

Кольори викликають емоційний стан через психологічні асоціації, які вони мають у свідомості людей. Різні кольори асоціюються з певними почуттями і настроями. Це стосується культурних, особистих та соціокультурних контекстів, що формують сприйняття кольорів і впливають на емоції людей.

Кольори використовуються в побутовому середовищі для створення певного настрою. Наприклад, теплі кольори, такі як жовтий та помаранчевий, можуть допомогти створити теплу та гостинну атмосферу, в той час як холодні кольори, такі як синій та фіолетовий, можуть створити спокій та розслабленість.

У сфері дизайну кольори використовуються для створення візуального враження та комунікації певних повідомлень. Наприклад, бренди часто використовують специфічні кольори, щоб викликати певні асоціації у споживачів. Також, кольорова палітра може вплинути на сприйняття товарів та послуг.

Маркетологи вивчають вплив кольорів на реакцію споживачів. Рекламні кампанії і бренди використовують кольори, щоб викликати певні емоції та асоціації, що спонукають до покупки продукту або послуги.

Вибір правильних кольорів у маркетингових стратегіях може вплинути на успішність продукту або послуги. Наприклад, червоний може викликати відчуття терміновості та активності, що підходить для акцій і розпродажів. Зелений може асоціюватися з природою та екологічністю, що підходить для товарів, які позиціонуються як екологічно чисті.

Тому можна зробити таке розуміння психології кольорів є важливим інструментом для дизайнерів і маркетологів, що допомагає створювати відповідні емоційні реакції та повідомлення в різних контекстах.

Список використаних джерел

1. Вплив кольорів на психоемоційний стан людини. *Web-дизайн: веб-сайт*. URL: <https://oksentiya.com/-----3/> (дата звернення: 13.10.2023).

2. Як кольори впливають на психіку людини, настрій, почуття та прийняття рішень. *ВодиньPost: веб-сайт*. URL: <https://www.volynpost.com/news/226229-iaak-kolory-vplyvayut-na-psyhiku-lyudyny-nastrij-pochuttia-ta-pryjniattia-rishen> (дата звернення: 14.10.2023).

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

*Автор: Петрашвілі А. М., здобувач освіти
Науковий керівник: Ставрулов Е. М., ст. виклад. каф. ЕПМ
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УПА (м. Бахмут)*

Фізична активність та заняття з фізичного виховання мають важливе значення для здоров'я і працездатності студентів. У сучасному світі, де навчання та робота часто вимагають тривалої сидячої позиції та інтелектуальних зусиль, забезпечення фізичної активності стає ключовим аспектом збереження здоров'я та підвищення працездатності студентів.

Заняття з фізичного виховання сприяють підвищенню енергії та стимулюють працездатність студентів.

Фізичні вправи сприяють покращенню кровообігу, що впливає на підвищення продуктивності студентів.

Фізична активність позитивно впливає на психічний стан студентів, покращуючи їх настрій та загальний стан.

Заняття з фізичного виховання сприяють зняттю стресу та зменшенню психологічного напруження у студентів [1, с. 124].

Підвищення фізичної витривалості через заняття спортом покращує працездатність студентів у навчальному процесі.

Фізична активність допомагає підвищити концентрацію та увагу студентів під час навчання.

Заняття з фізичного виховання сприяють покращенню сну, що в свою чергу позитивно впливає на працездатність студентів.

Регулярні фізичні вправи зменшують ймовірність виникнення втоми та зниження ефективності навчання.

Фізичне виховання сприяє формуванню здорового способу життя серед студентів, що позитивно впливає на їх працездатність.

Заняття спортом сприяють розвитку соціальних навичок та підвищують мотивацію студентів у навчальному процесі [2, с.102].

Фізична активність допомагає покращити функції дихальної системи, що в свою чергу впливає на працездатність студентів.

Регулярні заняття з фізичного виховання сприяють покращенню самопочуття та самовпевненості студентів.

Фізичні вправи підвищують рівень ендорфінів, що сприяє підвищенню настрою та загального добробуту студентів.

Заняття з фізичного виховання сприяють формуванню здорової конкурентоспроможності та духу командної співпраці серед студентів.

Фізичні вправи сприяють підвищенню рівня енергії та витривалості, що дозволяє студентам більше часу приділяти навчанням та досягати кращих результатів.

Заняття спортом сприяють покращенню когнітивних функцій та розумової гнучкості студентів, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Фізична активність позитивно впливає на самоорганізацію та планування часу, що допомагає студентам краще керувати своїм часом у навчальному процесі [2, с. 254].

Регулярні заняття з фізичного виховання сприяють зниженню ризику виникнення хронічних захворювань серед студентів, що в свою чергу позитивно впливає на їх працездатність.

Фізична активність сприяє розвитку лідерських якостей та вміння працювати в команді, що є важливими навичками для успішної кар'єри студентів.

Заняття спортом сприяють покращенню когнітивних функцій та розумової гнучкості студентів, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Фізична активність позитивно впливає на самоорганізацію та планування часу, що допомагає студентам краще керувати своїм часом у навчальному процесі.

Регулярні заняття з фізичного виховання сприяють зниженню ризику виникнення хронічних захворювань серед студентів, що в свою чергу позитивно впливає на їх працездатність.

Фізична активність сприяє розвитку лідерських якостей та вміння працювати в команді, що є важливими навичками для успішної кар'єри студентів.

Заняття спортом сприяють формуванню здорового стилю життя, що впливає на продуктивність та працездатність студентів в навчанні [2, с. 405].

Фізичне виховання має значний вплив на працездатність студентів у навчальному процесі. Регулярні заняття з фізичного виховання покращують фізичне та психічне здоров'я, підвищують рівень енергії та витривалості, зменшують ризик захворювань та поліпшують когнітивні функції. Таким чином, інтеграція фізичної активності в студентський розклад може сприяти покращенню якості навчання.

Список використаних джерел

1. Деделюк Н. А. Наукові методи дослідження у фізичному вихованні: навч. посібник для студ. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 184 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153578292.pdf> (дата звернення: 02.11.2023).

2. Грибан В. П. Життєдіяльність та рухова активність студентів. Житомир: Вид-во Рута, 2009. 593 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/24476/1/Життєдіяльність_Мон..PDF.

МЕТОДИ ВИХОВАНОЇ РОБОТИ В ПТЗО

Автор: Рибін Д. І., бакалавр

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С., к.пед.н, доц. каф. ОТОП

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Виховна робота в професійно-технічних закладах освіти (ПТЗО) спрямована на всебічний розвиток студентів, формування їхніх ціннісних орієнтацій, підготовку до самостійного життя та професійної діяльності.

Зміни в науці, техніці, економіці, в соціальних відносинах і суспільній свідомості, а також глобальні перетворення в системі професійно-технічної

освіти обумовлені необхідністю модернізації змісту виховної роботи в ПТЗО, від якого значною мірою залежать: інтелектуальний та емоційний розвиток молодого покоління, формування його ціннісних орієнтацій, соціальних, етичних і естетичних ідеалів, одержання необхідних знань і розвиток умінь, набуття першого досвіду творчої діяльності [2].

Для досягнення цих цілей використовуються різні методи виховної роботи. Ось деякі з них:

Організація тематичних заходів і заходів культурного спрямування [1,2]:

Влаштування тематичних свят, концертів, виставок, майстер-класів тощо, які сприяють розвитку творчих здібностей студентів та збагачують їхнє дозвілля;

- Проведення тематичних бесід і тренінгів: Обговорення важливих соціальних та психологічних питань, надання психологічної підтримки та консультацій;

- Робота зі студентськими самоврядуваннями: Залучення студентів до активної участі в житті навчального закладу, вирішення питань організації навчального процесу та позанавчальних заходів;

- Спортивна діяльність: Організація спортивних змагань та фізичних тренувань для підтримки фізичного здоров'я студентів і сприяння їхньому здоровому способу життя;

- Соціальні проекти: Участь студентів у благодійних та громадських ініціативах, спрямованих на допомогу молоді та населенню в цілому;

- Робота з батьками: Взаємодія з батьками студентів для спільного вирішення питань, пов'язаних з їхнім навчанням і вихованням;

- Менторство: Створення системи менторства, де старші студенти або викладачі можуть надавати підтримку та поради молодшим однокурсникам;

- Робота з позашкільними установами і організаціями: Партнерство з різними громадськими організаціями, що може сприяти розширенню можливостей для студентів у навчанні та вихованні;

- Моніторинг та оцінка виховної діяльності: Постійний аналіз та оцінка результатів виховної роботи з метою вдосконалення підходів та методів.

Важливо враховувати індивідуальні особливості студентів та потреби закладу освіти при виборі методів виховної роботи. Правильно спланована та реалізована виховна робота може сприяти не лише професійному розвитку, але й розвитку особистості студента, його соціальних навичок та відповідальності.

Головним завданням професійно-технічних закладів освіти є надання майбутнім фахівцям системи знань, умінь та навичок, що гарантують виконання ними на виробництві своїх функціональних обов'язків, а також забезпечення культурного і духовного розвитку особистості кожного учня, виховання молодих людей у дусі найкращих людських цінностей. Тому процеси навчання та виховання нероздільні, повинні бути послідовними і безперервними [2].

Це повинні бути випускники, які знають свої професійні обов'язки, вільно орієнтуються у фаховій галузі діяльності, її перспективах, орієнтуються в історії власного народу, знають його роль у світових процесах. Звідси має сформуватися усвідомлення сучасної України як великої європейської держави з багатою

історією, її місця та ролі у світовому економічному, політичному, духовно-культурному розвитку.

Список використаних джерел

1. Сайт <https://osvita.ua/legislation/proftech/3300/> Професійна освіта.
2. Сайт <https://vseosvita.ua/library/embed/01001s0t-5362.doc.html> Організація і методика виховної роботи в ПТЗО.

ІДЕАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Автор: Рибін Дмитро

Науковий керівник: Малазонія С. В., к.психол.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Ідеальний вчитель – це не просто фахівець, а педагог з великою душею, який покладається на педагогічний ідеал. Він не тільки володіє великими знаннями і вміннями, але і має безмежне терпіння, віру в потенціал кожного учня, і відкритий розум до новацій.

Ідеальним вчителем, на думку самих вчителів, є той, хто вміє зацікавити навчанням і мати здатність розкривати учнівський потенціал.

Ідеальний вчитель є прикладом для своїх учнів. Він демонструє високий рівень етики та моралі, підтримує позитивний підхід до навчання і життя. Він завжди готовий до самовдосконалення і розвитку. Цей вчитель враховує індивідуальні особливості кожного учня, розуміє їхні потреби та інтереси, співпрацює з батьками для досягнення найкращих результатів. [Див. деталі: Яким є ідеальний український вчитель ? <https://life.pravda.com.ua/society/2021/01/28/243802/>]

Для того, щоб успішно виконувати свою роботу, педагог повинен мати неабиякі загальні та спеціальні здібності. Загальні здібності – це такі, які визначають високі результати в будь-якій діяльності людей, а до спеціальних належать ті, від яких залежить успіх саме педагогічної діяльності: навчання та виховання дітей. До спеціальних здібностей можна віднести:

- здатність бачити та відчувати, чи розуміє учень матеріал, який вивчається, встановлювати ступінь і характер такого розуміння;
- здатність по-різному викладати, пояснювати той самий навчальний матеріал, щоб забезпечити його розуміння та засвоєння всіма учнями;
- здатність будувати навчання з урахуванням індивідуальності учнів;
- здатність передавати свій досвід іншим учителям і вчитися на їхніх прикладах;
- здатність до самоосвіти, включаючи пошук і творче засвоєння корисної для навчання інформації, а також її безпосереднє використання у педагогічній діяльності;

- здатність формувати в учнів потрібну мотивацію та структуру навчальної діяльності. [Див. деталі: Модель ідеального вчителя <https://krschool55.wixsite.com/gorevichlv/---csw2>]

Відтак, у світлі сучасних вимог до освіти, ідеальний вчитель це виснажлива, але радісна цілеспрямована діяльність, наслідком якої стане навчання та виховання всебічно розвиненої особистості. Ідеальний вчитель є партнером у навчанні, наставником та ментором, який допомагає учням розкрити свій потенціал та підготувати їх до життя в сучасному суспільстві. Такий вчитель залишає невимірний слід у серцях своїх учнів і стає справжнім архітектором майбутнього.

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ

Автор: Рябополов О. Ю., бакалавр

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С., к.пед.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УПА (м. Бахмут)

В сучасному світі віртуальна реальність (VR) стає все більш популярною технологією та має великий потенціал у різних сферах життя, включаючи освіту. Особливо важливим є використання VR при підготовці майбутніх фахівців комп'ютерного профілю.

Віртуальна реальність (VR) – це технологія, яка створює іммерсивне віртуальне середовище, яке імітує реальний світ або створює фантастичні сценарії за допомогою комп'ютерної графіки та інших технологій. Віртуальна реальність може бути досить реалістичною, і користувач може взаємодіяти з цим середовищем за допомогою спеціального обладнання, такого як VR-окуляри або гарнітура [1].

Основною метою віртуальної реальності є створення враження, ніби користувач дійсно знаходиться в іншому місці чи часі. Ця технологія використовується в різних сферах, включаючи розваги, навчання, медицину, авіацію, архітектуру та інші галузі. VR дозволяє створювати іммерсивні інтерактивні сценарії, де користувач може взаємодіяти з віртуальними об'єктами та оточенням, а також відчувати їх, як у реальності.

Застосування віртуальної реальності при підготовці майбутніх фахівців комп'ютерного профілю.

Освіта. В освітніх установах VR може бути використана для створення віртуальних лабораторій та імітації реальних історичних подій. Це дозволяє студентам навчатися на практиці та розвивати критичне мислення [2].

Переваги використання віртуальної реальності у навчанні.

Покращення засвоєння матеріалу. Використання VR дозволяє створити іммерсивне навчальне середовище, де студенти можуть взаємодіяти з віртуальними об'єктами та ситуаціями. Це сприяє кращому засвоєнню матеріалу і покращує розуміння складних концепцій.

Збільшення інтерактивності. Використання VR дозволяє здобувачам освіти бути активними учасниками навчального процесу. Вони можуть взаємодіяти з віртуальними об'єктами, вирішувати завдання та вправу в ігровій формі, що робить навчання більш цікавим і захоплюючим.

Зменшення ризику та витрат. У багатьох сферах підготовки майбутніх фахівців, освіта, навчальні помилки можуть мати серйозні наслідки. Використання VR дозволяє створювати безпечні умови для навчання та тренувань, зменшуючи ризик та витрати на проведення навчання в реальних умовах.

Недоліки віртуальної реальності.

- Вартість обладнання: Висока вартість спеціалізованого обладнання, такого як VR-окуляри та комп'ютери, може бути бар'єром для багатьох користувачів і освітніх установ. Витрати на придбання і підтримку цього обладнання можуть бути значними.

- Потенційні проблеми зі здоров'ям: Деякі користувачі можуть відчувати дискомфорт або нудоту внаслідок використання VR-окулярів. Це може бути особливо проблематичним для людей з руховими розладами чи схильними до морської хвороби.

- Ізоляція від реального світу: Використання VR може призвести до ізоляції користувачів від реального світу. Оскільки користувачі занурюються в іммерсивне віртуальне середовище, вони можуть відчувати відокремленість від оточення та інших людей.

- Виклик віртуальної реальності для мозку: Тривале використання VR може вплинути на мозок користувача, спричиняючи деякі психофізіологічні аспекти, такі як стрес, депресія, і психічну втому.

- Обмежена просторова свобода: Користувачі зазвичай пов'язані з місцем використання VR через кабелі та сенсори, що обмежує їх рух та діапазон дій.

- Потреба у потужних обчислювальних ресурсах: Деякі досвіди VR вимагають потужних комп'ютерів і графічних карт, що також може бути високою вартістю.

- Віртуальна реальність та довготривале використання: За довготривалого використання VR може виникати втома, а також можуть виникати питання щодо безпеки очей та мозку.

Використання віртуальної реальності у підготовці фахівців відкриває нові можливості для покращення якості навчання та зниження ризиків в різних сферах. За допомогою VR, студенти можуть отримувати іммерсивний досвід та розвивати практичні навички без реальних ризиків. Ця технологія відкриває новий шлях до підготовки висококваліфікованих фахівців і сприяє покращенню освітнього процесу, але має багато недоліків та потребує вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Великдан Ю.В., Литвин А.Ф. Інноваційні та інформаційні технології навчання у процесі удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій у закладах вищої освіти. Професійна підготовка сучасного вчителя трудового навчання та технологій: колективна монографія / за ред. С. М. Ящука. Умань, 2019. С. 85-105.

2. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посібник/ав.: Жалдак М. І., Шут М. І., Жук Ю. О., Дементієвська Н. П., Пінчук І. О., Соколюк О. М., Соколов П. К. / За редакцією: Жука Ю. О. Київ, 2012. 112 с.

3. Шкляр В. М. ІКТ – освіта без кордонів. модернізація освіти в умовах інформатизації суспільства. Science Rise. Pedagogical Education. 2016. No 1 (5). С. 42–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/text_2016_1%285%2910 (дата звернення: 27.03.2023).

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Автор: Рябополов Олександр

Науковий керівник: Малазонія С. В., к.психол.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УППА (м. Бахмут)

Професія педагога є однією з найважливіших та впливових професій у суспільстві. Педагоги відіграють ключову роль у вихованні та навчанні молодого покоління, формуванні особистості та підготовці майбутніх громадян. Для успішної виконання своїх обов'язків педагоги повинні мати певні психологічні якості та характеристики. У цьому тексті ми розглянемо психологічну характеристику професійної діяльності педагога.

Емпатія та співпереживання: Однією з ключових психологічних якостей педагога є емпатія, здатність співпереживати емоції та потреби учнів. Педагог повинен бути в змозі розуміти та відчувати своїх учнів, їхні труднощі та радості. Це допомагає педагогу краще адаптувати свою роботу до потреб кожного учня, створюючи сприятливу атмосферу для навчання та розвитку.

Комунікативні навички: Педагоги повинні володіти високими комунікативними навичками. Вони повинні вміти налагоджувати контакт з учнями, батьками, колегами та адміністрацією школи. Ефективна комунікація допомагає педагогам передавати інформацію, мотивувати учнів та вирішувати конфлікти.

Педагогічна компетентність: Педагоги повинні мати глибокі знання у своїй предметній галузі та методики навчання. Це дозволяє їм ефективно викладати матеріал та створювати навчальні плани, які враховують індивідуальні особливості учнів.

Терпимість та толерантність: Сучасний педагог повинен бути терпимим та толерантним до різних культур, релігійних переконань, соціальних та етнічних груп. Така толерантність сприяє створенню відкритого та прийняттого середовища для всіх учнів.

Стресостійкість та саморегуляція: Педагоги часто стикаються зі стресом та викликами, пов'язаними з роботою в класі та в школі. Стресостійкість та здатність до саморегуляції допомагають педагогам залишатися спокійними та впевненими в складних ситуаціях, а також уникати вигорання.

Індивідуальний підхід та адаптивність: Кожний учень унікальний, і педагог повинен бути готовий до застосування індивідуального підходу до навчання та виховання. Адаптивність допомагає педагогам знаходити ефективні методи роботи з різними учнями, незалежно від їхніх особливостей.

Мотивація та педагогічна власність: Педагоги повинні мати внутрішню мотивацію для роботи з учнями. Справжній педагог вірить у важливість своєї роботи і має педагогічну власність – бажання допомагати учням рости та розвиватися.

Творчість та інноваційність: Сучасна освіта постійно змінюється, і педагоги повинні бути творчими та інноваційними у своїй роботі. Вони повинні шукати нові методи навчання, використовувати сучасні технології та заохочувати учнів до критичного мислення та самостійної роботи.

Ефективне управління класом: Управління класом є важливою частиною професійної діяльності педагога. Вчителі повинні вміти створювати дисципліновану та сприятливу атмосферу в класі, де учні можуть навчатися та розвиватися.

Постійне самовдосконалення: Педагоги повинні бути готові до постійного самовдосконалення. Освіта і педагогічні методи постійно розвиваються, і вчителі повинні бути в курсі останніх тенденцій і вдосконалювати свої професійні навички.

Відповідальність та етичність: Педагоги несуть велику відповідальність за розвиток своїх учнів та їхнє майбутнє. Вони повинні дотримуватися високих етичних стандартів і враховувати інтереси кожного учня.

Соціальна важливість педагогічної професії: Педагоги грають ключову роль у формуванні суспільства та мають значний вплив на майбутнє країни. Педагоги сприяють розвитку інтелекту та моральних цінностей учнів, що відображається на якості життя суспільства в цілому.

У підсумку, психологічна характеристика професійної діяльності педагога включає в себе такі ключові аспекти, як емпатія, комунікативність, педагогічна компетентність, терпимість, стресостійкість, саморегуляція та адаптивність. Ці якості допомагають педагогам виконувати своє завдання навчання та виховання з великим успіхом і впливом на молоде покоління. Професія педагога вимагає від особистості не лише фахових знань, а й високої моральної та психологічної готовності до важливої та відповідальної роботи.

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ З МЕТОЮ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Автор: Скиба А. І., бакалавр

Науковий керівник: Мальована В. В., к.пед.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Сучасне суспільство переживає швидкі зміни, пов'язані з впровадженням технологій і цифрових рішень у різні сфери діяльності. Ця цифрова революція має значний вплив на вимоги до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. Формування цифрової компетентності стає важливою складовою навчального процесу, оскільки вона сприяє якості освіти та підвищує конкурентоспроможність індивідів на ринку праці.

Однією з ключових причин, що роблять актуальною проблему формування цифрової компетентності, є стрімка зміна технологій та методів роботи в багатьох галузях. Майбутні інженери-педагоги повинні бути готові до використання цифрових інструментів та розуміти їхню роль у своїй професійній діяльності. Навіть там, де традиційні навички залишаються важливими, вони часто поєднуються з цифровими рішеннями для підвищення продуктивності та якості результатів. Професія інженера-педагога займає провідне місце в системі професійної освіти. У цій професії поєднуються педагогічні, психологічні, виробничі, організаційні та творчі функції.

Професійну компетентність майбутнього інженера-педагога можна схарактеризувати як відображення рівня знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети професійної діяльності, а також моральну позицію майбутнього фахівця. Компетентність визначається як сукупність знань і вмінь, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати й прогнозувати результати праці, використовувати сучасну інформацію щодо певної галузі виробництва. Компетентність майбутнього фахівця включає професійні знання, вміння і навички, досвід роботи у певній виробничій галузі виробництва, соціально-комунікативні й індивід, здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності [2].

Цифрова компетентність майбутнього інженера-педагога розглядається як здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства. Цифрова компетентність необхідна і при проєктуванні навчально-практичних занять, і при проведенні майстер-класів, і при виборі форм, і методів професійного навчання і розробці програмно-методичного забезпечення навчального процесу [1].

При цьому сучасна цифрова компетентність не тільки навчає, виховує і розвиває майбутнього фахівця, але з впровадженням цифрових технологій він одержує потужний стимул для самоосвіти, професійного зростання і творчого розвитку. Володіючи цифровими технологіями, впроваджуючи їх в навчальний процес при підготовці майбутніх фахівців, які мають реалізуватися в новому, цифровому суспільстві, та підвищує якість освіти, рівень підготовки фахівців, підвищуючи при цьому і свою професійну діяльність. Важливою складовою модернізації професійної освіти України є формування та розвиток цифрової компетентності майбутніх інженерів-педагогів, що мають великий педагогічний досвід, але не мають досвіду роботи із сучасними технологіями. Для розв'язання поставленої задачі застосовуються різні форми та методи роботи: курси підвищення кваліфікації, робота методичних об'єднань, майстер-класи, індивідуальне консультування. Хотілося б відзначити, що ефективність формування цифрової компетентності і подальшої її використання, перш за все, зумовлено усвідомленням того факту, що цифрові технології являються способом розвитку майбутнього фахівця і його власного професійного розвитку. При цьому важливо, що розвиток цифрової компетентності майбутніх інженерів-педагогів може проходити за допомогою он-лайн платформ. Використання даних технологій дозволяє майбутнім інженерам-педагогам як освоювати

сучасні стратегії та прийоми організації роботи з освітньою інформацією, так і розвивати власну інформаційну культуру. Для ефективного використання можливостей цифрового освітнього середовища майбутній інженер-педагог повинен володіти основами роботи на комп'ютері, в тому числі вміти використовувати інформаційно-освітнє середовище. Вміти використовувати мультимедійні засоби навчання та їх програмне забезпечення. Володіти основами роботи дистанційного навчання в Інтернет.

Рівень сформованості цифрової компетентності майбутнього інженера-педагога зобразиться на рівні готовності майбутнього фахівця бути всебічно розвиненою особистістю, здатною до вибору індивідуальної освітньої траєкторії, навчання впродовж усього життя, розвитку професійної кар'єри, підприємництва та самозайнятості; конкурентоспроможного та мобільного на ринку праці фахівця, особистості, яка здобула освітні та професійні компетентності відповідно до її інтересів, здібностей, можливостей, потреб національної економіки та суспільства; успішної особистості з активною громадянською позицією, морально-етичними якостями, відповідальною за результати власної діяльності [3].

Саме формування цифрової компетентності є невіддільною складовою професійної компетентності майбутнього інженера-педагога, що прямим чином впливає на якісну підготовку висококваліфікованого фахівця професійної освіти, а отже готового до удосконалення професійної майстерності та самовдосконаленню.

Список використаних джерел

1. Гевко І. В., Коляса П. І. Вплив інформаційних технологій на професійне зростання педагога. Розвиток професіоналізму сучасного педагога в постнекласичній парадигмі: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 9- 10 квітня 2019 р.). Черкаси, 2019. С. 124–126.
2. Горбатюк Р. М. Визначення готовності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю до професійної діяльності. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2012. Вип. 32. С. 279–283.
3. Ковальчук В. І. Інформаційні ресурси в професійному розвитку викладача вищої школи. Компетентнісний підхід в освіті: теорія і практика. 2018. С. 50–57.

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

*Автор: Скубій Артур, здобувач освіти
Науковий керівник: Тахтарова І. А., викладач вищої категорії
Бахмутський коледж транспортної інфраструктури*

ChatGPT навчений генерувати тексти різними мовами. Багато педагогів в наш час займаються науково-методичною діяльністю, і в цьому контексті чат-бот може стати корисним помічником. Коли педагог пише статтю, він зазвичай звертається до різних джерел, аналізує їх і перефразовує власними словами. Тепер цей процес може бути автоматизований завдяки чат-боту. Він здатен генерувати абсолютно нові тексти, враховуючи інформацію, знайдену в Google.

І це відбувається на достатньо високому рівні якості. Чат-бот не просто надає визначення та уривки зі статей, але також здатний порівнювати, робити висновки та рекомендації щодо подальшого читання.

Крім того, ChatGPT може бути корисним для дослідження нових методик навчання, оскільки він має велику кількість інформації про цифрові інструменти, які можуть бути використані викладачами. Головне - чітко сформулювати поставлену задачу.

ChatSonic, який позиціонує себе як ChatGPT: він реагує на голосові запити й відповідає голосом, генерує зображення та шукає інформацію для відповідей в режимі реального часу. Сервіс Chai, за допомогою якого можна створити власний чат-бот на основі штучного інтелекту.

Topic – це сервіс, який допомагає оптимізувати контент таким чином, аби залучати на сайт більше органічного трафіку. Підтримує п'ять мов: англійську, французьку, німецьку, португальську та італійську. Інструменти Topic пропонують ключові слова, які треба додати в текст, щоб просувати його за конкретним запитом, створюють за допомогою штучного інтелекту структуру для статей та ефективні заголовки, також допомагають оптимізувати текст перед публікацією.

Copysmith – це програма на базі штучного інтелекту, яку можна використовувати не лише для генерування описів товарів/послуг чи створення текстів у блог, а й для запуску й відстеження рекламних кампаній. Copysmith має шаблони для створення різних форматів просування контенту. Сервіс підбирає ключові слова, генерує контент, відстежує конверсії та оптимізує рекламні кампанії для забезпечення якісних результатів.

Окрім генерування унікальних текстів, інструменти на основі штучного інтелекту можуть здійснювати переклад на рівні професійних перекладачів, а також покращувати тексти як справжні редактори.

DeepL – це сервіс машинного перекладу, що характеризує себе як «найточніший у світі перекладач». За результатами сліпих тестувань DeepL дійсно випереджає конкурентів, серед яких рішення від Google, Amazon і Microsoft. Цей інструмент пропонує переклад текстів, зображень і цілих файлів на 31 мову та постійно випускає оновлення.

Wordtune. За допомогою технології обробки природної мови (NLP) Wordtune здатен переписати будь-який документ, зробивши його більш читабельним і цікавим. Цей інструмент може перефразувати текст, якщо в ньому занадто багато схожих слів або формулювань, запропонувати замінити терміни чи змінити структуру речення. Wordtune працює з текстами англійською, це відмінний інструмент для тих, хто хоче писати на рівні носіїв мови.

Технологія генерування зображень також зробила потужний ривок за останні роки. Сьогодні штучний інтелект може конкурувати з художниками й ілюстраторами, адже вмiє генерувати картинки з нуля за текстовим описом чи на основі оригіналу, малювати частину картинки, змінювати задане зображення тощо.

Deep Dream Generator – це один із найвідоміших генераторів зображень на основі штучного інтелекту. Він навчений мільйонами картинок і

використовується здебільшого для генерування зображень для сайтів та ілюстрацій для статей. Інструмент простий у використанні: потрібно лише завантажити картинку, на основі якої буде згенероване нове унікальне зображення. Або надати програмі текстовий опис того, що ви хочете побачити на згенерованій картинці.

Reface – це AI-застосунок українського виробництва. Reface дозволяє користувачам замінювати людські обличчя у відео чи GIF, для цього нейромережа тренувалась на мільйонах зображень у вільному доступі. У безкоштовній версії Reface буквально кілька безплатних опцій.

Riffusion – це нейронна мережа, яка генерує музику з урахуванням текстових підказок. Завдяки спеціальному вебзастосунку користувачі прямо на сайті сервісу можуть створювати довільні мелодії та комбінації звуків: наприклад, можна попросити сервіс придумати й озвучити «джаз із нотками літнього дощу». Сервіс поки повністю безкоштовний і ним можна скористатися без обмежень.

Elsa – це мобільний застосунок для перевірки й виправлення англійської вимови за допомогою технології розпізнавання мовлення зі штучним інтелектом. Сервіс здатен проаналізувати, наскільки правильно ви вимовляєте слова порівняно з носієм мови, і надавати зворотний зв'язок для покращення.

Такі інструменти стануть у пригоді педагогічним працівникам, які хочуть спростити свою роботу за допомогою сучасних технологій, а також для здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Як штучний інтелект може допомогти освіті. URL: <https://osvitoria.media/experience/yak-shtuchnyj-intelekt-mozhe-dopomogty-osviti/> (дата звернення 02.11.2023).
2. Штучний інтелект в освіті: ідеї для використання на уроках URL: <https://naurok.com.ua/post/shtuchniy-intelekt-v-osviti-ide-dlya-vikoristannya-na-urokah> (дата звернення 03.11.2023).
3. Штучний Інтелект в освітньому процесі. URL: https://www.futureschool.online/post/artificial_intelligence/ (дата звернення 02.11.2023).

ВПЛИВ СТИЛІВ ВЧИТЕЛЯ НА НАВЧАННЯ УЧНІВ

Автор: Слєпньов Даниїл

Науковий керівник: Малазонія С. В., к.психол.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

В сучасному освітньому середовищі роль вчителя в навчальному процесі надзвичайно важлива. Одним із ключових аспектів цієї ролі є педагогічний стиль вчителя, який може впливати на засвоєння знань та навчальні досягнення учнів.

Сучасні вчителі використовують різні педагогічні стилі, такі як демократичний, авторитарний, активний, пасивний та інші. Кожен з цих стилів може мати власні особливості та вплив на навчання учнів.

Основною метою цієї роботи є визначити вплив різних педагогічних стилів на навчання учнів. Я спробую визначити, які стилі можуть бути сприятливими для ефективного навчання, а також розгляну можливі шляхи покращення педагогічної практики.

Стилі педагогічного спілкування:

Авторитарний: характерна тенденція до наказового тону, різких зауважень з боку педагога.

Демократичний. Головною особливістю даного стилю спілкування є те, що клас бере активну участь в обговоренні всього ходу майбутньої роботи та її організації, а вчитель тільки стимулює самостійність учнів

Дружність – найважливіший регулятор спілкування взагалі, а ділового педагогічного спілкування особливо. Це стимулятор розвитку та плідності взаємин педагога з учнями.

Захопленість спільною справою – джерело дружності й одночасно дружність, помножена на зацікавленість роботою.

Спілкування-загравання: пов'язане з невмінням педагога організувати продуктивне спілкування. Воно виникає в результаті незрозуміння педагогом відповідальних педагогічних задач, що стоять перед ним,

Спілкування-дистанція: дистанція виступає показником провідної ролі педагога, базується на його авторитеті, але вона повинна впливати із загальної логіки відносин учня й педагога

Спілкування-залякування: цей стиль пов'язаний із невмінням організувати продуктивне спілкування на основі захопленості спільною справою. Таке спілкування не тільки не створює комунікативної атмосфери, що забезпечує творчу діяльність, але, навпаки, регламентує її, орієнтуючи дітей не на те, що треба робити, а на те, чого робити не можна, тим самим позбавляючи педагогічне спілкування дружності.

Підтримуючий: є терплячим до людей, людиною, яка природжена надихати, це робить його ідеальною персоною, до якої звертаються по допомогу. Виявляє лояльність і турботу про людей.

Інші види впливу стилів вчителя на навчання учнів.

Інтерактивні методи навчання, такі як застосування нових технологій та використання практичних завдань, можуть покращити якість навчання та підвищити зацікавленість учнів.

Структурованість та дисципліна. Деякі стилі вчителя спрямовані на створення структурованого та дисциплінованого навчального середовища, що може бути корисним для навчання та розвитку.

Індивідуалізація навчання. Вчителі можуть адаптувати свій стиль викладання до потреб кожного учня, враховуючи їхні індивідуальні особливості та рівень навчання.

Педагогічний стиль вчителя має значний вплив на навчання учнів і формування їхнього ставлення до навчання та освіти в цілому.

Різні стилі викладання можуть сприяти різним аспектам навчання, і вчителі повинні бути свідомі власного стилю та його можливих наслідків.

Важливо забезпечувати індивідуалізований підхід до навчання, враховуючи потреби та особливості кожного учня.

Комунікація, діалог та співробітництво між вчителем і учнями є ключовими аспектами успішного навчання.

Список використаних джерел

1. <https://osvita.ua/school/method/teacher/3510/>.
2. <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/Materialy-dlia-praktychnykh-zaniat-.pdf>.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Автор: Стріонова Т. В.

Науковий керівник: Богданова Н. Г., д. філос. н., проф.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Система освіти є одним із найважливіших соціальних інститутів суспільства та виступає показником його розвитку. Сучасні тенденції та технології, що зумовлені розвитком науки і техніки, висувають нові вимоги до освітніх процесів.

Інженерна педагогіка відіграє важливу роль у навчальному середовищі в Україні, стимулюючи творче мислення та розвиток інженерних навичок молоді, поєднуючи ключову роль у формуванні професійних компетенцій студентів, навчаючи їх розв'язувати реальні проблеми.

Протягом останніх років інженерна педагогіка набула значної популярності серед освітніх практиків. Вона поєднує педагогічні та інженерні підходи, спрямовані на розвиток креативного мислення та розумових здібностей здобувачів освіти. Такий підхід активно впроваджується в проведенні навчальних процесів в професійно-технічних та вищих закладах освіти. Водночас уряд України та освітні організації продовжують працювати над розвитком інженерної педагогіки, підтримкою викладачів, та створенням необхідних ресурсів та матеріалів для навчання. Це свідчить про впевнений рух в напрямку постійної модернізації освітньої системи та підготовку студентів до майбутньої роботи в сучасному технічному світі.

Компетентісний підхід до сучасної освіти є одним з важливих оновлень, який акцентує увагу на результати освітнього процесу, при цьому розглядаються здатність людини діяти в різних життєвих ситуаціях. Мета компетентісного підходу – забезпечення якості освіти.[1,с.298].

Професійні компетенції педагога дозволяють йому поєднувати освітні та інженерні аспекти в різних сферах діяльності. Здатність поєднувати знання технічної освіти з навичками педагогічної діяльності дозволяє фахівцю ефективно викладати технічні дисципліни. Інженер-педагог має виявляти велику

чуттєвість до потреб студентів та приділяти особливу увагу розвитку їхньої міжособистісної та комунікативної компетентності.

Здатність створювати нові ідеї, знаходити та впроваджувати інноваційні рішення, сприяють розвитку творчих здібностей молоді, стимулюють їх самовизначення та пошук нових ідей.

Вміння педагога організувати роботу групи, здійснювати керівництво курсовими проектами, планувати свою діяльність та адаптувати навчальні програми говорить про його організаційні здібності.

У світі, на сьогоднішній день, розроблені спеціальні програми для підготовки та розвитку фахівців інженерної педагогіки, які сприяють формуванню необхідних компетентностей та охоплюють навички педагогічної діяльності.

Педагоги повинні бути готовими до змін і постійно вдосконалювати свою професійну майстерність. Тільки так вони зможуть надати своїм учням найкращі умови для досягнення поставленої мети та успіху. Професійне навчання -це постійний процес самовдосконалення, який потребує від педагогів постійної роботи над собою та активної участі у професійній спільноті.[2, с. 23]

Інженерна педагогіка також сприяє підвищенню інтерактивності навчального процесу. Вона акцентує увагу на виконанні практичних завдань, в яких здобувачі освіти мають брати активну участь.

Будучи активними практиками інженерної галузі, педагоги можуть надати цінний практичний досвід студентам, підготувати до реальних ситуацій.

Основу діяльності інженера-педагога складає проектування процесу підготовки кваліфікованих працівників для відповідної галузі. Це передбачає необхідність формування знань сучасного виробництва особливо техніку і технологію на певному інженерному рівні. Основне завдання вивчення дисциплін- набуття студентами знань про теоретичні основи процесів сучасного виробництва, матеріалів, обладнання, технології виробництва.[3, с.272]

Побудова правової держави та громадянського суспільства, інтеграція України в європейське та світове співтовариство передбачають орієнтацію на свідому особистість, визначають основні напрями модернізації навчально-виховного процесу.

Професійні підготовка інженерів - педагогів на сучасному етапі є неможливою без урахування основних положень компетентісного підходу. Професійна компетентність передбачає здатність приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію. Врахування у повному обсязі педагогічних компетентностей у освітніх програмах та їх формування в навчальному процесі буде сприяти підготовці інженерів -педагогів, які здатні до ефективної професійної діяльності на рівні світових стандартів, конкурентоспроможності на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Андреева Г.А. – Інженерна діяльність та задачі загальнонаукової підготовки інженерів /Андреева Г.А. /Знання/ 1983.- 283 с.
2. Дмитрієва О.Л. -Розвиток професійної майстерності вчителя– Харків. – 2008. – С. 23.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

*Автор: Тахтарова Анастасія, магістр
Науковий керівник: Залужна Г. В., к.ф.-м.н., доц.
Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)*

Останнім часом в області передачі візуальної інформації відбулися колосальні зміни: технології дозволяють створювати більш складні, інтерактивні та адаптивні інфографіки, які можуть пристосовуватися до потреб користувача. Це відкриває нові можливості для навчання, дозволяючи здобувачам освіти взаємодіяти з матеріалом та вивчати його власним темпом. Крім того, це також робить навчальний матеріал більш цікавим та привабливим для здобувачів освіти, що позитивно впливає на їхню мотивацію та результативність.

Основою формою візуалізації в будь-якій сфері є інфографіка. Вона передає інформацію стисло та лаконічно, дає змогу узагальнити складні аналітичні та статистичні дані. Інформаційна графіка ефективна також у випадках, коли необхідно показати алгоритм роботи, співвідношення даних у часі і просторі, продемонструвати тенденцію розвитку, згрупувати великі обсяги однорідної інформації, відобразити процес тощо. Широке використання графіків, діаграм і схем є набагато інформативнішим методом для передачі комплексних ідей, процесів і систем. Окрім цього, візуалізація даних зменшує інформаційне перевантаження та сприяє розвитку асоціативного мислення, вона може допомогти стимулювати інтерес до навчання та зробити процес навчання більш захоплюючим. Таким чином, використання інфографіки у навчанні є важливим елементом для покращення якості освіти та сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню навчального матеріалу.

Однозначно, візуалізація – достатньо сильний інструмент для інформування, та в процесі її використання варто пам'ятати про баланс між естетикою дизайну та її функціональністю. Саме вміння застосування візуалізації допомагає будь-якій презентації швидко та ефективно поділитися ключовою думкою з аудиторією та зробити її більш доступною для сприйняття. Варто зазначити, що існує багато спеціальних інструментів для створення візуалізації. Деякі з них зовсім прості у використанні: потрібно тільки завантажити дані та вибрати, як вони будуть відображатися, інші програми більш складні і комплексні – вимагають спеціальних знань і вмінь програмування. Є варіанти додатків, які можна безкоштовно завантажити, змінити і налаштувати та створювати інфографіку в режимі онлайн.

Використання наочності в контексті проблем, пов'язаних з активізацією освітнього процесу, є дуже важливим моментом. Наочність часто розглядається як фактор полегшення сприйняття та підвищення запам'ятовування навчального матеріалу, тобто в її ілюстративній функції. Зрозуміло, що необхідність спеціальної підготовки навчального матеріалу, який дозволяє у візуально вигляді

дати здобувачам освіти основні або необхідні відомості, продиктована інформаційною насиченістю сучасного світу. Під активними засобами візуалізації слід розуміти не просто ілюстративний матеріал, а систему передачі візуальної інформації, яка адекватно реагує на дії суб'єкта освітнього процесу і дозволяє йому здійснювати управління тією інформацією, що транслюється на екрані.

Сьогодні відома значна кількість візуальних засобів передачі інформації: дошка, плакати, схеми та мультимедійний проектор, збірні візуальні засоби (магнітні та шпилькові дошки), демонстраційні моделі, екран / монітор комп'ютера, інтерактивна дошка тощо.

Будь-яка форма візуалізації інформації містить елементи проблемності. Завдання викладача – використовувати такі форми наочності, які не тільки доповнили б словесну інформацію, але й самі були носіями інформації. Чим більше проблемності в наочній інформації, тим вищий ступінь розумової активності здобувача освіти.

Нині існує доволі широкий спектр форм візуалізації навчального матеріалу як електронних так і фізичних. Найбільш популярними є комп'ютерні презентації, флеш анімації, відео / аудіо матеріали, зображення, діаграми, схеми, графіки, інтелект-карти.

Необхідність візуалізації навчальної інформації обумовлена особливостями мислення сучасного студента, а саме: здатністю до швидкого переключення уваги та до швидкої обробки інформації; переважання сприйняття графічної інформації, і водночас, непристосованість до сприйняття лінійної й однорідної інформації, в тому числі великих книжкових текстів.

Сучасними формами візуалізації навчального матеріалу є: фрейми, логічно-символьні моделі, блок-схеми, граф-схеми, динамічні моделі, ментальні карти, інтерактивні стрічки часу, інтернет-меми, хмари тегів.

Візуалізація навчальної інформації дозволяє вирішити цілий ряд педагогічних завдань: забезпечення інтенсифікації навчання, активізації навчальної та пізнавальної діяльності, формування і розвиток критичного і візуального мислення, зорового сприйняття та образного представлення знань і навчальних дій, передачі знань та розпізнавання образів, підвищення візуальної грамотності та візуальної культури тощо.

Отже, візуалізація є ефективним засобом зацікавленості здобувачів освіти навчальним матеріалом і методом підтримання уваги. Технологія візуалізації навчальної інформації – система, яка включає: комплекс навчальних знань, візуальні способи їхнього представлення, візуально-технічні засоби передачі інформації, психологічні прийоми використання та розвитку візуального мислення в процесі навчання.

Список використаних джерел

1. Візуалізація в освітньому процесі. Матеріали круглого столу. URL: <http://surl.li/gfuah> (дата звернення 10.11.2023).
2. Візуалізація навчальної інформації. URL: https://phys.ipk.kubg.edu.ua/?page_id=662 (дата звернення 09.11.2023).

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

*Автор: Тренбач І. Є., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Єфімов Д. В., к.п.н., доцент
Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «ДДПУ»*

Юнацький вік є перехідним етапом від залежного дитинства до самостійного і відповідального дорослого життя, що характеризується досягненням соціальної зрілості особистості. За словами вчених саме в цьому віці самопізнання, самооцінка, саморегуляція та самоствердження займають центральне місце серед основних потреб особистості.

У юнацькому віці починають формуватися головні риси особистості. Виникають нові системи впевнень, потреби, зацікавленості та ідеали, які визначають наш спосіб життя, ставлення до оточуючого середовища, до себе самого, громадських обов'язків та лідерства - це все стає все більш значущим. Аналізуючи наукові дослідження і публікації з питань формування лідерства можна побачити, що є різноманітні погляди на сутність поняття та методи дослідження.

Соціологія визначає поняття лідера як особи в групі, яка вміє керувати групою, бути прикладом для інших, організовувати виконання завдань та мати підтримку більшості учасників групи.

У психології лідерство означає: 1) особу в групі, яка має право приймати розумні рішення у важливих ситуаціях; 2) людину, яка забезпечує організацію спільної діяльності та регулювання групових стосунків; 3) особистостей здатних вплинути на окремих членів або всю групу з метою досягнення конкретних цілей.

Українські дослідники А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко у педагогічному аспекті визначають лідера як того, хто вміє зримо впливати на поведінку членів команди, проявляти ініціативу в діях, та брати відповідальність за діяльність команди [3, 305].

Отже, лідер - це учасник колективу, який може: 1) очолювати колектив та бути йому прикладом у плані поведінки та досягнення завдань і отримуючи підтримку багатьма членами колективу.

За масштабом виконуваних завдань, науковці розрізняють такі види лідерства: 1) політичне (політики, громадські діячі); 2) соціальне (профспілкові рухи, різноманітні науково-творчі, спортивні та інші організації); 3) побутове (в сім'ї, студентських групах, студентських радах, групах інтересів) [1, 46].

Розвиток учнівської групи як колективу характеризується постійним змінюванням лідерів в залежності від типу, характеру і змісту діяльності.

Людина, що організовує, виконує важливу роль у досягненні цілей, які ставляться перед колективом під час навчальної, працездатної, спортивної,

туристичної та іншими видами діяльності. Роль емоційного лідера переважно пов'язана з поведінкою у межах особистих стосунків учасників групи. Емоційні лідери часто не мають потреби керувати групою.

Лідери-ініціатори помітно перебувають на стадії генерування ідей та пошуку нових напрямків і форм діяльності. Кваліфіковані лідери-це члени студентських команд, підготовлені до певного виду діяльності.

На роль абсолютного лідера переважно беруть тих, хто є успішним у багатьох сферах життя команди або групи.

Для молодшого підлітка характерний розвиток пізнавальної активності, розширення пізнавальних інтересів. Спостерігаються два основні стани еволюції інтересів: поява нових інтересів і формування нових інтересів. Також проявляється соціальна активність підлітка, його поведінка в колективі, відбувається розширення і зміцнення соціальних стосунків, що немало в чому залежить від конкретного соціального середовища.

Молодший підлітковий вік – це початок формування такого важливого новоутворення, як почуття дорослості. Під почуттям дорослості розуміється ставлення підлітка до самого себе вже як до зрілої особистості, його уявлення чи відчуття себе повною мірою дорослим, хоча в молодшому підлітковому віці воно є не обов'язково усвідомленим. Першими і найважливішими показниками є розвиток бажання, щоб оточуючі ставилися до них інакше, не як до дітей. Іншим показником почуття зрілості є наявність прагнення до незалежності та бажання захистити частину свого життя від втручання дорослих[2].

Таким чином дослідивши соціально-педагогічну літературу та практику можна стверджувати, що розвиток лідерських якостей є важливим аспектом формування молодшої особистості. Ефективна організація виховного процесу передбачає створення необхідних соціально-педагогічних умов, що дозволяють формувати лідерські якості учнів:

1. Врахування особливостей позашкільного виховання та розумового розвитку.

2. Систематичне формування лідерських навичок учнів у навчально-виховному процесі шляхом застосування інтерактивних методів та прийомів.

3. Забезпечення можливостей для реалізації та покращення лідерських якостей через активну участь учнівської молоді у самоврядуванні, громадських та благодійних акціях, фестивалях, суспільно корисних діяннях, організації творчих проектів, конкурсах, тренінгах, бізнес і рольових іграх, дебатах, політичних обговореннях, виступах на відкритих площадках.

Список використаних джерел

1. Алфімов Д. В. Зміст феномену «лідерські якості особистості» Д. В. Алфімов. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. Класич. приват. ун-т; [голова ред. ради: А. О. Монаєнко; редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя, 2010. Вип. 11 (64). С. 44-51.

2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник. І. Д. Бех. Київ, 1998. 204 с.

3. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посіб. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ. Знання, 2006. 311 с.

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВИНИКНЕННЯ СТРЕСОВИХ СТАНІВ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

Автор: Тренбач Ірина, бакалавр

Науковий керівник: Кошелева Н. Г., к. пед. н., доц.

Горлівський інститут іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Дніпро)

Вивчення проблеми стресу у старшокласників є дуже актуальним, оскільки ця вікова група стикається зі значними викликами та навантаженнями як у навчальному, так і в соціальному середовищі. Дослідження показують, що стрес може вплинути на психологічний стан та фізичне здоров'я, а також на навчальні результати, соціальну адаптацію та працездатність юнаків. Тому питання щодо вивчення природи і причин виникнення стресових станів у старшокласників, формування їхньої стресостійкості є важливим.

Стрес – це сукупність фізіологічних і психологічних реакцій організму на певний подразник – стресор. Він вважається неприємним переживанням, яке викликає фізичний і психічний дискомфорт. При стресі завжди є напруга сил захисту та мобілізація внутрішніх ресурсів, що в організмі виникає з метою забезпечення енергії задля вирішення нових задач [2]. Шкідливими наслідками стресу можуть бути соматичні захворювання, тривога, депресія, проблеми зі сном і концентрацією, емоційна нестабільність, формування адиктивної поведінки тощо.

Стресові стани можна поділити на три групи: до першої належать фізіологічні стреси (потреба в їжі, реакція на холод, спеку тощо); до другої *групи* відносяться стреси, які допомагають нам досягти життєвого досвіду та мудрості; до третьої *групи* належать стреси, які руйнують психіку людини і призводять до депресії [1, с. 180].

Розвиток стресу проходить три стадії: стадія тривоги – перша стадія стресу, яка виникає при появі подразника, який викликає стрес (це сприяє мобілізації захисних можливостей організму та механізмів саморегуляції для подолання стресу); стадія опору – вона настає за умов коли фактор стресу продовжує діяти (організм витрачає свої «резервні» сили, максимально активує всі системи організму задля захисту від стресу); стадія виснаження – настає, якщо подразник продовжує впливати, зменшуються можливості організму протистояти стресу, оскільки резерви людини вичерпуються [3].

В юнацькому віці зазвичай спостерігається підвищена схильність до впливу різних факторів, які спричиняють стрес. Серед цих факторів можна виокремити проблеми в стосунках з батьками, вчителями, однолітками; шкільні труднощі та рівень успішності; іспити, тестування, ЗНО (НМТ); необхідність професійного самовизначення; проблеми із зовнішністю, дружбою, коханням; стан здоров'я та ін.

Частіше за все стреси в юнацькому віці пов'язані зі шкільним життям: оцінки, тестування, домашні завдання, перехід до наступного класу, складання ЗНО (НМТ), вступ на наступний після школи освітній рівень, взаємини з

однокласниками та вчителями. Серед причин стресу може бути негативне ставлення вчителя, частіше за все більшість з них вважають, що треба реагувати лише на помилки учнів. Або ж авторитарний стиль педагогічної діяльності, приниження учня через його низьку успішність чи рівень розвитку.

Проблеми, пов'язані з родиною і здоров'ям, займають друге місце серед стресорів дитинства, підліткового й юнацького періодів після шкільних проблем. Причини занепокоєння можуть стосуватися страху перед хворобою, конфліктів з батьками, насильства в сім'ї, розлучення батьків тощо.

Вагомою причиною стресу старшокласників є необхідність вибору професії, пов'язана з цим відповідальність і необхідність підготовки до отримання фаху. Важливу роль у цьому можуть мати рівень домагань самого юнака і очікування й вимоги його оточення (батьки, родичі, друзі): якщо вони завищені і юнак не може здійснити відповідні досягнення, він може відчувати розчарування, зневіру у власних силах та розпач як прояви стресового стану.

Стосовно міжособистісних відносин актуальною залишається проблема булінгу, особливо серед юнаків, мета яких – самоствердитись за рахунок іншого. Використовуючи фізичний або психологічний вид булінгу, через побої чи образи, насмішки, погрози, цькування кривдник провокує виникнення стресу та страхів у жертви.

Також важливою причиною стресу старшокласників може бути нерозділене кохання, оскільки в цьому віці стосунки з представникам протилежної статі набувають великого значення. У зв'язку з цим слід згадати і про проблему зовнішньої привабливості, яка теж може бути джерелом стресу юнаків через справжню або вигадану відмінність між «Я-реальним» та «Я-ідеальним», призводити до заниженої самооцінки, замкнутості, соціальної ізоляції, неприйняття себе.

У цілому, вивчення стресу як специфічного негативного емоційного стану у старшокласників допомагає зрозуміти та оцінити його вплив на їхнє фізичне і психічне здоров'я. Основними причинами стресу у старшокласників є проблеми в стосунках з батьками, вчителями, однолітками; шкільні труднощі та рівень успішності; іспити, тестування, ЗНО (НМТ); необхідність професійного самовизначення; проблеми із зовнішністю, дружбою, коханням; стан здоров'я та ін. Знання цих чинників допомагає надавати юнакам ефективний психолого-педагогічний супровід, який зменшує негативний вплив стресових станів.

Список використаних джерел

1. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини. Луцьк: РВВ Вежа Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. 430 с.
2. Особистість і стрес. URL: <http://surl.li/ncawt> (дата звернення: 11.11.2023).
3. Стрес. *Старосинявський центр ПСМД*: вебсайт. URL: <http://surl.li/ncaxg> (дата звернення: 11.11.2023).

ФЕНОМЕН ВЛАДИ ЮЗЕФА ПІЛСУДСЬКОГО

*Автор: Чепіга Д. М., здобувачка освіти 3 курсу
Науковий керівник: Тавшунський О. М., канд. істор. наук, доц.
Навчально-науковий інститут педагогіки, психології,
менеджменту та освіти дорослих УПА*

Юзеф Пілсудський був визначною постаттю польської політики першої половини ХХ століття, яка вплинув на багато аспектів життя країни. Під час перебування при владі Пілсудський провів реформи, спрямовані на створення сильної і незалежної держави. Політичний діяч розвивав промисловість, стимулював розвиток освіти та культури, а також зміцнив польську обороноздатність та створив Збройні сили Польщі для забезпечення країни. Хоча він був популярний серед більшої частини польської громадськості, його репутація самотника (результат багаторічної підпільної роботи) і людини, яка не довіряла майже всім, призвела до напружених відносин з іншими польськими політиками. Окрім політики, також захоплювався і творчістю, а саме писемністю, різними науками, музикою.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що Юзеф Пілсудський все ще має великий вплив на сучасну Польщу. Його політичні ідеї, стратегії та методи вплинули на подальший розвиток країни і стали основою для багатьох післявоєнних реформ і розвитку демократичних інститутів.

У революційному русі, на початку ХХ ст., який, на його думку, був єдиним здатним знищити царизм, бачив шанс для Польщі відновити незалежність. Очолюючи польських соціалістів, прагнув перетворити революцію на національно-визвольне повстання, займався підготовкою кадрів для майбутньої польської армії.

У 1912 році Юзеф Пілсудський був обраний головнокомандувачем Варшавської цитаделі. Він взяв псевдонім Мечислав і розпочав організацію різних воєнізованих формувань у Галичині. На початку 1914 року Пілсудський перебував у Швейцарії, Франції та Бельгії, де відвідував стрілецькі підрозділи, організовані за кордоном. Там він також прочитав низку лекцій про проблеми створення Збройних сил Польщі. Останні були опубліковані у 1914 році.

На момент спалаху Першої світової війни Юзеф Пілсудський очолив добре навчені підрозділи, з якими він увійшов до Королівства Польського, окупувавши прикордонну зону, покинуту росіянами. Потім, підпорядкувавшись Австрії, він офіційно створив польські легіони та особисто командував ними, далі створив Польську Військову організацію. Також в час цієї війни він обіймав посаду і прем'єр-міністра. Юзеф Пілсудський знав, що в результаті війни, яка тривала, в майбутньому буде створена сильна Незалежна Польща, яка потребуватиме освічених цивільних кадрів, тому, зустрівшись з академічною молоддю, попросив: "Подбайте про мою дорогу науку, щоб я міг розраховувати на вашу допомогу в розбудові сильної незалежної країни" [1, с. 323].

Коли в 1917 році легіони відмовилися присягнути на вірність Австрії та Німеччині, Пілсудський, хоча і подав у відставку з командування роком раніше,

але будучи членом Тимчасової державної ради, вимагав створити у Варшаві Національний уряд. Юзефа Пілсудського ув'язнили в Магдебурзьку фортецю, де він перебував до листопада 1918 року. Зросла його популярність як жертви і символу боротьби з окупантами. Після поразки Німеччини Пілсудський прибув до Варшави 11 листопада 1918 року, де в день завершення Першої світової війни, отримав Верховне командування Польською армією з місією створити Національний уряд. Вже через три дні під його командуванням полякам вдалося отримати контроль над своїми територіями. 22 листопада 1918 року Пілсудський офіційно отримав звання Тимчасового голови держави, яку він обіймав до скликання Установчого сейму. З 20 лютого 1919 року і до 14 грудня 1922 року Пілсудський за дорученням Установчого сейму обіймав посади голови держави та Верховного головнокомандувача.

Біограф Вацлав Єнджеєвіч описав Пілсудського як дуже обдуману людину, яка виважено приймала рішення: “Пілсудський збирав усю доступну доречну інформацію, а потім не поспішав, зважуючи її, перш ніж прийняти остаточне рішення” [2, с.186].

За великі заслуги політичного діяча перед польським народом Варшавський університет у 1935 році перейменували на його честь.

Отже, Юзеф Пілсудський був солдатом, реалістично оцінював події майбутнього. Був досить нещадним у своїх діях, коли це вимагали обставини. Та при цьому був мрійником і ідеалістом, дуже любив літературу, яка надихала його більшість частину життя.

Список використаних джерел

1. Прушинський М. Драма Пілсудського. Війна 1920. Київ: "Лібра", 1997. 372 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Mieczyslaw_Pruszynski/Drama_Pilsudskoho_Viina_1920.pdf.
2. Jędrzejewicz W. Piłsudski, a life for Poland: New York, 1985. 385 pp.

ВПЛИВ СПІЛКУВАННЯ НА ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ

Автор: Черноусов М. Д.

Науковий керівник: Малазонія С. В., к.психол.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Якщо подивитися наукові роботи Чарльза Дарвіна, то видно, він вважав, що людина здатна жити поза суспільством, але тоді вона припинить свій розвиток. Тільки завдяки спілкуванню, людина дійшла до вищого ступеня еволюції. Вивчаючи концепції Дарвіна, зрозуміло, що на самоті людина не виживе.

Емоційність – це сукупність властивостей людини, що характеризують зміст, якість та динаміку її емоцій та почуттів.

Загальна емоційна спрямованість особистості проявляється в тому, які емоції виявляються найбільш близькими людині, найбільш бажаними та

стійкими, зумовлює вибірковість ставлення суб'єкта до явищ природи та мистецтва, життєвих ситуацій та оточуючих його людей.

Причина, яка спонукає нас задуматися про зростаючу роль спілкування в сучасному суспільстві і зробити цю проблему предметом спеціального розгляду, – це збільшення числа людей, зайнятих у професійній діяльності, пов'язаної зі спілкуванням.

Якби з народження людина була позбавлена можливості спілкуватися з людьми, вона ніколи не стала б цивілізованою, культурно і морально розвиненим громадянином, була б до кінця життя приреченою залишатися напівтвариною, лише зовні, анатомо-фізіологічно нагадувала б людину.

Спілкування є своєрідним провідником у формуванні світогляду, духовного світу людини, а прагнення до володіння цінностями – важлива умова придбання людиною необхідного життєвого досвіду і його соціалізації. Суперцінною була і залишається сама людина – її життя, діяльність, творчість, – людина як істота не стільки біологічне, скільки соціальна.

Людина не сама собі вибирає чи буде в неї конструктивна поведінка, корисна поведінка чи корисні цінності. Усі переконання формуються середовищем: книгами, що вона читає, фільмами, що вона дивиться, її кумирами. З цієї причини людина не несе, я наголошую, не несе відповідальності за формування своїх цінностей.

Ми говоримо мовою свого оточення. Усі почуття, що добре, що погано, правильно чи неправильно – придбані.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ

Автор: Черноусов М. Д., здобувач освіти

Науковий керівник: Ставрулов Е. М., ст. виклад. каф. ЕПМ

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Найпопулярніше визначення, яке пояснює, що здоров'я – це просто відсутність хвороби, трохи застаріло. Тепер ми чудово розуміємо, що для правильного функціонування потрібна не лише фізична підготовка, а насамперед гарний психічний стан. Отже, визначення здоров'я також включає емоційні, психічні, соціальні та духовні аспекти.

Тривале використання командно-стройових методів і засобів фізичного виховання в закладах освіти, що було орієнтоване переважно на виконання певних нормативів фізичної підготовленості, призвело до несприйняття молоді існуючих форм фізичного виховання. [1, с.7].

Фітнес-технології – передусім технології, що забезпечують результативність у заняттях фітнесом. Це алгоритм дій, забезпечує гарантоване досягнення бажаного результату на основі вільного мотивованого вибору занять фізичними вправами з використанням інноваційних засобів, методів, організаційних форм занять фітнесу, сучасного інвентаря та обладнання.

Змішання стилів актуальне не тільки в моді, а й у фітнесі. Люди завжди мають бажання зробити тренування ефективнішим, веселішим, тому «виживають» саме фітнес-гібриди, веселіші й ефективніші за «чисті» продукти.

Музичний супровід занять підвищує інтерес відвідувачів, мотивує і підтримує в них необхідний рівень інтенсивності виконання вправ. На відміну від аеробіки на суші, в аквааеробіці швидкість виконання вправ може не прив'язуватися до музичного супроводу. Рекомендований темп музичного супроводу – 126-136 bpm (англ. Beats per minute). Темп музики може змінюватися залежно від вмісту різних частин лекції.

В період ведення бойових дій змінюється психологічний стан кожної людини. Звичайно, рівень тривожності буде залежати як від індивідуальних особливостей організму людини, так і від географічного місцезнаходження під час бойових дій. Збереження психологічного здоров'я молоді є безперервний профілактичний процес, який передбачає своєчасне попередження психоемоційного перенавантаження. [1, с.85].

За допомогою засобів саморегуляції можна керувати процесами, які в нормальних умовах регуляції не піддаються. Як приклад наведемо загальновідомі досягнення йогів у регуляції обміну речовин, роботи серця, температура тіла. У культурі та науці народів світу накопичені великі відомості про саморегуляцію.

Незважаючи на чіткі докази потенційних переваг, отриманих від фізичної активності, молодь часто не досягають рекомендованих 60 хвилин щоденної фізичної активності. [1, с.148].

Онлайн освіта вже стала оперативно-адаптивною та таким же повноправним форматом, як і офлайн. Вже третій рік поспіль економічні, політичні та соціальні зміни у світовому просторі спричиняють нові реформування у сфері надання освітніх послуг та постановили нові вимоги та завдання до викладання і навчання.

І тут, слід відзначити про можливість використання відео занять фізичних вправ тренерів.

Ефективність 3D технологій, в наступному:

- з'являється можливість перегляду, вивченню та аналізу техніко-тактичних дій учнів та спортсменів;
- здійснюється перегляд та вивчення м'язової системи людини;
- створення та використання комплексів вправ;
- розміри 3D моделей стають більш реалістичними та природними.

Одним з найважливіших показників, що характеризує благополуччя сучасного суспільства та держави є стан здоров'я молодого покоління. Величезні можливості для фізичного і духовного оздоровлення, валеологічного виховання, формування культури здоров'я студентів містяться у фізкультурно-оздоровчій та спортивній діяльності. [2, с.18].

Необхідно реалізовувати програми та проекти, розраховані на широкий загал студентів, на окремі групи ризику, а також – на викладачів, що безпосередньо взаємодіють з молоддю. Для ефективного результату варто

залучати студентські ЗМІ, проводити індивідуальну санітарно-просвітницьку роботу, семінари, тренінги, соціальні акції, кампанії.

Отже, існуючі проблеми фізичного здоров'я студентської молоді є непротиставними для вирішення, мають багатоаспектний комплексний характер, це в свою чергу визначає необхідність оновлення політики охорони здоров'я, розробки і реалізації нових стратегій та програм на засадах міжсекторної взаємодії фахівців. Перспектива впровадження здорового способу життя серед студентів вищих начальних закладів I-VI рівнів акредитації полягає у злитті розрізнених елементів наявного досвіду в загальнодержавну, цілеспрямовану модель з формування здорового способу життя.

Список використаних джерел

1. Коляда Н. В., Король С. М., Король С. А. Методики формування здорового способу життя: конспект лекцій. Суми: Сумський держ. ун-т, 2021. 183 с.
2. Беседіна А. А. Освітній процес в умовах дистанційного навчання: матеріали п'ятого міжнар. симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: зб. наук. пр. Вип. 5. Київ: Алатон, 2023. 164 с.

СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (WERIC, TOME, GAMMA APP)

*Автор: Шишка Микола, здобувач освіти
Науковий керівник: Тахтарова І. А., викладач вищої категорії
Бахмутський коледж транспортної інфраструктури*

В епоху цифрових технологій генератори презентацій на основі штучного інтелекту (ШІ) революціонізують спосіб створення та показу презентацій. Ці інструменти використовують штучний інтелект для спрощення процесу створення презентацій, підвищення візуальної привабливості та залучення зацікавленої аудиторії.

Презентація ідей – це необхідна складова багатьох професійних або освітніх сфер діяльності. Вдала презентація може стати ключем до успіху, якщо вона здатна переконати аудиторію у своїй позиції, продемонструвати свої знання та навички, поділитися своїм досвідом та зацікавити своїх слухачів. Однак процес створення гарної презентації може бути досить складним та часомістким, оскільки він вимагає не тільки гарного змісту, але й гарної форми.

Розглянемо платформи для створення презентацій на основі ШІ.

Werіc

Werіc – дозволяє нам створювати презентації українською мовою. Ми можемо вибрати тему, стиль і формулювати текст так, як нам зручно, а штучний інтелект створює для нас презентацію, що складається з 8 слайдів.

Tome

Tome – дозволяє створювати презентації, але має обмеження стосовно кількості безкоштовно створених презентацій. Це онлайн-платформа, яка використовує штучний інтелект для створення презентацій. Tome це комбінація

двох механізмів: ChatGPT і DALL E2. За допомогою першого програма генерує тексти, а за допомогою другого малює зображення. Принцип доволі простий та типовий, користувач формує текстові підказки, які максимально точно описують запит, побажання, тематику та вміст презентації. Дотримуючись підказок, Tome створює близько восьми слайдів із відповідними зображеннями та текстами.

Окрім генерації за допомогою штучного інтелекту, ця платформа пропонує користувачам безліч шаблонів, які також можна використовувати для створення презентацій або налаштовувати новозгенеровані. Окрім основного тексту сторінки та макетів, Tome допомагає придумати заголовки, підзаголовки та сюжетні лінії для презентацій, маркетингових і навчальних презентацій, комерційних пропозицій, або звітів.

Gamma App

Gamma.app – це сучасна платформа для створення презентацій, яка використовує можливості штучного інтелекту для автоматизації структури, контенту та візуалізації ідей. Платформа дозволяє користувачам створювати красиві, цікаві та ефективні презентації за допомогою простого та інтуїтивного інтерфейсу. Платформа також дозволяє користувачам ділитися своїми презентаціями онлайн або експортувати їх у різні формати.

Онлайн-доступність та сумісність – це основні переваги платформи. Платформа Gamma.app є онлайн-сервісом, який не потребує встановлення або оновлення. Користувачам достатньо мати доступ до інтернету, щоб користуватися платформою. Платформа також сумісна з різними пристроями, такими як комп'ютери, планшети, смартфони тощо. Користувачам не потрібно переносити свої презентації на флешки або інші носії, вони можуть просто ділитися своїми презентаціями онлайн за допомогою посилання або QR-коду.

Користувачі також можуть експортувати свої презентації у різні формати, такі як PDF, PPTX, MP4 тощо.

Платформа Gamma.app має обмежений функціонал, який не дозволяє користувачам використовувати всю потенційну потужність ШІ для створення презентацій. Наприклад, платформа не дозволяє користувачам створювати свої власні шаблони або теми для презентацій, використовувати свої власні зображення або вбудовання, додавати анімацію або переходи між слайдами тощо. Користувачам також не можна імпортувати або конвертувати свої існуючі презентації у формат Gamma.app або навпаки.

Усі інструменти пропонують можливість редагувати презентацію, змінювати кольори, додавати зображення, текст, таблиці, відео та інші елементи. Ми також можемо додавати свої власні зображення або скористатися генератором зображень, що використовує штучний інтелект. Є також можливість записати голос до презентації та додавати коментарі до слайдів.

Інструменти дозволяють поділитися презентацією онлайн за допомогою посилання або згенерованого QR-коду. Презентацію також можна завантажити у форматі PDF, зображення.

Переваги використання платформ на основі ШІ: економія часу та зусиль, відповідність вмісту, зручний інтерфейс. Недоліки – це відсутність контролю: використання ШІ є однією з сильних сторін платформ, але це також означає, що

користувачі матимуть менше контролю над вмістом і дизайном презентації, що може стати недоліком для деяких користувачів.

З урахуванням переваг і недоліків, можна зробити висновок, що ці інструменти є чудовим способом швидкого і зручного створення презентацій на різні теми.

Список використаних джерел

1. GAMMA.APP – Новітня платформа для презентацій з використанням штучного інтелекту. URL: <https://it-science.com.ua/posts/898/> (дата звернення 04.11.2023).
2. 8 інструментів ШІ для розробки презентацій. URL: <http://surl.li/ljiaw> (дата звернення 05.11.2023).
3. 10 найкращих генераторів презентацій ШІ (листопад 2023 р.). URL: <http://surl.li/malip> (дата звернення 05.11.2023).
4. Штучний Інтелект в освітньому процесі. URL: https://www.futureschool.online/post/artificial_intelligence/ (дата звернення 04.11.2023).

МОЛОДЬ – ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО КРАЇНИ

МОЛОДЬ У ПЛАНУВАННІ МАЙБУТНЬОГО

*Автор: Біленець Станіслав, студент
Науковий керівник: Сбітнєва С. О., викладач
кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»
Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури*

Життя сучасної молоді має свою логіку. Молоді особи стараються конструювати майбутнє в короткотривалій перспективі. Ці плани також є мегаеластичними, чутливими до змін і у них завжди співіснують декілька варіантів плану однієї ймовірної майбутньої події.

Р. К. Ф. Сан та Д. Т. Л. Шек [1] підкреслюють надзвичайну важливість позитивного підходу до творення бачення особистого майбутнього для молоді у період формування. Автори переконані, що передбачення великої кількості позитивних подій у майбутньому є вирішальним чинником на шляху до реалізації життєвих планів, оскільки передбачення позитивних напрямів розвитку схиляє до реалізації таких життєвих передбачень. Оптимізм у формуванні бачення майбутнього поєднує спосіб мислення, орієнтований на досягнення поставлених цілей за допомогою ретельного планування способів реалізації цих цілей. Такий оптимізм є підґрунтям впевненості у тому, що зусилля, присвячені реалізації запланованого, матимуть позитивну динаміку розвитку.

У. Бек підкреслює, що сучасна молодь оптимістично налаштована щодо майбутнього, котре формується під впливом непевних обставин. Сучасні умови життя, коли все довкола дуже швидко змінюється, не дають змоги для побудови далекосяжних планів. Якщо немає впевненості у завтрашньому дні, то розбудова планів на наступні роки може не мати сенсу. Основною метою стає повноцінне життя нині.

Р. К. Ф. Сан і Д. Т. Л. Шек [1] вважають, що песимістичний підхід до майбутнього є найхарактернішим для короткотривалих цілей і спрямований на вдосконалення та покращення існуючих досягнень і життєвих переваг. Особи, котрі керуються таким підходом, цінують те, що є безпосередньо доступним, і проявляють пасивність стосовно суспільних подій, що відбуваються довкола [1; 2].

Оптимістичний підхід до майбутнього створює можливість досягнення довготривалих цілей, оскільки слугує заохоченням до активних дій. [1; 2]. Оптимізм стосовно майбутнього є одним із основних чинників особистого розвитку, схиляє до постановки високих, інколи навіть ризикованих цілей. Це можливо завдяки постулату про те, що здобування життєвих благ є цілком ймовірним і вартим затрачених зусиль [1; 3].

Р. К. Ф. Сан і Д. Т. Л. Шек на підставі власних досліджень американської та китайської молоді прирівняли оптимізм стосовно бачення майбутнього до особистої сили, котра, своєю чергою, є визначником міри задоволеності життям,

психічного здоров'я та позитивної оцінки майбутнього. Також таке бачення майбутнього уможлиблює реалістичні підходи до сьогодення [1].

Сучасна молодь характеризуватиметься оптимізмом в оцінці подій, які можуть трапитися у майбутньому стосовно покоління та країни їхнього проживання.

З метою вивчення особливостей бачення майбутнього покоління та країни використовувалося авторська методика, що ґрунтується на методиці Шкала бачення власного майбутнього [4]. Методика охоплює теорії: нереалістичного оптимізму Н. Вейнштейна та установок, переконань Фішбейна і Айзена. Методика складається з подій, котрі можуть трапитися або ж не трапитися у майбутньому покоління (Наприклад, сучасна молодь зможе запровадити зміни у державі, молодь буде витривалою, комунікативною та відкритою для контактів, творчою та креативною, розумною, освіченою та зможуть реалізувати свої цілі і т. д.).

Список використаних джерел

1. Сан Р. К., Шек Д. Т. (2012). Віра в майбутнє як позитивна молодь розвитку: концептуальний огляд. Журнал «Науковий світ», 2012. – С. 128–141.
2. Бенбенішті Д.Л.Р., Рафелі Т. Задоволення життям і позитив уявлення про майбутнє серед молоді групи ризику, яка бере участь у Civic-National Сервіс в Ізраїлі. Огляд служб для дітей та молоді, том 34, випуск 10, 2012. – С. 2012–2017.
3. Стоддарт С. А., Циммерман М. А. та Баурермейстер Дж. А. Мислення про майбутнє як спосіб досягти успіху в сьогоденні: лонгітюдне дослідження майбутнього орієнтації та насильницької поведінки серед афроамериканської молоді. Американський журнал психології спільноти, 48(3-4), 2011. – С. 238–246.
4. Оришин Л. С. Нереалістичний оптимізм при плануванні майбутнього у сучасної молоді / Л. С. Оришин // Наукові праці ДонНТУ. Серія: педагогіка, психологія і соціологія. – Випуск № 1 (13). – Львів, 2013. – С. 286–290.

КУРС НА МАЙБУТНЄ ЗА МОЛОДДЮ

*Автор: Конотопчик Владислав, студент
Науковий керівник: Єршова Г. С.,
викладач кваліфікаційної категорії «спеціаліст II категорії»
Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури*

У всі історичні періоди вихованню молоді приділялося особливе значення. Цій групі суспільства завжди виділялася окрема роль, а саме тим, на кому лежить майбутнє нашої нації та всієї цивілізації в цілому. Це питання досить гостро постало зараз, коли наша країна знаходиться в стані тяжкої війни за право на власне існування. Ми всі повинні розуміти нашу роль в ці історичні часи, і те, на чий плечі ляже відповідальність за країну вже досить скоро.

Багато наших товаришів вже зараз, пліч о пліч зі своїми побратимами б'ються з ворогом на фронті, десятки та сотні тисяч молодих людей навіки закарбували своє ім'я на сторінках Новітньої історії, на жаль, – деякі посмертно. Назавжди в наших серцях залишаться імена молодих хлопців: Тиграна

Оганесяна та Микити Ханганова, 16-річних бердянських партизанів, звіряче закатованих росіянами.

Дуже довго жителі російського прикордоння будуть бачити в нічних жахах та переповідати своїм дітям історії про невловимих українських диверсантів із групи "Святоші", які полювали на ворожі мости, підстанції та несли війну туди, звідки вона до нас прийшла. Наймолодший з них – 19-річний "Аполлон", Богдан Лягов, загинув разом зі своїми побратимами, виконуючи бойове завдання на Брянщині. Вони своїми діями довели, що навіть у глибокому тилу ворогу не буде спокою. Вони, та тисячі інших полеглих героїв, своїм прикладом будуть надихати нас на боротьбу проти окупанта, де б він не був. Вони, та всі інші наші захисники, – є цвіт нації, кращі з нас. Але ми також повинні розуміти, що багатьом з нас, поки що не залучених до військової справи, у майбутньому теж доведеться взяти зброю та прийти на допомогу державі у скрутний час. Це обов'язок кожного з нас, за потреби, особисто долучитися до боротьби за право називатися українцями. В умовах перманентної війни ми повинні брати відповідальність за власну безпеку та безпеку держави у свої руки. Сприяти все більшій інтеграції армії у мирне життя, розширювати військово-промисловий комплекс шляхом збільшення кількості технічних спеціалістів, створювати центри реабілітації для ветеранів, боротися з корупцією на всіх рівнях державного управління. Ми – сучасна українська молодь, ні в якому разі не повинні бути аполітичними, не чекати доброго дядечка, або уявного "Вождя", який прийде та пальцем покаже, що і як нам робити. Ми самі вправі вирішувати свою долю, та те, яким курсом буде рухатися наша держава. Її розбудова, збільшення економічної потужності та ВВП, захист, вирішення демографічної кризи – все це повністю лежить на наших плечах, тому в нас просто немає права на помилку, тому що від наших сьогоднішніх дій залежить майбутнє нашої країни та виживання нас як етносу. Ми – як сучасний "щит" Європи, який неприступною стіною став на захисті свободи і демократії на противагу тоталітаризму, ми не маємо права на слабкість. Вже зараз необхідно задуматись про спадок, який ми залишимо майбутнім поколінням. Для цього нам потрібно бути свідомими та відповідальними громадянами. Виховувати здоровий генофонд шляхом збереження та покращення нашого фізичного і психічного здоров'я, активного способу життя, та передавати нашим дітям цінності, які визначають нашу ідентичність та національну гідність.

Я вірю в те, що якими б темними не були часи, наше українське сонце поборє темряву, і назавжди огорне земну кулю променями свободи. Це буде пролог до побудови нового світу, в якому непорушність кордонів та взаємна цивілізаційна безпека будуть грати значну роль у політиці кожної держави, а до того часу – нам потрібно працювати, і ще раз працювати, заради майбутнього нашої нації, майбутнього кожного з нас.

Список використаних джерел

1. <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-berdyansk-interv-yu-mama-vbytoho-tyhrana-ohannisnyana/32561394.html>.
2. <https://life.pravda.com.ua/society/2023/02/2/252670/>.

ПОНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ – ШЛЯХ ДО СТАЛОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Автор: Кужиль Дмитро, студент

*Науковий керівник: Дзівінська Т. О., викладач вищої категорії
ВСП «Краматорський фаховий коледж
промисловості, інформаційних технологій та бізнесу
Донбаської державної машинобудівної академії»*

Сучасний світ стикається з ростом попиту на енергію та необхідністю зменшення впливу нашої діяльності на довкілля. У цьому контексті поновлювальні джерела енергії визначають нові тенденції у виробництві енергії та мають стратегічне значення для сталого розвитку.

Перехід до зеленої енергії

Поновлювальні джерела енергії, такі як сонячна, вітряна, гідроенергетика та біоенергетика, стають ключовими компонентами переходу до зеленої енергетики. Сучасні технології дозволяють здійснювати ефективне використання цих ресурсів, зменшуючи залежність від традиційних джерел, таких як вугілля та нафта.

Соларна енергія: спалах сонця на Землі

Сонячні батареї стають все більш доступними та ефективними, перетворюючи сонячне випромінювання в електроенергію. Технологічні прориви в галузі сонячної енергії забезпечують стабільний ріст виробництва та зниження вартості відновлювальних електроенергетичних систем.

Вітрова енергія: полум'я вітряків на горизонті

Вітряна енергетика стає важливим компонентом енергетичного міксу. Сучасні вітрові турбіни забезпечують високий коефіцієнт використання вітру, що робить їх ефективними у великих та малих проектах.

Гідроенергетика: вода як джерело сили

Гідроенергетика залишається однією з найстійкіших форм поновлюваної енергії. Малий гідроелектропотенціал та великі гідроелектростанції сприяють розвитку цієї галузі.

Біоенергетика: енергія з природи

Використання органічних матеріалів для виробництва енергії відкриває нові можливості в біоенергетиці. Використання біогазу, біодизелю та біомаси робить виробництво енергії більш сталим та екологічно чистим.

Висновок: поновлювальні джерела – ключ до чистого майбутнього

Поновлювальні джерела енергії представляють не тільки шлях до стабільності та ефективності виробництва електроенергії, але й можливість зменшення викидів та забезпечення екологічно чистого майбутнього.

Важливо продовжувати інвестування в дослідження та впровадження новітніх технологій для максимізації вигод від цих поновлюваних джерел.

1. Кудря С.О. (2012). Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії. Київ: НТУУ «КПІ».
2. Гайдаєнко І. Альтернативна енергетика в Україні: стан та перспективи розвитку. Наукові записки з української історії. Збірник наукових статей,(34). 146-151.

НОВІТНЄ УСТАТКУВАННЯ В КРАЇНІ – ПІДНЕСЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Автор: Лубенець Богдан, студент

Науковий керівник: Дзівінська Т. О., викладач вищої категорії

*ВСП «Краматорський фаховий коледж
промисловості, інформаційних технологій та бізнесу
Донбаської державної машинобудівної академії»*

Сучасний розвиток технологій неможливо уявити без використання новітнього устаткування, яке відіграє ключову роль у піднесенні промисловості та забезпеченні конкурентоспроможності країни. У цій доповіді ми розглянемо деякі з основних аспектів та переваг сучасного устаткування.

Індустрія 4.0: цифрова трансформація

Зараз ми переживаємо еру Індустрії 4.0, де цифрові технології трансформують традиційні галузі виробництва. Використання розумних систем, Internet of Things (IoT), та штучного інтелекту дозволяє підвищити ефективність виробництва, зменшити витрати та прискорити ринкові цикли.

Автоматизація та роботизація в промисловості

Автоматизація виробництва і роботизація стають необхідністю для підтримки високої продуктивності та якості. Від автоматизованих ліній виробництва до колаборативних роботів, це устаткування дозволяє оптимізувати робочі процеси та забезпечувати безпеку на робочому місці.

Сучасні технології у сільському господарстві

Використання сучасних технологій в сільському господарстві революціонує спосіб, яким ми вирощуємо та обробляємо продукти. Від автономних тракторів до систем точного землеробства, новітнє устаткування допомагає підвищити врожайність та оптимізувати витрати.

Медичне устаткування для забезпечення здоров'я нації

Медичні технології постійно вдосконалюються, забезпечуючи точніші діагностики та ефективніше лікування. Високотехнологічне обладнання, таке як рентгенівські апарати та роботизовані системи хірургічного втручання, допомагають підтримувати здоров'я нації на вищому рівні.

Транспорт і зв'язок: мобільність в цифровому віці

Сучасний транспорт та зв'язок використовують передові технології для полегшення мобільності та комунікацій. Електричні автомобілі, системи автономного водіння, швидкі та надійні мережі зв'язку перетворюють наш погляд на транспортні системи.

Висновок: новітнє устаткування як ключовий елемент розвитку

Усі ці аспекти новітнього устаткування визначають наше сучасне промислове та технологічне обличчя.

Інвестування в дослідження та впровадження новітніх технологій та устаткування є необхідністю для забезпечення сталого економічного росту та конкурентоспроможності нашої країни в світовому масштабі.

Список використаних джерел

1. За загальною редакцією О.С. Власюка Безпека та конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації. Київ, 2017. УДК 338.246+351.862.4:339.923(477).
2. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки: науково-аналітична доповідь / за ред. д-ра екон. наук Дейнеко Л.В.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». – К., 2018. – 158 с ISBN 978-966-02-8704-4.

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

*Автор: Мережко Вікторія, здобувач
першого бакалаврського рівня освіти*

Науковий керівник: Кашаба О. Ю., к.і.н., доц.

*Навчально-науковий інститут педагогіки, психології,
менеджменту та освіти дорослих УІПА*

В умовах воєнної агресії, що розв'язала росія проти України у лютому 2022 року, посиленні зовнішніх і внутрішніх впливів, які постали перед нашою державою, тема волонтерського руху набула актуальності і важливості. Війна змусила українське суспільство продемонструвати здатність до консолідації й мобілізації.

Тому виникає потреба у концептуальному осмисленні феномену волонтерського руху в Україні, виявленні його рушійних сил, проблем, перспектив розвитку з метою подальшого залучення його соціальних ресурсів до процесів формування українського суспільства. У цьому контексті цікавий як міжнародний, так і український досвід, який є основою побудови та розвитку громадянського суспільства і втілює в собі найшляхетніші прагнення людства – прагнення миру, свободи, безпеки та справедливості.

Волонтерство як соціальне явище розглядається в дослідженнях Д. Горелова, О. Корнієвського, Г. Крапівіної, Т. Лях та ін.

Насамперед потрібно визначитися термінологічно. Волонтер (від лат. *voluntar* – воля, бажання, від англ. *voluntary* – добровільний) – це особа, яка за власним бажанням допомагає іншим. У багатьох словниках термін «волонтер» часто трактується як «особа, яка добровільно поступила на військову службу». Нині волонтерство майже не пов'язано із військовою службою. Воно розвивається, орієнтуючись на надання допомоги усім, хто її потребує [1].

В історії світового волонтерського руху можна виділити декілька етапів.

Перший тривав до середини ХІХ ст., його пов'язують із участю добровольців у військових операціях (добровольчі загони під час російсько-

турецьких війн другої половини XVIII ст.; створення французької національної гвардії 1792 р. для протидії австрійської агресії).

На другому етапі – волонтерство пов'язується з виникненням Міжнародного комітету Червоного Хреста – організації, що працювала на добровільній і безоплатній основі і надавала першу медичну допомогу полоненим і пораненим.

Третій етап починається у XX столітті як міждержавний і міжнародний гуманітарний рух з подолання наслідків Першої світової війни. Це час інституалізації волонтерського руху.

I, нарешті, сучасний етап, що почався з 90-х років XX століття – позадержавний, соціально орієнтований, системний рух найбільш активних представників громадянського суспільства в більшості країн світу. Участь у цьому русі дозволено брати різним верствам населення, незалежно від рівня освіти, доходів чи професії. Але важливою умовою є неоплачувана, добровільна діяльність на благо інших [2].

Волонтерський рух в Україні має власну історію започаткування та розвитку. Вітчизняні дослідники, наголошують, що його історія нараховує понад сто років.

Спалах волонтерської активності і громадських ініціатив, що охопив усю країну, відбувся наприкінці 2013 року і з особливою силою розгорнувся у 2014 році. Активізація його була пов'язана з подіями на Євромайдані, згодом з незаконною анексією Кримського півострова і окупацією Донбасу. Зовсім іншого, потужного розвитку цей рух набув у 2022 році під час повномасштабної війни, що розв'язала росія – країна-агресор, країна-терорист. Він став одним з механізмів порятунку та допомоги різним верствам і групам населення. Розбалансованість взаємодії органів державної влади, нездатність своєчасно відреагувати на ситуації, викликані війною, невиконання покладених на них зобов'язань щодо забезпечення соціальної, особистісної безпеки, призвели до значного дефіциту ефективних управлінських рішень. Це стало причиною для розгортання потужного волонтерського руху.

Сьогодні представники волонтерських організацій залучені до речового, харчового, медичного забезпечення. Існує низка волонтерських рухів та об'єднань, що зарекомендували себе як дієві ефективні групи самоорганізації, які здатні віднайти будь-які потрібні ресурси та вирішити проблеми будь-якої складності. Але, у той же час потрібно розуміти, що активізація волонтерської діяльності стала можливою завдяки всебічній підтримці з боку суспільства. Громадяни України неодноразово проявляли неймовірну згуртованість, взаємоповагу і підтримку у складні періоди, тим більше під час повномасштабної війни з жорстоким і безпринципним ворогом. Українці, оговтавшись після першого шоку, вже 24 лютого 2022 року донатили на ЗСУ, допомагали найближчому оточенню, створювали різноманітні фонди для гуманітарної допомоги. Сьогодні, наші громадяни, це єдиний волонтерський табір, який наближає Перемогу, допомагаючи тим, кому це потрібно, допомагаючи державі і суспільству.

Отже, волонтерство як соціальне явище впливає на розвиток суспільства і демонструє його потенціал у вирішенні найбільочіших проблем, що постають перед українською державою і громадськістю.

Список використаних джерел

1. Панькова О.В., Касперович О.Ю., Іщенко О.В. Розвиток волонтерської діяльності в Україні як прояв активізації соціальних ресурсів громадянського суспільства: специфіка, проблеми, перспективи //Український соціум. 2016. № 2(57). С. 25 – 40.
2. Павлюк К.С. Волонтерський рух: зарубіжний досвід та вітчизняні практики //Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 13 – 14. С. 87 – 93.

НОВІ ЗАСОБИ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ. WEB-ДОДАТОК DISCORD

Автор: Орлов О. С., бакалавр

Науковий керівник: Бобрикова Ю. С., к.пед.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УПА (м. Бахмут)

В останні роки дистанційна освіта стала найбільш популярним методом навчання й головною зміною у житті багатьох студентів з усього світу. Але, на жаль, дистанційне навчання ще досі не є ефективним методом навчання через різні проблеми. Одна з них – неефективність технічного обладнання та різних інтернет-ресурсів, які були створені для навчання школярів та студентів. Найчастіше головна проблема неефективності системи дистанційного навчання полягає у тому, що заклади освіти використовують різні інтернет-ресурси в межах одного закладу. Це може сповільнити й погіршити процес навчання, тому що учням потрібно запам'ятовувати кожен з цих ресурсів та навчитись користуватися ними. Але ж повинен бути якийсь спосіб це все поєднати в один спільний ресурс, який був би простим, зручним та багатофункціональним? Так, і назва цього ресурсу – Discord.

Discord – це платформа обміну миттєвими повідомленнями та цифрового розповсюдження інформації з функціями VoIP (Voice over IP). Користувачі спілкуються за допомогою голосових дзвінків, відеочатів, текстових повідомлень [1].

Додаток Discord дозволяє організувати голосові конференції з різними налаштуваннями, створювати публічні та приватні чати для обміну текстовими повідомленнями й різними типами файлів. Але найголовніше, що може робити Discord – це створення «серверів» - набір постійних чатів та каналів голосового чату, доступ до яких можна отримати через запрошення. Саме завдяки цим «серверам» більшість людей, які користуються Discord, спілкуються та обмінюються різною інформацією. Сервери мають великий функціонал, який включає в себе спілкування через текстовий чат, голосовий чат, створення віртуальних трибун для виступів, обмін файлів та створення дозволів різних рівнів, що дозволяє легше модерувати ці самі сервери.

Головною перевагою Discord є те, що він поєднує можливість спілкуватися та обмінюватися файлами. Це дозволяє спростити модель навчання, де учню

потрібно було під'єднуватися спочатку до одного інтернет-ресурсу для спілкування з вчителем (наприклад GoogleMeet, Zoom) і крім того використовувати інший інтернет-ресурс, щоб завантажити завдання та свою домашню роботу.

Крім того, Discord – це мультиплатформний додаток, який може працювати як на персональних комп'ютерах та телефонах, так і навіть у браузері. Це дозволяє користуватися Discord де завгодно і як завгодно [3].

Для успішної реалізації процесу онлайн навчання з використанням Discord, першим кроком є створення спеціального серверу для конкретної освітньої установи, будь то школа, коледж, університет, або інший навчальний заклад. Для цього адміністратор серверу або особа, відповідальна за організацію навчання, повинна створити окремий сервер на платформі Discord і надати доступ до нього обраним учасникам.

Онлайн навчання з Discord передбачає організацію навчального процесу відповідно до потреб і цілей конкретної освітньої програми. Вчителі можуть завантажувати матеріали для кожного уроку чи заняття, використовуючи різні типи контенту, такі як текстові документи, презентації, відео- та аудіозаписи, інтерактивні завдання тощо. Крім того, для зручності вчителі можуть використовувати «ботів», які автоматизують процеси завантаження і розповсюдження матеріалів.

Педагогічні підходи та методи, які вчителі можуть використовувати під час навчання з використанням Discord, можуть бути різноманітними і варіювати в залежності від конкретних цілей та особливостей навчальної програми.

Використання Discord в освітньому процесі може мати значущий вплив на результати навчання студентів. В Європейських країнах більшість закладів вищої освіти вже використовують Discord в навчанні. І насамперед це викликано тим, що є збільшення активності та залученості студентів до навчання через обговорення матеріалу, спільну роботу над завданнями та участі у віртуальних дискусіях. Також Discord надає зручний доступ до будь-яких ресурсів та дозволяє зберігати навчальні матеріали, відео й інші ресурси в одному місці, що спрощує доступ до необхідної інформації для студентів.

У цій науковій роботі було детально досліджено використання платформи Discord у навчанні та його вплив на навчання та соціальний аспект студентів. Результати цього дослідження вказують на важливі переваги використання Discord у навчальному процесі, такі як гнучкість, сприяння активності студентів та можливість індивідуалізації навчання.

Дослідження також підкреслює важливість соціального аспекту у віртуальному навчанні та впливу Discord на розвиток соціальних навичок студентів. У контексті навчання на Discord студенти мають можливість взаємодіяти, обмінюватися думками та спільно вирішувати завдання, що сприяє зміцненню командної роботи та співпраці.

Майбутні перспективи використання Discord у навчанні демонструють широкий спектр можливостей для подальшого розвитку та дослідження. Важливо досліджувати та впроваджувати нові педагогічні підходи та стратегії для максимізації користі від використання Discord у навчанні. Також слід

зосередитися на аспектах безпеки, конфіденційності та інклюзивності для забезпечення доступу до освіти для всіх студентів.

Список використаних джерел

1. Discord – Wikipedia. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Discord> (дата звернення 12.10.2023).
2. Discord – Центр Підтримки. Головна. URL: <https://support.discord.com/hc/en-us> (дата звернення 12.10.2023).
3. Discord – Центр Підтримки. Покращення сервера. URL: <https://support.discord.com/hc/en-us/articles/360028038352-Server-Boosting-FAQ-> (дата звернення 12.10.2023).
4. Диценко, І. О., & Зубов, О. Ю. (2020). Використання інтернет-сервісів для навчання: можливості та обмеження. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Комп'ютерні науки та інформаційні технології, 985, 22-29.
5. Discord – How to use Discord for your classroom. URL: <https://discord.com/blog/how-to-use-discord-for-your-classroom> (дата звернення 12.10.2023).

МОЛОДІЖНА РАДА ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

*Автор: Осадча Валерія, аспірантка
Запорізький національний університет*

Молодіжна політика є важливою складовою загальної стратегії розвитку кожного регіону. Для ефективної реалізації цієї політики необхідно враховувати потреби та інтереси самої молоді.

Згідно із Законом «Про основні засади молодіжної політики» № 3718 від 27 квітня 2021 року, молодіжна політика є важливим напрямком державної стратегії, маючи на меті створення необхідних соціально-економічних, політичних, організаційних та правових умов для ефективної соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси. Ця ініціатива реалізується в інтересах молоді та взаємодії з нею [1]. При цьому закон також встановлює систему молодіжних консультативно-дорадчих органів в Україні.

Відповідно до статті 6 цього закону, Молодіжна Рада визначається як консультативно-дорадчий орган, який може формуватися на різних рівнях влади. Основна мета цієї ради полягає в активізації участі молоді у формуванні та впровадженні молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях [1].

Молодіжна рада виконує різноманітні завдання, включаючи сприяння участі молоді в формуванні та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні, внесення пропозицій щодо консультацій з молоддю, розроблення пріоритетів молодіжної політики та моніторинг її ефективності. Рада також бере участь у розробці нормативно-правових актів, вивчає стан виконання законів, здійснює громадську експертизу фінансування молодіжних ініціатив та виконує інші завдання, визначені положенням про молодіжну раду.

Створення та існування молодіжних рад на місцевому рівні може стикатися з рядом проблем, що впливають на їхню ефективність та взаємодію з владою та громадськістю. До проблематики можемо віднести:

- недостатня активність та зацікавленість молоді: молодь може бути не зацікавлена у прийнятті участі в молодіжних радах через відсутність чіткого розуміння їхньої ролі або недостатніх стимулів для активної участі у громадському житті.

- відсутність чіткої стратегії та цілей: брак чіткої визначеності цілей та стратегій діяльності може призвести до втрати спрямованості та неефективності роботи молодіжних рад.

- неповноцінне фінансування: відсутність або обмежене фінансування може ускладнити здійснення конкретних проєктів та ініціатив, а також підтримку роботи самої ради.

- відсутність системної взаємодії з органами влади: у випадку, коли молодіжні ради не мають можливості системно впливати на прийняття рішень та взаємодіяти з органами влади, це може призвести до їхньої маргіналізації та не впливовості.

- недостатня репрезентація різних соціокультурних груп: склад молодіжних рад може бути недостатньо різноманітним, не враховуючи різноманіття соціокультурних груп та потреб різних категорій молоді.

- відсутність механізмів оцінки ефективності: відсутність системи оцінки результативності та впливу може ускладнити визначення досягнень молодіжних рад та їхню корисність для громади.

Для вирішення цих проблем важливо сприяти участі молоді в управлінні та забезпечити їм необхідні ресурси та можливості для активної участі в громадському житті. Також, важливо враховувати потреби та особливості різних соціокультурних груп для забезпечення репрезентації інтересів всієї молоді.

Вирішення проблем, пов'язаних із створенням та існуванням молодіжних рад на місцевому рівні, вимагає комплексного підходу та різноманітних заходів. Необхідно проводити інформаційну роботу для пояснення ролі, цілей та задач молодіжної ради з метою популяризації, а також організувати освітні заходи та тренінги з питань реалізації молодіжної політики, громадянської участі, лідерства.

Заохочення та впровадження проєктів, а також різних ініціатив може виступати стимулюючим елементом посилення участі у молодіжних радах, зокрема впровадження грантових програм для фінансування проєктів, запропонованих молодіжними радами. Окремим аспектом ефективної молодіжної ради є взаємодія з молодіжними організаціями та представниками громадянського суспільства при формулюванні стратегій розвитку молодіжної ради, що виступає механізмом залучення молоді та влади до процесів прийняття рішень.

Фінансова підтримка молодіжної ради виступає окремим аспектом існування та функціонування молодіжної політики міста та регіону. Завдяки збільшенню фінансової підтримки для молодіжних рад через бюджетні виділення та партнерства зі сторонніми організаціями відбуватиметься розробка механізмів фінансової самостійності молодіжних рад.

Для підтримки функціонування молодіжних рад міста та регіону необхідно розробити механізми системної оцінки ефективності діяльності молодіжних рад з проведенням регулярних аудитів та відкритих обговорень з громадськістю.

Отже, політика, спрямована на молодь, є динамічною та неперервно змінюється під впливом зовнішніх факторів, таких як економічні та політичні трансформації, а також внаслідок внутрішніх змін у цінностях, інтересах та орієнтаціях молодого покоління. Врахування цих аспектів та впровадження відповідних заходів може сприяти покращенню роботи молодіжних рад на місцевому рівні та забезпечити їхню значущість у громадському житті.

Список використаних джерел

1. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 №3718. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. 2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69244.

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН: ЗНАЧЕННЯ В ЖИТТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Автор: Петрашвілі Альона, здобувач освіти гр. БД-К22

Науковий керівник: Залужна Г. В., к.ф.-м.н., доц.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут УІПА (м. Бахмут)

Практично всі аспекти життя сучасної людини, так чи інакше, пов'язані з використанням продуктів графічного дизайну. Сфери застосування досить широкі – газетний дизайн, журнальний дизайн, книжковий дизайн, плакатний дизайн, шрифти (їх створення), фірмовий стиль, реклама (зовнішня, поліграфія, виставки та виставкові стенди). Графічний дизайн досить велика область.

З розвитком технологій у 20 столітті графічний дизайн став більш динамічним і доступним. Виникнення комп'ютерів і програмного забезпечення дозволило дизайнерам створювати складні візуальні композиції та мультимедійні роботи. Сучасні графічні дизайнери працюють з різноманітними форматами, включаючи веб-дизайн, графіку для соціальних мереж, рекламу.

Для чого потрібен графічний дизайн [1].

- Створення враження на цільову аудиторію.
- Візуальний брендинг: логотипи, кольори, шрифти – допомагають створити унікальний візуальний стиль.
- Комунікація повідомлення: графічний дизайн допомагає передати складні ідеї та повідомлення швидше та ефективніше.
- Реклама та маркетинг: графічний дизайн допомагає привернути увагу і пропонує інформацію.

Де використовується графічний дизайн?

- Логотипи та бренд. Логотип – це обличчя компанії, відображає цінності та основу бренду.
- Веб-дизайн. Графічний дизайн визначає вигляд і структуру веб-сайту.

- Плакати та банери. Графічний дизайн використовується для створення привабливих плакатів, банерів та оголошень.

- Соціальні медіа. Графічний контент робить соціальні медіа більш привабливими та залучає аудиторію.

Кому потрібен графічний дизайн?

- Підприємцям та бізнесам. Адже логотипи, фірмові кольори, візуальний стиль – все це візитівка бізнесу. Правильно розроблений графічний дизайн допомагає виділитись на ринку, створює позитивне перше враження.

- Маркетологам та рекламістам. Графічний дизайн допомагає створити візуально привабливі матеріали, що привертають погляд та запам'ятовуються.

- Творцям та артистам. Графічний дизайн допомагає втілити творчі ідеї у візуальну реальність. Він допомагає створити постери, обкладинки, ілюстрації та графічні роботи, що виражають індивідуальність та стиль.

- Організаторам подій – для успішного організування заходів. Від створення запрошень та програм до декорування подій.

- Освітнім інституціям та викладачам. Графічний дизайн робить навчання більш зрозумілим та цікавим: від навчальних матеріалів до презентацій.

- Кожному Індивіду – в особистому житті для створення запрошень, подарунків, фотографій та зображень.

З 24 лютого 2022 року графічний дизайн теж на своєму фронті. Поки збройні сили України боронять нашу країну на фронті, а ІТ-армія веде боротьбу в інтернет-просторі, дизайнери не залишаються осторонь. Деякі дизайнерські ініціативи націлені на те, щоб через візуальні комунікації більш голосно передати посилі західним партнерам, представникам бізнесу чи навіть достукатись до учасників російського терору [2].

Один з прикладів. Студія дизайну Harry перетворилася на «піксельну» армію: зараз це хаб дизайнерів UDDU – Ukrainian Digital Design United. До війни напрямками роботи агенції були брендинг, вебдизайн та дизайн цифрових продуктів. Створювались проекти як для українських брендів (здебільшого айтівців та стартапів), так і для іноземців. Серед замовників Harry такі компанії, як-от: Altigee, Intellias, Inoxoft, Scimus тощо. В команді працювали близько десяти фахівців [3].

З початком війни Студія дизайну Harry стала армією дизайнерів. Понад 100 креативних спеціалістів відгукнулися на заклик дизайнерської агенції Harry і приєдналися до Harry Army, щоб допомогти на їхньому «полі бою». Дизайнери, PR-менеджери, маркетологи, копірайтери та розробники – всі взяли за волонтерство і завдяки різним інструментам і підходам, насамперед дизайну, поширюють інформацію про події в Україні, допомагають благодійним організаціям розповідати про свою роботу та про тих, хто потребують інформації та допомоги. Створено десятки й сотні ілюстрацій, інфографіки, відео, публікацій, плакатів і веб-сторінок з єдиною метою – допомогти.

Команда UDDU створили брендинг і сайт для понад 20 волонтерських проєктів. Команда UDDU створила логотип та ключовий образ для сайту Mariupol Diaries, який транслює особисті історії з Маріуполя для всього світу 18 мовами. Займалися редизайном наукавних емблем ТрО. Сьогодні хаб

продовжує працювати. Важливим фокусом діяльності UDDU лишається підтримка ЗСУ, тому 20% прибутку від проєктів передають на допомогу армії.

Отже, графічний дизайн – це потужний інструмент, який завжди разом з нами, в житті сучасного суспільства.

Список використаних джерел

1. Графічний дизайн. Історія та сучасність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/lujkw> (дата звернення: 14.11.2023).
2. Реакція дизайнерів, митців, медіа та креативників на війну з росією:[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/nhojw> (дата звернення: 15.11.2023).
3. «Піксельна» армія: як дизайн став зброєю в боротьбі з російською агресією:[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/nhokn> (дата звернення: 15.11.2023).

МОЛОДЬ – БАГАТСТВО НАЦІЇ, ДОРОЖЧЕ ЗА ЗОЛОТО І ВАЛЮТУ

Автор: Пирожкова Світлана, студентка

Науковий керівник: Корнійчук С. Г., викладач

кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії»

Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури, м. Дніпро

Молодість – це неповторна та відповідальна пора, коли людина вступає у самостійне життя, ухвалює свої перші власні рішення. Це безцінний дар природи, який треба приймати з вдячністю, намагатися використати всі переваги цієї прекрасної миті життя.

Сучасна молодь – це переважно ті, хто народився у вільній Україні. І цей факт позначився на її світогляді. Сучасний – це той, хто відповідає реаліям глобальним. Демократія, позитивне ставлення до навколишнього середовища, повага до іншої культури, сама культурна цивілізація.

Наша держава з давніх-давен славиться вільними і мужніми, працьовитими і добрими, сильними і самостійними українцями, які шанують традиції, звичаї та обряди.

Саме зараз ми повертаємося до споконвічних цінностей: утвердження любові до Батьківщини і людей, відродження духовності, моральності, бережного ставлення до природних скарбів і національних надбань нашого народу.

«Патріотизм та національна свідомість закладені на генетичному рівні в наших пращурів і передаються з покоління в покоління. Теперішня ситуація сколихнула націю, підняла на надзвичайно високий щабель національно-патріотичну свідомість». [1]

«У теперішній час ми переживаємо трагічні і водночас великі дні. Ці дні великі, бо в них ми пізнали нашу державу, нашу владу та власний народ. Ці дні великі, бо сповнені трагізмом, позначені терпінням, навіть смертю молодих невинних людей. Ці дні великі, бо саме в них народжується наше майбутнє». [2]

Молоде покоління у наш час постало перед складним вибором.

Визнання гідності людини, її свободи, непідробленого патріотизму вони здійснюють на фронті, волонтерському служінні та на робочих місцях.

Навіть в умовах повномасштабної війни українська молодь продовжує розвиватися та допомагати Україні виборювати перемогу. Молодь стоїть на обороні країни і в тилу, ініціює та впроваджує реформи, робить наукові відкриття та генерує креативні проекти.

Молодь зрозуміла, що може втратити не просто майбутнє, а життя в тій країні, яка була до цього.

Молодь – національний продукт, тож є підстави гадати, що вона навчиться ставати до оборони питомих цінностей українського суспільства – і національних, і громадянських, і сімейних.[3, с. 37]

Ця війна дуже сильно згуртувала націю.

Не важливо, скільки тобі років, що написано в паспорті, який вік визначено в законодавстві, важливо, що в тебе в серці.

Щоб ви не робили, які б дії не вчиняли – ви маєте робити це серцем. Важливо бути собою й нести ті цінності, які ви виховуєте в собі.

Українська молодь захищає нашу державу на передовій – тисячі молодих людей взяли зброю й боронять її ціною свого життя, тисячі займаються волонтерством. Багато професій змінилося в молоді з початком повномасштабної війни.

Наразі маємо історичний шанс не бути тим поколінням, яке не встигло щось зробити. Маємо будувати країну вже сьогодні.

«Молодь – багатство нації, дорожче за золото і валюту. Ми повинні відчутти молодь, як «камертон епохи». Разом з майбутнім нації і держави!» [4]

Список використаних джерел

1. <https://verkhovuna.life/nevs/2020/06/16/589/view>.
2. Українська правда.
3. Кизенко В. Громадянська освіта і виховання – основа громадянського суспільства – 2015. – № 1. – С. 34–37.
4. <https://firtka.if.ua >blog >view > molod-majubutne – uk>.

МОЛОДЬ – НАДІЯ УКРАЇНИ

Автор: Придятько Єгор, студент

Науковий керівник: Нефьодова Л. Б., викладач

Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури

Віковими межами молоді цікавилися давньогрецький лікар, реформатор Гіппократ та філософ і політичний діяч Піфагор. Законом України « Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» визначено, що молоддю є громадяни віком від 14 до 35 років. Молоді люди - майбутнє держави, основа всього.

Україна досягла відчутних здобутків у розробленні необхідної законодавчо-нормативної бази, в діяльності органів виконавчої влади у цій сфері.

В Україні існує правове підґрунтя щодо реалізації та захисту своїх прав молодими громадянами. Закон «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року гарантує молоді права на освіту, працю, охорону здоров'я, заняття фізичною культурою і спортом. Закон «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» забезпечує соціальний захист молодих людей з інвалідністю.

За даними ООН, на початок нинішнього століття в 155-ти країнах було розроблено міжсекторальну молодіжну політику, створено національні молодіжні координаційні механізми. ООН, світові лідери зобов'язалися досягти сталого розвитку нашої держави, надавши молоді повноваження на місцевому, національному та міжнародному рівні. Для забезпечення розвитку молоді потрібні інвестиції, усунення організаційних бар'єрів.

Наша молодь бере активну участь у громадсько-політичному житті держави. Кабінетом Міністрів України у 2023 році присуджено премії 20-ти молодим особам за особливі досягнення у розбудові України за 2022 рік. Ця премія заохочує молодь брати участь в громадському житті, реалізації державної молодіжної політики.

Руйнація традиційних форм соціалізації підвищила відповідальність молоді за свою долю і долю Батьківщини. Молодь, як ніколи, стала в роки війни більш патріотично налаштованою, пішла у добровольчі батальйони ТРО, ЗСУ, пишається своїм громадянством, не хоче жити в такій країні, як росія, вона за вступ України до НАТО та ЄС. Багато моїх друзів та колишніх студентів нашого коледжу пішли захищати країну на фронт, стали волонтерами. На жаль, є загиблі. Молодь орієнтується на слова Кенеді: «Не питай, що держава зробила для тебе, питай, що ти можеш зробити для неї?»

Українська патріотично налаштована молодь довела свою спроможність, захищаючи Україну на передовій, боронячи її ціною власного життя, беручи участь у молодіжних радах та молодіжних організаціях, продовжуючи навчатися в умовах повномасштабної війни та активністю в громадсько-політичному житті. Молодь - багатство нації, рушійна сила всього.

Список використаних джерел

1. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері / за ред. І.В. Пешої. – 2-е вид. – Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. – С. 40.
2. Молодь в Україні. Дослідження молодіжного сектору: проблеми та перспективи. – К.: Студія "uStudio Design", 2006. – С. 169.
3. Фліс І. М. Основні принципи формування політичної активності студентської молоді / І. М. Фліс // Гілея [науковий вісник]: Збірник наукових праць. – К., 2008. – Вип 13. – С. 208-216.
4. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації – Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2017. – С.100.

МОЛОДЬ – ЦЕ НАША НАДІЯ ТА МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

*Автор: Серебрянський Єгор, студент
Науковий керівник: Сбітнев В. В., викладач
кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії»
Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури*

Повномасштабне вторгнення РФ в Україну спричинило людські втрати, переміщення населення як всередині країни, так і за кордон, а також стало причиною примусової депортації українців до РФ. За даними ООН, станом на лютий 2023 року в Україні загинуло 8 231 та було поранено 13 734 цивільних. З них загинуло 494 дітей, було поранено – 979. Тільки на території Європи перебуває 8,1 млн українців, які виїхали за кордон через війну. Також руйнувань зазнали населені пункти по всій країні, зокрема житлові будинки, заклади освіти та охорони здоров'я, транспортна інфраструктура [1].

Фокусування уваги в цих умовах потребує молодь, яка тільки здобуває освіту, шукає своє місце на ринку праці, створює власну сім'ю. Унаслідок повномасштабного вторгнення одним довелося обмежити свою звичну діяльність, іншим – відмовитися від неї повністю; молоді люди консолідувалися та почали активно волонтерити, збирати та розвозити гуманітарну допомогу, допомагати військовим, ВПО та біженцям, вступати до лав Збройних Сил України. Аби підтримати молодих людей, допомогти реалізувати їхній потенціал і повною мірою включити їх у процес відновлення країни та до прийняття рішень на місцевих рівнях, важливо вчасно визначити їхні потреби, запити та становище загалом. Попри величезні втрати від війни зміцненню стабільності українського суспільства сприяють такі тенденції серед молоді – зростання громадської активності. Частка молоді, що займається волонтерством, зросла з 20% до 42%. На противагу 6%, які вперше долучилися до волонтерської діяльності протягом останніх 12 місяців в 2021 році, у 2022 році таких було вже 30%. Також значно збільшилась частка молодих людей, які серед життєвих цілей зазначили – бути корисними своїй країні: з 6% у попередній хвилі до 37% цього року [1].

Молоді люди мають безмежні можливості для сприяння інноваціям, вони з ентузіазмом прокладають шлях до змін. Допомога молоді у розкритті у повній мірі її потенціалу може послужити рушієм та прискорювачем виконання Цілей сталого розвитку, яких світові лідери зобов'язалися досягти протягом періоду до 2030 року [2].

Підтримка молоді приносить численні дивіденди місцевим громадам та суспільству в цілому. Завдяки власному підприємницькому хисту, креативності, інноваціям та активній громадській позиції молоді люди можуть планувати, вимагати участі та бути активними учасниками процесів перетворення світу на більш справедливий та рівноправний. Для використання в повній мірі можливостей молоді в Україні потрібні інвестиції в її потенціал, усунення організаційних бар'єрів, які перешкоджають розвитку та забезпечення повноцінного залучення молодих людей до процесу прийняття рішень. Інвестиції в молодь – це кошти, вкладені у майбутнє країни [2].

У 2021 році з метою підтримки прагнення української молоді до інтеграції у європейську спільноту, утвердження цінностей демократії та свободи, а також урахування ініціативу молодіжних організацій та рухів, Президент України Володимир Зеленський установив в Україні День молоді, який тепер відзначають щороку 12 серпня в Міжнародний день молоді.

Молодь завжди крокувала у ногу з часом, надихаючи суспільство на революційні зміни та реформи. У 2013-2014 роках молоді українці, загорнуті в прапори Європейського Союзу, вийшли на Майдан і стояли за європейські цінності. З 2014 – гордо взявши прапор України – пішли захищати рідну землю. Нині українська молодь виборює нашу свободу на фронті, волонтерить в тилу та активно представляє нашу країну на міжнародній арені.

Події, що розпочалися на сході України ще у 2014-му, засвідчили патріотизм та сміливість молодих українців. Вже тоді лави українського війська, добровольчих батальйонів поповнили десятки тисяч юнаків, а також дівчата. Далеко не всі з них не те що уміли стріляти, а й навіть не бачили на власні очі справжньої зброї. Тож військове ремесло здебільшого опановували у максимально стислі терміни і просто на фронті. На війні опинилися справжні сміливці – високоморальні люди, чимало з яких пожертвували своїм життям заради майбутнього.

Молоді українці, які стали на захист країни – це наша надія та майбутнє України. Вони зарано стали дорослими та мудрими. Вони воюють, допомагають війську, вчаться під звук сирен, допомагають постраждалим від війни, збирають кошти на армію та нові домівки для тих, хто їх втратив, проводять акції проти війни та агресора по всьому світу. Молодь – опора нашої нації, яка сформує сильну національну державу та ніколи не забуде й не пробачить ворогу тих страждань, які він приніс українському народу. Дякуємо молодим хлопцям та дівчатам, нашим захисникам та захисницям, які боронять тил та фронт, за сміливість та героїзм, за щирі любов до України. Майбутнє обов'язково перемаже, й молоді українці ще збудують вільну, демократичну, багату та справедливую Україну! [3]

Список використаних джерел

1. Вплив війни на молодь в Україні. ГО «Аналітичний центр Cedos» і дослідницькою агенцією Info Sapiens за ініціативи, а також технічної та організаційної підтримки Представництва Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні. 2023. 76 с. <https://cedos.org.ua/rfsearches/vpliv-vijni-na-molod-v-ukrayini/>.
2. Становище молоді в Україні. Аналітичний звіт, складений Робочою групою ООН у справах молоді. Київ 2019. 80 с.
3. <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2020-06/THE%20STATE%20OF%20YOUTH%20IN%20UKRAINE%202019%20%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf>.
4. Молоді захисники рідної землі – надія та майбутнє України. Армія FM. 2023. <https://www.armyfm.com.ua/ua/molodi-ukrainci-yaki-stali-na-zahist-ridnoi-zemli-%E2%80%94-nadiya-ta-majbutnye-ukraini/>.

МАЙБУТНЄ КРАЇНИ У РУКАХ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕНЕРГЕТИКІВ

Автор: Шунь Данило, студент

Науковий керівник: Железнякова Н. В., викладач

Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури

Ми живемо у час високих технологій і енергії. Важко переоцінити значення енергетики в нашому житті. Електроенергія забезпечує роботу і життєдіяльність всіх галузей народного господарства, науки, нашого побуту і відпочинку. Саме енергетика дозволяє рухатися в напрямку прогресу.

Енергетика – це галузь, де велике невіддільне від малого. Розпочавшись з маленької лампочки, вона сьогодні стала одним з глобальних чинників розвитку людства. Вона вхожа в кожен будинок і є рушійною силою потужних виробництв.

Вся грандіозна сила великої енергетики створена для людини. І творять її виключно люди. Це їхня праця змушує працювати складний технологічний організм з сотнями сердець-електростанцій.

Якщо розглядати, саме, галузь електропостачання, в Україні з кожним роком вона розвивається, набуває багато чого нового, в тому числі нові електричні споруди, обладнання, нову техніку тощо.

Але ми переживаємо зараз трагічні дні. Вже минуло більше року від початку повномасштабної війни. Захисники не шкодують свого здоров'я, готові покласти своє життя на вівтар боротьби на вистражданих східних кордонах країни. Це наш біль і наша гордість, це наші сльози і наш душевний щем вдячності за все, що зробили ці люди для нас. Вони – теперішній голос нашого сумління, своїм прикладом показують силу та незламність українського духу.

Якщо дивитись на нинішню ситуацію в Україні, на то який жах коїться в нашій країні, на то скільки зруйнованих домів, інфраструктури, в майбутньому доведеться дуже багато чого відбудовувати. З перших днів – енергетичний фронт також дає гідну відсіч російським окупантам та щодня бореться за світло і тепло в домівках українців. Війна привнесла руйнування та потенційну втрату енергетичних потужностей. Найбільш відомими в цьому плані є тимчасово окупована Запорізька АЕС та Каховська ГЕС. Але пошкодженень зазнали ще й велика кількість електростанцій у всіх регіонах, від Харкова до Львова. Ремонтні бригади енергетиків, які своєю титанічною працею відновлюють пошкодження та роблять усе належне, аби забезпечити надійне енергопостачання по всій країні.

Не зважаючи на те, що енергетики, без перебільшення роблять подвиг, підтримуючи роботу енергосистеми, думати про її подальший розвиток потрібно вже сьогодні. Саме електропостачання займає в цьому найголовнішу роль. Без електричної енергії не може розпочатись ніяке будівництво, так як багато, чого залежить від електрики. І кому, як не нам, молоді, майбутнім спеціалістам в галузі електропостачання, сподіваюсь в найближчому майбутньому, після нашої

перемоги, розвивати та підтримувати енергетику нашої країни, та давати нове життя нашій рідній Україні.

Професія електрика нині дуже затребувана. Такі майстри ніколи не залишаються без роботи. Електрик – фахівець, який працює в галузі електрики і електротехніки, що займається монтажем, експлуатацією або ремонтом електрообладнання та електричних кіл. Ця професія відноситься до категорії особливо небезпечних. Діяльність електромонтерів пов'язана з постійним ризиком, вимагає уважності і знання способів захисту від ураження електричним струмом, а також способів надання першої допомоги потерпілим при ураженні електричним струмом. Сьогодні професія електрика залишається такою ж популярною, як і раніше. Від їхньої майстерності та вміння залежить наш домашній комфорт, безпека роботи підприємств, ефективність виробничих процесів. Саме тому і ставлення до них міняється рік від року: зростають зарплати, забезпечуються додаткові можливості для відпочинку фахівців. Існує можливість і адміністративного просування (електромонтер, старший електромонтер, бригадир, технік).

Студенти - це один із самих прогресивних верств суспільства в усі часи. Їх сміливість і відвага до постійного втілення новаторських ідей, тяга до справжніх ідеалів свободи не раз ставала взірцем до загального наслідування, надихаючи інших і виступаючи прикладом для майбутніх поколінь.

Таким чином, хочу зазначити, що саме за нами стоятиме майбутнє України, не тільки в енергетиці, але і во всіх галузях. Нинішнє покоління енергетиків гідно продовжує традиції своїх попередників та вчителів. Ми пам'ятаємо історію, спираємося на минуле в сьогоденні і беремо досвід для майбутнього.

Бажаю всім нам завжди бути переможцями, не втрачати дух свободи і впевнено дивитися в завтрашній день!

Список використаних джерел

1. Бебик В. М. Політична культура сучасної молоді / В. М. Бебик, М. Ф. Головатий, В. А. Ребкало. – К.: А. Л. Д., 2006. – С. 41 – 65.
2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Ф. Головатий. – К.: Наукова думка, 2003. – 236 с. 235.
3. Дмитрієва, М. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді / М. Дмитрієва // Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. – К., 2003. – С. 471 – 479.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ПИШАЄТЬСЯ СВОЇМ ГРОМАДЯНСТВОМ

*Автор: Якубів Олег, студент
Науковий керівник: Сбітнєва С. О., викладач
кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»
Слов'янський фаховий коледж транспортної інфраструктури*

Навіть в умовах повномасштабної війни українська молодь продовжує розвиватися та допомагати Україні виборювати перемогу. Молодь стоїть на обороні країни і в тилу, ініціює та впроваджує реформи, робить наукові відкриття та генерує креативні проекти [1].

Українська молодь пишається своїм громадянством [2]. Вона почала цінити країну в якій живе і розуміти, що їй є що втратити. Молодь зрозуміла, що може втратити не просто майбутнє, а життя в тій країні, яка була до цього. Вона усвідомила, що може опинитися у такій тоталітарній державі, як Росія. А тому зрозуміла, що порівняно з Росією ми маємо чимало переваг, передусім свободу.

Молодь росте, звикає до рідного краю, до його природи, завжди має свої інтереси, але війна є загрозою того, що це все у неї заберуть.

Молодь, завдяки тому, що вона народилася вже у вільній країні, дедалі більше усвідомлює, що не хоче жити в іншій країні [3].

Саме молодь є найбільшою частиною населення за рівнем щастя.

Молодь найбільше користується інтернетом й сучасними технологіями, а тому є інтегрованою у сучасний інформаційний простір. Ця інтегрованість в інформаційний простір дає їй змогу розвиватися інтелектуально та світоглядно.

Сьогоднішня українська молодь – це однозначно найкраще, що є в Україні.

Україна – це не тільки адміністративна територія. Це не тільки Дніпро, Карпати, Чорне чи Азовське моря. Це безпосередньо люди, які її наповнюють. Відповідно кожна рослина дає плід, кожне покоління дає своїх дітей. Зокрема, найкращий дозрілий плід – це молодь [2].

Молоді ми дякуємо за патріотизм. За те, що вона не дала прорадянському поколінню людей знищити нашу державу. Якби не молодь Помаранчевої революції, якби не молодь Майдану, якби не молодь, яка пішла у добровольчі батальйони ТРО чи ЗСУ, то нас просто вже могло б і не бути. Тому наша молодь – це не тільки про патріотизм, це той національний стрижень, який є молодіжним, козацьким і справді українським [1].

Патріотичність полягає не тільки в тому, щоб воювати і виборювати незалежність.

Патріотичність полягає у тому, щоб повернутися на батьківщину і відбудувати її після війни.

Українська молодь повернеться і покаже Славу всієї України [3] та розбудує державу з усім світом. Патріотичність полягає у тому, що де би не жили українці, вони завжди частинку своєї душі передадуть у велику сім'ю під назвою Україна [2].

Ми – люди. Ми особистості. Українська молодь відіграє у цьому першорядну роль.

Вже дуже скоро будемо дивитися на молодь, яка даватиме усвідомлення, що все зроблене на передовій є недаремним.

Список використаних джерел

1. Українське суспільство в умовах війни 2022 [Текст]: [кол. моногр.] / [С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.]; за ред. Є. Головахи, С. Макеєва. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. – 410 с.
2. Я – українець. Я – українка. Ми – українці [Текст]: Майстри слова про найдорожче: рідний народ та українську мову. Вип. 1 / уклад. О. Меленчук, Б. Мельничук. – Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2021. – 256 с.
3. Суспільно-політична динаміка, виклики, війна: громадянсько-патріотична єдність українців на перемогу [Текст]: [навч.-просвіт. посіб.] / Марія Іванівна Пірен. – Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2022. – 280 с.

Наукове видання

Мови видання: українська, англійська

«Студенти та молодь – для майбутнього країни»:
матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених

Том 1

17 листопада 2023 р.

м. Бахмут, м. Харків

Відповідальний за випуск Михальченко Г. Г.

Технічний редактор Кохан Д. А.
Комп'ютерна верстка Кохан Д. А.
Дизайн обкладинки Залужна Г. В.

Здано до друку 30.11.2023. Підписано до друку 30.11.2023.
Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Спосіб друку – різнограф.
Ум. др. арк. 7,25. Тираж 50 пр.
E-mail: stud.nnpri.uira@i.ua